

NOTULEN van de vergadering van de raad van de gemeente Voorschoten, gehouden op 10 november 2022 vanaf 17.00 uur.

Voorzitter: mevrouw N. Stemerding, burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heren A.E.T. Andringa en mr. drs. C. Bremmer, mevrouw R.E. de Bruin-Van Alphen, de heren A. Deuzeman, W.J. van Duivendijk en G. van den Ende, mevrouw C.L. Ilić, mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, mevrouw J.G. van der Krogt, de heren P. 't Lam, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, mevrouw E. Mieremet, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heren A.L.R. Posthuma en B.W. Reinke, mevrouw J.C. Schroot, mevrouw H.M. van der Wende en mevrouw M.J.T. Zoun.

Aanwezige wethouders: de heer P. de Bruijn, de heer C.J. van der Elst en de heer R.J.M. Zoetemelk.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Hierbij open ik de vergadering van de gemeenteraad van Voorschoten van 10 november 2022. Ik heet u allen van harte welkom. Ik heb geen afmeldingen ontvangen. De heer Reinke komt iets later. Er moest thuis uiteraard voor oppas worden gezorgd. Hij komt zodra dat kan. Dat is uiteraard heel logisch en prima. Is de agenda wat u betreft akkoord?

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Ik zou een punt van orde willen maken bij de vaststelling van de agenda. Gisteravond hebben we van het college namelijk een briefje ontvangen waarin wordt voorgesteld om de bibliotheek-plus toch niet te realiseren. Dat plan vormt de spil van de begroting die we vandaag bespreken, enerzijds omdat we geacht worden in te stemmen met een investeringsplanning van € 5,2 miljoen voor de realisatie van de bibliotheek-plus en anderzijds omdat de plannen voor de bibliotheek-plus en de beoogde sluiting van het Cultureel Centrum samenhangen met een heel treintje over onderwijshuisvesting, waar in verschillende besluiten over reserveringen, investeringen en vrijval € 17,6 miljoen mee gemoeid is. Dan heb ik het nog niet eens over de kink in de kabel die het niet slopen van het Cultureel Centrum zal vormen voor de ambities in de begroting over het bouwen van betaalbare woningen. Dat betekent dat het briefje van gisteren grote gevolgen heeft voor de beleidsambities van de begroting en voor niet minder dan € 22,8 miljoen uit de meerjarenbegroting en de investeringsplanning. Daar kunnen we de consequenties niet van overzien. Dat betekent dat we vandaag onmogelijk een voldragen besluit kunnen nemen over deze begroting. We hebben gewoon niet de informatie om een besluit te nemen. Daarom is mijn ordevoorstel om de begroting niet vandaag te behandelen, maar om dat pas te doen nadat de besluitvorming over de bibliotheek-plus heeft plaatsgevonden, wellicht al volgende week.

De **voorzitter:** Ik zal u dit als raadsvoorstel moeten ontraden, want de begrotingen moeten voor 15 november worden aangeleverd bij Provinciale Staten. Indien we dat niet doen, wordt Voorschoten onder financieel toezicht gesteld, met alle gevolgen van dien, die een aantal van u beter weten dan ik. Dat wil ik u dus absoluut ontraden.

De heer **Andringa** (D66): Dat begrijp ik, voorzitter. Gelijktijdig weten we uit de ervaring van vier jaar geleden dat de provincie naar meer kijkt dan alleen het halen van vinkjes en het beoordelen van kerncijfers. Zij kijkt ook naar bestuurskracht. Ik denk dat de commissaris van de Koning met veel interesse mee zal kijken als wij vandaag een begroting aannemen die volledig op drijfzand gebouwd is, omdat er allerlei besluiten in genomen worden die samenhangen met plannen die er niet meer gaan komen. Dat betreft dus niet alleen de bibliotheek-plus, maar ook onderwijshuisvesting en woningbouw. Ik denk dus dat de commissaris van de Koning sowieso vol interesse mee zal kijken, maar ik wil het ordevoorstel graag in stemming laten brengen.

De **voorzitter**: Zeker, maar ik vind dat ik u als voorzitter moet wijzen op de risico's van het vaststellen van de begroting na 15 november. Die risico's zijn fors.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik begrijp dat we met z'n allen enigszins geschokt zijn door het raadsvoorstel dat ons gisteren is toegezonden. Ik begrijp ook dat dat consequenties zal hebben. De door de heer Andringa geschetste vergaande consequenties herken ik echter absoluut niet. We praten in principe over de begroting voor 2023. Ja, het is een meerjarenbegroting; dat klopt ook, maar in principe praten we over 2023. De financiële consequenties voor 2023 zijn in mijn beleving niet zodanig dat we alles op dit moment stil moeten leggen. Ik stel dus voor dat de agenda gewoon ongewijzigd blijft.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Ja, ik snap de noodzaak en de urgentie om op tijd bij de provincie te zijn. Tegelijkertijd hebben we grote moeite met besluiten over een voorstel waar eigenlijk nog zoveel onduidelijkheid over bestaat. Ik begrijp de deadline van 15 november, maar dan zou ik voorstellen om eventueel op een maandag te vergaderen. We hebben in de vorige cyclus besloten om voorafgaand aan de begrotingsbehandeling te spreken over het voorstel MFA. Ik denk dat deze situatie daar niet heel erg van afwijkt.

De **voorzitter**: Wat de procedure betreft: we kunnen de begrotingsbehandeling ook op maandag doen, maar dan is dit voorstel niet al daarvoor besproken. Dat was namelijk het punt van de heer Andringa. Daarom maakte ik die opmerking.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Tot mijn grote verbazing viel gisteren om precies 16.59 uur een voorstel op mijn digitale deurmat dat ik niet had zien aankomen en dat grote gevolgen en consequenties heeft voor de begroting die we vandaag bespreken. Eigenlijk is de begroting al achterhaald voordat we het erover hebben. Ik vind dat een hele vervelende gang van zaken, om niet te zeggen dat ik mij als raadslid geschoffeerd voel bij het bespreken van deze begroting. Ik steun het ordevoorstel van de heer Andringa daarom van harte.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Wij hechten eraan onze begroting gewoon tijdig in te leveren, want ook dat is bestuurskracht. Daar willen we vanavond dus gewoon mee aan de slag gaan.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ook wij steunen het voorstel van Katrien om gewoon door te gaan en de begroting op tijd in te leveren.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik deel de verbazing die de heer Maassen zojuist uitsprak. Het is heel gek dat op zo'n laat tijdstip zo'n belangrijk onderwerp, waarover al jaren gesproken wordt, nu in een poep en een zucht bij ons naar binnen wordt geduwd. Ik heb het de facto niet kunnen lezen vanwege andere werkzaamheden. Ik vind het allemaal dus zeer onprettig. Aan de andere kant begrijp ik ook dat het noodzakelijk is dat we de stukken op tijd inleveren bij de provincie. Dus met pijn in het hart wil ik zeggen dat deze vergadering doorgang zou moeten vinden.

De **voorzitter**: Ik stel voor om nu te stemmen over het ordevoorstel van de heer Andringa om de bespreking van de begroting uit te stellen.

Het ordevoorstel wordt bij handopsteken verworpen met 8 tegen 11 stemmen, waarbij de voorzitter constateert dat de fracties van D66, de SP en GroenLinks ervoor hebben gestemd en dat de heren Van Oostrum en Reinke niet hebben gestemd, omdat zij nog niet aanwezig zijn.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De **voorzitter**: We gaan uit van een vergadertijd van vijf uur, zoals u allen weet. Dat betekent 27 minuten spreektijd per fractie en 58 minuten voor het college.

2.1. Programmabegroting 2023-2026 (raadsregistratienummer Z/22/69569/319536);

2.2. Nota van wijzigingen begroting 2023 (raadsregistratienummer Z/22/69935/320880);

2.3. Vervolg voorkantsturing en vaststelling planningsschema (raadsregistratienummer Z/22/070986/323950)

De **voorzitter**: We behandelen de stukken bij de drie subpunten integraal, in één keer. Dat wil zeggen: de agendapunten 2.1, 2.2 en 2.3. Na de beraadslaging over deze punten vinden per onderwerp de stemmingen plaats. De planning is dat we schorsen na de eerste termijn en verder uiteraard op de momenten waarop uw raad of het college dat wenselijk vindt. Rond 18.15 staat het eten klaar. Ik stel voor dat we dan even kijken waar we op dat moment in de vergadering zitten voor een logisch moment om te schorsen en met elkaar te eten. We hebben een kamerindeling gemaakt voor het overleg tijdens de schorsingen, zodat uw fracties weten waar zij even kunnen zitten om zich terug te trekken. De griffie heeft dit met u gedeeld.

We gaan de begroting en alle bijbehorende stukken bespreken. Het gaat om de programmabegroting, waarmee de raad de financiële en inhoudelijke kaders voor het werk van de gemeente vaststelt. Daarnaast ligt een eerste nota van wijzigingen voor, die te maken heeft met de actuele cijfers die de gemeente van het Rijk heeft gekregen. Tot slot bepaalt de raad de hoofdpunten van de raadsagenda voor de komende tijd, waarbij de raad ook aangeeft hoe hij wil sturen bij de start van de nieuwe beleidsprocessen. De sprekersvolgorde is: eerst de grootste oppositiefractie, dan de grootste coalitiefractie, dan de op één na grootste oppositiefractie et cetera. De volgorde is dus: eerst GroenLinks, dan de VVD, D66, Voorschoten Lokaal, de PvdA, het CDA en tot slot de SP.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Het is opmerkelijk dat het belangrijkste lokale politieke onderwerp van de afgelopen periode, in ieder geval voor een groot deel van onze inwoners, zich eigenlijk niet in onze raad afspeelde. Ik heb het dan natuurlijk over de bouwplannen in Vlietland. Die raken vooral Voorschoten, maar het besluit ligt bij onze collega's in Leidschendam-Voorburg. Het laatste woord is hier zeker nog niet over gezegd, maar ik vond het leerzaam om te zien hoe de discussie daar liep. Een opmerkelijk argument dat ik vaker terug hoorde komen, was dat het besluit "eigenlijk al genomen was" en dat de gemeenteraad nu gewoon vóór moest stemmen: de gemeenteraad als een miniatuur Chinees partijcongres, dat aan het einde van het proces als geste nog een klein rood stempeltje mag zetten. Ik schrok daarvan. Dan wil ik niet wijzen naar onze buurgemeente, die ik daarmee ongetwijfeld onrecht zou aandoen; dat zou ik onder deze voorzitter ook niet durven. Het lijkt mij eerder een aansporing om eens in de spiegel te kijken. We zien op alle niveaus van de politiek hoe groot de verleiding is om passief te zijn. We rollen tegenwoordig van de ene crisis in de andere, waarbij allerlei verschrikkelijks ons steeds maar lijkt te overkomen. De dingen worden zeer betreurenswaardig gevonden, maar we kunnen er toch niets aan doen. Of het is allemaal verschrikkelijk en de schuld van de lizard people, dus het heeft überhaupt geen zin om te proberen er iets aan te doen. GroenLinks ziet dit als een bedreiging van de legitimiteit van ons bestel. Als elke keer blijkt dat we erbij zitten en ernaar kijken, hoe durven we dan nog het vertrouwen van mensen te vragen?

Dat het zo niet hoeft te zijn, zien we de laatste tijd heel duidelijk. Kijk naar de ongelofelijke veerkracht van onze partnerdemocratie in Oekraïne, waar iedereen jarenlang heel schamper over deed. Als we het over een crisis hebben, dan zitten Russische tanks die over je oostgrens komen rijden toch wel een beetje in de buitencategorie. Alle reden om de handdoek dan gewoon in de ring te gooien, maar toen president Zelensky het aanbod van evacuatie kreeg, antwoordde hij met wat mij betreft nu al het citaat van het decennium: "I don't need a ride, I need ammo." Ik zie dat eigenlijk een beetje als een vermaning aan ons allemaal: heb de moed om te staan voor je zaak, om te hopen en, zoals het er nu uitziet, ook gewoon te winnen. GroenLinks is dan ook trots dat we hier in Voorschoten een groep Oekraïners onderdak kunnen bieden.

Natuurlijk zijn we als Voorschotense raad een heel klein radertje in een groot geheel. We weten allemaal hoe beperkt onze bevoegdheden en mogelijkheden zijn. Over tanks vanuit Leidschendam hoeven we ons in ieder geval voorlopig nog geen zorgen te maken; tenminste, daar ga ik van uit. Maar als in de loopgraven bij Bakhmut nu al maanden het onmogelijke gebeurt, wat is dan eigenlijk ons excuus nog om de zaken op hun beloop te laten in al die zaken waarover wij wél bevoegd zijn? Om ergens voor te staan, moet je natuurlijk wel weten wat je wilt. In het coalitieakkoord stonden veel mooie intenties, maar het werd soms weinig concreet. Daarvoor moesten we de begroting afwachten. Omdat we daar als progressieve partijen niet heel veel trek in hadden, zijn we zelf aan de slag gegaan om een aantal concrete plannen naar voren te brengen. Ik wil hier nogmaals mijn grote waardering uitspreken voor de collega's van de SP, de PvdA en D66: voor de goede gesprekken, maar ook voor het lef om gezamenlijk de nek uit te steken. Aan één van de voorstellen uit het Progressief Akkoord hebben wij vorm willen geven met motie 261, die ik

hierbij indien. In het verleden heeft Voorschoten een centrale vuurwerkshow georganiseerd. Wat ons betreft is dat niet alleen een goede mogelijkheid om als dorp een moment van gezamenlijkheid te hebben, maar ook een startpunt om te werken aan het terugdringen van vuurwerkoverlast. De motie, die mede wordt ingediend door D66, de PvdA en de SP, luidt:

"Motie 261.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Voorschoten enkele jaren een centrale vuurwerkshow organiseerde, die door de inwoners enthousiast werd ontvangen;

overwegende dat:

- a. oud en nieuw een moment van verbroedering, samenzijn en aandacht voor elkaar is;*
- b. het jaarlijks afsteken van vuurwerk in de periode rondom Oud & Nieuw een bron van overlast is voor mensen, dieren en milieu;*
- c. een centrale locatie voor een vuurwerkshow het oud- en nieuwfeest een extra feestelijk karakter geeft en de overlast van vuurwerk kan beperken;*
- d. een vuurwerkshow uitgevoerd door een professioneel bedrijf de veiligheid van mens en dier in Voorschoten kan bevorderen;*
- e. de combinatie van een centraal georganiseerde show met lokale vuurwerk vrije zones een effectief middel kan zijn om de ervaren overlast van vuurwerk te verminderen;*

verzoekt het college:

- 1. om uiterlijk in het tweede kwartaal 2023 een raadsvoorstel voor te bereiden voor het opnieuw organiseren van een vuurwerkshow, waarbij:
 - a. vooralsnog uitgegaan wordt van een proef voor twee jaar, zodat op basis van opgedane ervaring kan worden gekeken naar een permanente opzet;*
 - b. met betrokken organisaties en ondernemers wordt gekeken naar de meest geschikte locatie en opzet voor een feestelijk gemeenschappelijk moment;*
 - c. zo nodig incidenteel dekking wordt gezocht door een onttrekking uit de concernreserve;**
- 2. het aantal en de grootte van vuurwerk vrije zones bij kwetsbare groepen inwoners en dieren in Voorschoten uit te breiden,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Ook de voorstellen die onze partners straks zullen indienen, willen we natuurlijk van harte aanbevelen en ondersteunen.

Er ligt nu ook een begroting. Tot gisteravond was mij redelijk duidelijk wat ik hierover wilde zeggen. Er wordt zo'n € 0,5 miljoen uitgetrokken voor onderzoek, visies en businesscases, een beetje om te ontdekken wat we nou eigenlijk willen. Dat is ongetwijfeld grotendeels vulling voor de toch al diepe lades van onze gemeentelijke bureaus, waar we dan weer braaf op mogen wachten. Je zou je kunnen afvragen in hoeverre een onderzoek naar bestuurskracht op zo'n moment nog nodig is of dat we eens moeten kijken wat we zelf vinden van hoe het nu eigenlijk gaat. Ons stak met name het onderzoek naar het ondernemersfonds. Al enkele jaren hebben we de wethouder gevraagd naar concrete plannen voor het centrum, opnieuw een speerpunt van de coalitie. Die ontbreken nog steeds, dus nu moeten de ondernemers maar direct belastinggeld toegeschoven krijgen. Als onderzoek moet uitwijzen hoe dat legaal kan, zegt het stellen van de vraag misschien eigenlijk al genoeg. Het is heel mooi als ondernemers zelf zaken willen oppakken, maar daarvoor hebben we met een BIZ al een uitstekend en welbekend middel binnen de gemeente. We dienen daarom amendement 176 in om dit onderzoek te schrappen. Als de wethouder telefoonnummers nodig heeft van bestuursleden van de BIZ, heeft GroenLinks die vast beschikbaar. Daar hoeven we ook geen € 25.000 voor te krijgen. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de PvdA, luidt:

"Amendement 176.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. 2.1 programmabegroting 2023-2026 d.d. 10 november 2022,

overwegende dat:

- a. een ondernemersfonds in de opzet van het coalitieakkoord de financiële lasten van onder andere verenigingen en maatschappelijke organisaties vergroot ten behoeve van de wensen van ondernemers;*
- b. gemeentelijke belastinginkomsten bij de gemeente terecht moeten komen en niet bij een specifieke doelgroep;*
- c. de gemeentelijke overheid inwoners op een vergelijkbare wijze als ondernemers dient te behandelen;*
- d. er in Voorschoten een bestaand en goed functionerend alternatief voor een ondernemersfonds bestaat, namelijk een Bedrijven Investeringszone (BIZ) in de Dobbewijk;*
- e. vanuit opgedane ervaringen met deze BIZ en in gesprek met de leden ervan intern voldoende informatie beschikbaar zou moeten zijn om tot een werkbaar voorstel voor een BIZ in het centrum van Voorschoten te komen;*
- f. onderzoek doen naar een oplossing die al voorhanden is onwenselijke besteding van overheidsmiddelen is;*

Besluit:

Het toegekende bedrag van € 25.000 t.b.v. het ondernemersfonds terug te brengen naar € 0."

Verder leek vooral heel veel verdwenen uit deze begroting. De gemeentewerf is doorgeschoven naar de volgende collegeperiode, voor verduurzaming van vastgoed is vrijwel niets geraamd en het zwembad is afwezig, ook al staat een besluit wel aangekondigd in de langetermijnagenda. Voor beleid rond de energiecrisis en energiearmoede, waarover voor komende maand een plan beloofd was, is niets opgenomen. We hebben nu ook begrepen dat het plan zelf opnieuw vertraagd is, waarbij we ons afvragen hoeveel zin noodhulp voor energie heeft als die pas in de zomer beschikbaar komt. We staan dan ook heel sympathiek tegenover een voorstel van de PvdA om daar nu gewoon iets voor te regelen, omdat we moeten durven staan voor onze inwoners. De wethouder heeft gezegd dat alle voorgenomen uitgaven in de begroting opgenomen dienen te worden. We zien dan ook plotseling wél een hoog bedrag voor een nieuw gemeentehuis. Kennelijk heeft het college dus wel de intentie om zaken op te pakken, maar deze zaken niet. Onze fractie wil in ieder geval voorkomen dat het nu afgeschreven zwembad volledig uit de begroting verdwijnt en dient daarom amendement 177 in. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de SP, luidt:

"Amendement 177.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. 2.1 programmabegroting 2023-2026 d.d. 10 november 2022,

constaterende dat:

- a. met ingang van 2023 de jaarlijkse afschrijving a € 309.000 op zwembad Het Wedde vervalft, waardoor de kosten voor onderhoud van het zwembad niet langer in de begroting vertegenwoordigd zijn;*
- b. de toekomst van zwembad Het Wedde tot en met 2030 financieel gedekt is;*
- c. het langdurig openhouden van zwembad Het Wedde na 2030 alleen mogelijk is als er vanaf 2026 groot onderhoud gepleegd wordt aan het zwembad;*

overwegende dat:

- a. het nemen van een beslissing over de toekomst van het zwembad pas voor over enkele jaren in de planning staat;*
- b. zwembad Het Wedde voor zowel Voorschoten als Leiden een belangrijke rol heeft als instructiebad en faciliteiten biedt voor beweging, zwemmen en sociale contacten van jong*

en oud, zodat de keuze voor behoud van een zwembad een realistische mogelijkheid zou moeten zijn;

c. ongeacht het toekomstscenario van het zwembad kosten te voorzien zijn;

van mening dat het wenselijk is om binnen de begroting een reëel beeld van de kosten van onderhoud van het zwembad te hebben en daarbij rekening te houden met te voorziene uitgaven;

Besluit:

Het voorgestelde besluit aan te vullen met een dictum dat luidt:

'In de boekjaren 2023, 2024 en 2025 ten laste van het begrotingssaldo een toevoeging van € 309.000 te doen aan de bestemmingsreserve 'Groot onderhoud zwembad' ter dekking van de kosten van groot onderhoud vanaf 2026 of andere kosten die voortvloeien uit een keuze over de toekomst van het zwembad'."

Natuurlijk waren wij blij met de aangekondigde investering op de bibliotheek-plus, ofwel de MFA. Na jaren van verhitte discussie bleek opnieuw dat er geen reëel alternatief was. Je zou het zonde van alle tijd en geld kunnen noemen, maar goed. De bibliotheek-plus werd nu zelfs spil van wat "de carrousel" genoemd is. Alle scholenbouw, een flink stuk bouw van betaalbare woningen: alles was afhankelijk van deze oude wijn in een nieuwe zak, ondanks waarschuwingen in de afgelopen jaren over de risico's van het koppelen van allerlei ontwikkelingen. Voor GroenLinks is het vooral pijnlijk om te zien hoe het college hierbij met de scholen omgaat. In de commissie Burger en Bestuur verkondigde de wethouder dat dit de eerste keer was dat de scholenbouw financieel verantwoord opgenomen stond. Ik wil hier niet verzanden in een discussie over financieringssystematiek in het openbaar bestuur, ook al jeuken mijn handen soms. Laat ik simpelweg constateren dat het natuurlijk goed is voor de financiën van de gemeente als projecten gewoon niet uitgevoerd worden, maar dat de scholen daarvoor nu wel onder de bus worden gegooid en dat gemaakte afspraken worden geschonden. Jaren uitstel en onzekerheid liggen in het verschiep, allereerst voor de Fortgensschool, die ook gewoon budget geschrapt ziet worden. Wij zijn verbaasd en teleurgesteld dat het CDA, dat zich de afgelopen jaren neerzette als kampioen van de scholen, hiermee akkoord lijkt te gaan. Met deze begroting werd alles waarvoor de fractie zich de afgelopen jaren heeft ingezet, ongedaan gemaakt. Ik hoop dan ook in ieder geval op steun voor de voorstellen die hierover mede namens ons zullen worden ingediend.

Dit alles was onze inzet tot gisteravond: een begroting met veel haken en ogen, maar één waar we constructief over mee wilden denken via eigen voorstellen en ondersteuning van voorstellen van andere fracties. Totdat we gisteren in een mail aan het eind van de middag vernamen dat het college wil afzien van de plannen rond de bibliotheek-plus. GroenLinks vindt hier natuurlijk van alles van, maar het is officieel nog geen onderdeel van de besluitvorming. Dat is wat ons betreft ook precies het probleem. Hiermee valt de motor uit de hele carrousel rond scholenbouw en woningbouw. Die vallen van de wagen voordat we überhaupt de garage uitgegaan zijn. Als zo het fundament onder de hier nu liggende begroting wordt weggeslagen, waar stemmen we dan nog over? Kunnen wij onszelf serieus nemen als we nu plannen accorderen die ondanks de unanieme wens van de raad gewoon niet uitgevoerd gaan worden? Wat is nu de insteek van het college en de coalitie voor hoe we hiermee moeten omgaan? Gaan we de scholen vertellen dat ze nog langer moeten wachten? Of gaan we ten minste de weggesneden budgetten voor tijdelijke huisvesting en sloop weer terugdraaien, nu alle slimme oplossingen wegvallen? En wat gaan we doen voor de cultuursector? Wat is de invloed op onze investeringsagenda en de zo gewenste woningbouw?

De laatste keer dat we bij een begrotingsbehandeling met zoveel onduidelijkheid zaten, was met het beruchte amendement op de begroting voor 2017. ONS Voorschoten heet nu Voorschoten Lokaal, maar voor de rest lijken we een beetje terug te zijn in die periode. Indertijd weigerde de coalitie het gewraakte amendement terug te draaien en was dat bijna het einde van onze gemeente. Nu ligt weer een keuze voor. De vraag is of we voor onze zaak durven te staan. GroenLinks wacht met spanning af waarmee het college en de coalitiepartijen op dit moment zullen komen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Voor ons ligt de begroting voor 2023. Het betreft een meerjarig sluitende begroting die heel kort na de beëdiging van het nieuwe college tot stand is gekomen. Het verheugt de VVD dan ook zeer dat er al zoveel zaken uit het coalitieakkoord

"Voorschoten in verbinding vooruit" opgenomen zijn in deze begroting. De tijd om voorstellen uit te werken was zeer beperkt. Anderzijds bestaan de acties vooral uit onderzoeken om informatie te vergaren om de voorstellen verder uit te werken. Dat vinden we jammer, want we willen natuurlijk graag zo snel mogelijk daadkracht aan onze inwoners laten zien. Als we realistisch zijn, zijn de meeste zaken die we willen, echter zo complex dat ze zonder een gedegen vooronderzoek niet uitgevoerd kunnen worden en dus is de keuze in de begroting begrijpelijk. Wellicht moeten we onze inwoners wat beter meenemen in deze aanpak. De afgelopen weken ben ik een aantal keren aangesproken over de foeilelijke mobiele fietsenstalling die de Voorstraat heeft ontsierd. Bij de beantwoording van de schriftelijke vragen van de PvdA-fractie van september werd aangegeven dat het hier een tijdelijke stalling betrof om in het kader van het opstellen van de centrumvisie te onderzoeken waar een permanente stalling het beste kon komen. Dat is een hele degelijke aanpak, die bij de Voorschotenaren het gevoel opriep dat de gemeente weinig gevoel heeft voor het unieke karakter van de Voorstraat. Ik roep het college dan ook op om onze inwoners mee te nemen in de gekozen aanpak, zodat duidelijk wordt dat de gemeente aan het professionaliseren is en niet over één nacht ijs gaat bij het uitwerken van voorstellen.

Bij al die onderzoeken vraagt de VVD-fractie zich nog wel af waarom er nu wéér geld gereserveerd wordt voor een onderzoek naar scholenbouw, terwijl de raad toch eerder dit jaar tot een voorbereidingskrediet voor de Fortgensschool heeft besloten. Kan dat geld niet gebruikt worden voor dit onderzoek? We zijn benieuwd naar het commentaar van de wethouder daarop.

Kijkend naar de cijfers ziet het er de komende jaren goed uit voor Voorschoten. De begroting sluit en er is zelfs sprake van een aantal jaren met een behoorlijk overschot. Kijkend naar de ambities van het college zien we focus op een gemeente die werkt voor onze inwoners, vertaald in de begroting met vijfsterrendienstverlening, waarvan in de commissievergadering al opgemerkt is dat die tekst al eerder is gebruikt. Ik heb er echter alle vertrouwen in dat ons gemeentebestuur met onze eigen ambtelijke organisatie hier meters kan maken. Ik zie al enigszins verschil door regelmatig terugkerende oproepen om mee te praten of mee te denken over onderwerpen die de gemeente gaat oppakken. Deze week verscheen bijvoorbeeld een bericht over meedenken over speelplekken.

Vanzelfsprekend is er ook alle aandacht voor het bouwen van woningen, waar de hele raad en vele Voorschotenaren naar snakken. Als raadslid in mijn tweede periode ben ik me er zeer van bewust dat alle plannen die we in deze termijn kunnen ontwikkelen, pas tot realisatie zullen komen in een volgende collegeperiode. Het is echter onze dure plicht als raad om te zorgen dat de pijlpijn met nieuwe projecten gevuld blijft, zodat er toekomstperspectief is voor de vele Voorschotenaren die in ons dorp willen blijven wonen maar die nog niet beschikken over een woning.

De raad deelt ook breed het gevoel dat het centrum moet bruisen en bezoekers van buiten moet aantrekken. Dit wordt in verschillende uitwerkingen vertaald. Gelukkig wordt er nu hard gewerkt aan een visie voor het centrum die als basis kan dienen voor het maken van keuzes in de diverse voorstellen voor verdere ontwikkeling van het centrum. Ten aanzien van de uitvoering constateren we met vreugde dat de rotonde bij het gemeentehuis komend jaar veiliger wordt gemaakt.

De huidige maatschappelijke ontwikkelingen vragen nadrukkelijk om aandacht, onder andere voor sporten en bewegen. Hierop wordt ingezet door focus op verder uitbreiding van de activiteiten van de Sporttafel. Daarnaast kunnen we in deze tijd niet zonder aandacht voor een armoedebeleid dat past voor onze inwoners. We zijn dan ook dankbaar voor de uitgebreide informatiebrief 070 waarin wethouder de Bruijn een goed overzicht geeft van alle maatregelen voor zowel de lange als de korte termijn om invulling te geven aan armoedebeleid, met name gericht op energiearmoede. De maatregelen in dit beleid bevatten tal van concrete stappen die zich richten op energiebesparing en die daarmee tegelijkertijd dus belangrijke stappen zijn voor maatregelen tegen klimaatverandering.

Aandacht voor de jongeren in het dorp die in de coronatijd de nodige uitdagingen gehad hebben, vertaalt zich in een uitbreiding van het jongerenwerk.

In het kader van de beweging naar minder regels vraagt de VVD zich af of Voorschoten zit te wachten op bed-and-breakfastbeleid. Als je meer bed and breakfast wil, kun je dit toch ook gewoon toestaan? Kan het college aangeven waarom hier beleid voor opgesteld moet worden?

Naast de positieve lijn van de begroting hebben we nog een aantal vragen naar aanleiding van specifieke zaken. Op pagina 12 staat bij de gedachten over afval dat alles wat we nu weggooien aan afval, grondstof wordt voor iets nieuws. Dat lijkt ons vrijwel onmogelijk. Kan het college duiden wat hiermee wordt bedoeld? De VVD is een warm voorstander van de nu gemaakte keuze voor de meest efficiënte manier van afvalscheiding.

Op pagina 77 is aangegeven dat in het kader van gezondheid ingezet wordt op het verminderen van suïcidale gedachten. De VVD maakt zich zorgen dat de kosten van de gezondheidszorg ook sterk toenemen omdat er iedere keer nieuwe thema's worden gekozen zonder na te gaan of dit ook daadwerkelijk een noodzaak is vanuit de problemen van het dorp. Wij zijn benieuwd naar de gedachten van het college over de specifieke noodzaak van dit thema voor ons dorp.

Op pagina 87 staat letterlijk dat er drie buurten worden aangewezen die voor 2030 van het aardgas moeten. Dat is een zeer grote ambitie, zeker gezien de recente ontwikkelingen rondom de WarmtelinQ. Hoe ziet het college de relatie tussen de ambitie en deze ontwikkelingen?

De kostendekkendheid van de leges op het gebied van huisvesting en APV-vergunningen baart ons zorgen. Wat de VVD betreft zorgen we ervoor dat de kostendekkendheid toeneemt. Dit is beter dan de lokale lasten verder laten stijgen.

Op pagina 113 wordt een toelichting gegeven op het risico van de krappe arbeidsmarkt en de daardoor benodigde inhuur. Voor de VVD zou de benodigde inhuur altijd een van de zaken zijn die moeten worden benoemd bij raadsvoorstellen, zodat we het college kunnen helpen om kritisch te zijn op de hoeveelheid inhuur. Misschien zijn de voorstellen soms niet de moeite van het uitwerken waard, afgewogen naar de hoeveelheid inhuur en de opbrengst voor de inwoners.

Al met al was dit een uitgebreid verhaal. Wij staan positief tegenover deze begroting en zien dat er nog veel gedaan moet worden.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb het hele verhaal van mevrouw Van Meenen afgewacht om te horen of zij iets zou zeggen over de plotselinge verbouwing van de begroting, in strijd met het coalitieakkoord. In het berichtje dat wij gisteren kregen, blijkt immers dat drie ambities uit het coalitieakkoord - de bibliotheek-plus, de scholencarrousel en betaalbare woningbouw - niet haalbaar zijn. Tot mijn stomme verbazing heeft mevrouw Van Meenen daar in haar bijdrage geen woord aan gewijd. Mijn vraag is dus eigenlijk heel simpel: als deze drie ambities door het college geschrapt worden, vindt u dan dat het coalitieakkoord nog wel wordt uitgevoerd?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik kan de heer Maassen geruststellen. Over het bericht dat wij gisteren hebben gekregen en dat ik nog niet volledig tot mij heb kunnen nemen - want het is worstelen om alles tegelijkertijd te doen - heb ik nog zoveel vragen dat ik het plezierig vind dat we daar een goed debat over kunnen hebben. In mijn beleving trekt de heer Maassen vergaande conclusies over wat er allemaal stop wordt gezet. Dat is niet zoals ik het zie, maar ik ben heel benieuwd om te horen hoe het college daarin staat. Wat mij betreft moeten we het daar in de raad over gaan hebben; volgens mij staat dit op 8 december op de agenda. Voor nu vind ik dit niet aan de orde.

De heer **Maassen** (SP): Als het collegevoorstel is om het voorstel voor de bibliotheek-plus in te trekken, is het niet zo dat ik vergaande conclusies trek als ik daaruit afleid dat het voorstel voor de bibliotheek-plus wordt ingetrokken. Dat kunt u wel zo draaien, maar dat is natuurlijk niet zo. Het is een vergaand voorstel, dat lijnrecht ingaat tegen het coalitieakkoord, waar de bibliotheek-plus juist als oplossing voor de culturele sector werd gepresenteerd, en het is een voorstel dat letterlijk 24 uur voor de begrotingsbehandeling naar de raad werd gezonden, waarmee het als een zwaard van Damocles boven deze begrotingsbehandeling is komen te hangen. Ik vind het eigenlijk onfatsoenlijk dat de grootste partij van deze raad dat hele gebeuren gewoon negeert en wil doen alsof er niks aan de hand is en dat het coalitieakkoord helemaal in de begroting staat. Ja, wel in de begroting, maar dat is nu veranderd.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Met "vergaande consequenties" doel ik allereerst op de koppeling van de bibliotheek-plus met de scholencarrousel. Die gaat mij te ver. Vervolgens kan ik aangeven dat de bibliotheek-plus voor de coalitie niet per se gekoppeld is aan de Wijngaardenlaan. In die zin zie ik het dus niet als het volledig onderuithalen van het coalitieakkoord. Kortom, voor mij is er nog

genoeg om over te besluiten. Ik heb ook de verwachting dat we de dingen uit het coalitieakkoord gaan realiseren.

De heer **Maassen** (SP): Mevrouw Van Meenen blijft maar onwaarheden naar voren gooien, want in het voorstel staat letterlijk dat het Cultureel Centrum langer open moet blijven als gevolg van het intrekken van het voorstel voor de bibliotheek-plus. En in het voorstel voor de scholencarrousel staat letterlijk dat Marijkelaan 2 en 4, de locatie van het Cultureel Centrum, nodig is om de scholencarrousel in gang te zetten. Het is dus juist wél aan elkaar gekoppeld. Dat verzin ik niet; dat haal ik gewoon uit de collegevoorstellen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik heb er ernstig bezwaar tegen dat de heer Maassen mij beschuldigt van het debiteren van onwaarheden. Dat is absoluut niet mijn intentie. Ik heb, zoals gezegd, niet het hele voorstel tot mij kunnen nemen. Er zijn meer dingen die spelen in mijn leven; neem mij niet kwalijk.

De heer **Maassen** (SP): Is het nu mijn schuld?

De **voorzitter**: Ik denk dat het goed is als we elkaar respecteren in de antwoorden die we geven, wellicht vanuit een ander oogpunt. Ik denk dat het goed is dat de raad, zoals ik die in Voorschoten heb leren kennen, in elk geval respectvol met elkaar om blijft gaan. Dat is gewoon een algemene opmerking vanuit mijn kant; die mag ik maken.

De heer **Andringa** (D66): Het is goed dat ik geen klompen aan heb, want anders waren ze inmiddels allebei gebroken, ten eerste door de opmerking van mevrouw Van Meenen dat de bibliotheek-plus wat haar betreft niet is gekoppeld aan de Wijngaardenlaan, terwijl in het coalitieakkoord expliciet staat dat het huidige gebouw van de bibliotheek aan de Wijngaardenlaan verbouwd wordt tot bibliotheek-plus. Dat is dus wel een brekende klomp, want dat staat er met die verwoording in. Maar dat was niet de grootste klomp die bij mij brak; de grootste klomp was een andere. We hebben net een ordevoorstel gehad waarin ik zei dat we moeilijk de consequenties kunnen overzien van het voorstel dat we gisteren hebben ontvangen en dat we daarom niet kunnen praten over de begroting. In antwoord op de vraag van de heer Maassen zei mevrouw Van Meenen zojuist: "Ik heb het voorstel over de bibliotheek-plus nog niet goed tot mij heb kunnen nemen. Ik kan de consequenties ervan dus nog niet precies overzien, maar ik denk dat het wel mee zal vallen." Als u die consequenties niet kunt overzien omdat u het stuk gisteravond zo laat heeft ontvangen, zoals u nu zegt, hoe kunt u dan nu vol vertrouwen een besluit nemen over deze begroting, in de wetenschap dat we ook voor de deadline van 15 november, bijvoorbeeld maandag, beide zouden kunnen behandelen? Hoe kunt u nu zeggen dat u het stuk te kort geleden heeft ontvangen en dat u de consequenties daarvan nog niet kan overzien, maar dat u wel een besluit kan nemen over de begroting waarvan u de consequenties niet kan overzien?

De **voorzitter**: Ik zou de heer Andringa willen verzoeken om te spreken via de voorzitter.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik kan de heer Andringa geruststellen. Ik heb op een andere manier gekeken naar het overzien van consequenties. Ik heb gekeken naar de begroting voor 2023. Die consequenties zijn niet zodanig dat we niks meer kunnen zeggen over de begroting. Het betekent inderdaad dat we komend jaar niet gaan beginnen met het verbouwingsplan zoals dat er lag, maar dat wil in mijn beleving niet zeggen dat we helemaal niks kunnen doen. In zoverre kan ik de consequenties dus overzien.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik was ook enigszins verbaasd. Ik zal niet zeggen dat mijn klompen gebroken zijn, want dat is voor een Fries een beetje stigmatiserend, maar ik was wel een klein beetje verbaasd om te horen dat dit verder niet relevant is voor wat nu voorligt. We hebben in de commissie B&B een uitgebreide behandeling gehad, waarbij we gehoord hebben hoe allerlei zaken opgelost kunnen worden door te gaan werken aan de bibliotheek-plus, met name rond de scholenbouw. Het gaat hier om bijna € 20 miljoen aan investeringen. Het klopt dat er voor 2023 nu niets meer voorligt, omdat al die zaken in de tijd doorgeschoven zijn naar achteren. De vraag is nu of het verantwoord is om alles naar achteren door te schuiven als we weten dat we gaan zitten wachten op iets wat toch nooit gaat komen. Ik maak me er enigszins zorgen over dat mevrouw Van Meenen hier zo laconiek over lijkt te zijn. Ik ben benieuwd of zij dit anders ziet.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): We hebben in het verleden in deze raad, zeker ten aanzien van de culturele accommodatie, een heel proces doorlopen. We hebben ook in de vorige periode zaken aan elkaar geknoopt en zaken weer losgetrokken om maar te komen tot een besluit. Ik moet eerlijk zeggen dat ik in eerste instantie ook teleurgesteld was door de gedachte dat we de bibliotheek-plus zouden koppelen aan de hele scholencarrousel. In mijn beleving hoeft dat niet. Dat is voor mij ook de reden waarom ik zeg dat de bibliotheek-plus voor mij niet gekoppeld is aan het Wijngaardenlaangebouw; dat had ik zojuist in de reactie op de heer Andringa ook nog willen zeggen. Daarmee bedoel ik eigenlijk te zeggen dat we binnen de coalitie uitgebreid hebben besproken of deze locatie een oplossing zou bieden voor alle culturele organisaties. We weten met z'n allen dat dat niet het geval is. We hebben als coalitie dus ook met elkaar besproken dat we andere zaken met elkaar moeten realiseren om alle culturele instellingen een plek te kunnen bieden. Wat mij betreft is het niet doorgaan van het gebouw zoals het bedacht was, een reden om er een extra schepje bovenop te doen bij het zoeken naar andere mogelijkheden. We zien dat er inmiddels, met het verstrijken van de tijd in het nemen van een besluit - ik ben er echt niet trots op dat dat zo is - andere oplossingen gezocht en gevonden worden. Er vinden steeds meer culturele organisaties op andere plekken onderdak. In die zin is het voor ons dus niet "einde verhaal" met het afblazen van de verbouwing zoals die beoogd was. Zo zie ik het ook met de scholenbouw. Op zichzelf is het verhaal van de carrousel interessant. Het kan niet zo zijn dat we ons bij het doorgaan van dit verhaal laten beperken door het niet kunnen gebruiken van de locatie Cultureel Centrum. In die zin ben ik net zo ongeduldig als u en wil ik ook zaken regelen voor scholenbouw.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): We delen het ongenoegen over het continu uitstellen van het besluit hierover. Dat is een gedeelde ervaring, maar ziet mevrouw Van Meenen het anders dan dat wij besluiten hebben genomen over de financiering van de scholen, waar in de afgelopen periode uitgebreid over gesproken is, waar felle discussies over zijn geweest en waarbij bedragen naar beneden geraamd zijn omdat we het slim gingen oplossen via het bibliotheek-plus-voorstel? Waar zijn op dit moment dan de voorstellen om dat weer te corrigeren? Want we laten de scholen nu gewoon bungelen door een budget aan te nemen waarvan we nu al weten dat het geen oplossing gaat leveren voor wie dan ook.

De **voorzitter**: Is dit een vraag aan het college of aan mevrouw Van Meenen?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Aan beiden, want ik verwacht ook van de grootste coalitiepartij dat die dan met een alternatief komt.

De **voorzitter**: Ik wilde even nagaan aan wie u die vraag stelde. Daarom vroeg ik daarnaar.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Sorry, meneer Deuzeman, nu ben ik uw vraag kwijt.

De **voorzitter**: Mijn excuses. Meneer Deuzeman, kunt u de vraag samenvatten?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Vanzelfsprekend. Heeft de VVD de intentie om met een voorstel te komen om iets te doen aan de situatie van de scholen, die nu bungelen?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Of de VVD sec met een voorstel komt ... We zullen er absoluut bij het college op aandringen om een voorstel te doen. In die zin hebben wij dus ook vragen gesteld over het onderzoek dat nu plaatsvindt, omdat ik graag van de wethouder wil horen wat dit onderzoek betreft. Ik ben het met u eens: loopt dat in de knel met het wegvallen van het bibliotheek-plus-project? Maar wat ons betreft gaan we dit jaar echt meters maken richting scholenbouw.

De heer **Andringa** (D66): Ik waardeer wat mevrouw Van Meenen zegt over het loskoppelen van de bibliotheek-plus en de scholenbouw. Ik laat dan in het midden dat dat haaks staat op alles wat de wethouder hierover heeft gezegd in de commissie. Maar goed, dat lijkt me iets wat aan de coalitie intern is. Laat ik zo tastbaar mogelijk voor u proberen te maken wat ik daar zo verbazingwekkend aan vind. In de begroting stellen wij al komend jaar een reserve Onderwijshuisvesting in. Daar doteren we € 0,5 miljoen in op basis van allerlei plannen voor onderwijshuisvesting. Gelijktijdig staat in deze begroting dat in 2024 € 1,3 miljoen kan vrijvallen aan tijdelijke huisvestingslasten, omdat de beoogde carrousel, waarbij op de locatie van het Cultureel Centrum een nieuw gebouw neergezet gaat worden voor de Fortgensschool, betekent dat er geen tijdelijke huisvesting nodig

gaat zijn. Nu hebben we het plan gekregen dat we gisteravond kregen en ziet het er dus niet naar uit dat er op korte termijn een school gebouwd kan worden op de locatie van het Cultureel Centrum, omdat het Cultureel Centrum voor onbepaalde tijd opengehouden moet worden. Kunt u overzien of dat betekent dat we volgend jaar een veel groter bedrag in de reserve Onderwijshuisvesting zouden moeten storten om de Fortgensschool alsnog tijdelijk onderdak te bieden of kunt u die consequentie nog niet overzien?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik hoor de heer Andringa zeggen dat het bedrag in 2024 gaat vrijvallen. Dan is mijn veronderstelling dat we bij de begroting voor 2024 daarover kunnen besluiten in de zin van ja of nee.

De heer **Andringa** (D66): Dat is natuurlijk het magische woord: "veronderstelling". We gaan veronderstellen dat er wel genoeg in de reserve gaat zitten, we gaan veronderstellen dat we allerlei dingen op gang kunnen krijgen en we gaan veronderstellen dat we misschien plannen gaan maken. Dat is ook precies wat de wethouder van Financiën in de commissie zei: "Anders kunnen we vast nog een ander plan bedenken op een andere locatie". We veronderstellen dat het allemaal wel goed komt. Precies door die veronderstelling is het zo ontzettend onverantwoord wat we hier in deze raadzaal aan het doen zijn, want we bouwen een begroting op basis van veronderstellingen, terwijl we geen idee hebben wat de consequenties daarvan zijn.

De **voorzitter**: Ik heb geen vraag gehoord aan mevrouw Van Meenen. We gaan dus verder met de eerste termijn.

De heer **Andringa** (D66): Ja, voorzitter, ik ga gewoon door. Gisteravond werd, zoals gezegd, de basis onder de begroting weggeslagen. Daardoor spreken we vandaag over een begroting die even achterhaald als irrelevant is geworden. Qua bestuurskracht zijn we weer volledig terug op het niveau van voor 2018; de heer Deuzeman maakte zojuist al een opmerking over de coalitie die we tot 2018 hadden en waarbij we onder toezicht kwamen, en over de overeenkomsten met de coalitie die nu aan de macht is. Maar goed, blijkbaar hebben sommige partijen in deze raad het vertrouwen dat ze al wel de consequenties kunnen overzien van het plan dat we gisteravond op de mat kregen. Ik kijk dus uit naar de vele amendementen waarmee zij zullen komen om de noodzakelijke aanpassingen in de begroting te doen, waarmee de planvorming voor onderwijshuisvesting alsnog wordt gered en de investeringsruimte voor de bibliotheek-plus alsnog wordt benut voor culturele huisvesting elders. We gaan maar proberen er het beste van te maken.

Toen wij kort voor de zomer het coalitieakkoord bespraken, was D66 constructief-kritisch. Constructief omdat we zagen dat het akkoord veel goede ambities bevatte waarin ook D66 zich kon vinden, en kritisch omdat nergens concreet werd gemaakt wat er dan gedaan ging worden om die ambities te realiseren. Onder het mom van een akkoord op hoofdlijnen werden vooral keuzes uit de weg gegaan. D66 deed, in veel gevallen samen met andere oppositiepartijen, een serie aan voorstellen om een en ander alsnog te concretiseren en uit te werken. Al onze voorstellen werden, evenals alle voorstellen van andere partijen, integraal van tafel geveegd, ondanks mooie woorden over een uitgestoken hand. We moesten de verdere uitwerking van de plannen en de planning richting de begroting afwachten. Ik hoorde mevrouw Van Meenen net zeggen: wat mooi dat die allemaal zo goed in de begroting zijn verwerkt. We hebben de begroting voor ons liggen. De beloofde uitwerking van het coalitieakkoord komt neer op één tabelletje van elf regels op pagina 17. Dat is de volledige uitwerking van het hele coalitieakkoord: elf regels op pagina 17. De essentie daarvan: twee businesscases, twee onderzoeken en vier visiedocumenten. We gaan voor bijna € 0,5 miljoen aan dode bomen produceren in 2023. Ik moest even denken aan vergelijkingen van Alexander Pechtold, die een keer een nietje door iets wilde slaan. Indachtig de heer Zoetemelk, die altijd met een cadeautje kwam, wilde ik met een pak printpapier aankomen. We gaan in 2023 een heleboel papier produceren, maar dat er iets gaat gebeuren en dat er een coalitieakkoord wordt uitgevoerd, is in dit document moeilijk terug te vinden. Misschien nog pijnlijker in dat ene kleine tabelletje is dat er twee maal € 80.000 wordt uitgetrokken voor bestuurskracht. Als er iets uit dit tabelletje blijkt, is het dat we dat meteen weg kunnen bezuinigen, want bestuurskracht is er niet. We zullen vandaag nogmaals proberen om wat bestuurskracht toe te voegen met concrete voorstellen en plannen. Misschien vegen de coalitiepartijen deze keer niet alles integraal van tafel en gaan zij die uitgestoken hand alsnog waarmaken.

We bespreken dus een begroting waarin van die ambities weinig terug te vinden is. Wat we wél zien, is een ambitieus plan op het gebied van onderwijshuisvesting; deze tekst is een beetje

achterhaald; vergeef me dat. Ik zei daar al wat over bij mijn punt van orde. Het college stelt voor om een treintje op de rails te zetten met als locomotief de MFA die geen MFA mag heten, namelijk de bibliotheek-plus. Als die gerealiseerd is op de Wijngaardenlaan, kan het Cultureel Centrum gesloopt worden en kan begonnen worden met de bouw van woningen en een Integraal Kindcentrum op de Marijkelaan, waar ook de Fortgensschool gehuisvest wordt. Dan kan op de huidige locatie van de Fortgensschool een nieuw gebouw worden neergezet voor de Nutsschool en de Emmausschool gezamenlijk. Een mooi integraal idee waarmee in een ideaal scenario inderdaad besparingen gerealiseerd kunnen worden. Maar toen we de begroting in de commissie bespraken, waarschuwde ik ook voor het risico van zo'n integrale aanpak: als bij een trein één wagonnetje ontspoord, komt de hele trein tot stilstand. Het leek gisteravond, toen ineens de hele trein tot stilstand kwam omdat de bibliotheek - ofwel de locomotief van deze trein - nooit gaat rijden, alsof ik een glazen bol had gehad. We staan stil in het station. Geen bibliotheek-plus, dus geen sluiting van het Cultureel Centrum. Geen sluiting van het Cultureel Centrum betekent: geen nieuwe locatie voor de Fortgensschool. Geen nieuwe locatie voor de Fortgensschool betekent: geen mogelijkheid om onderwijshuisvesting te realiseren zonder tijdelijke huisvesting, geen mogelijkheid om een gezamenlijke locatie voor de Nuts- en de Emmausschool in te richten, geen modern onderkomen voor culturele verenigingen, geen nieuw onderkomen voor kinderen en docenten die al veel te lang wachten op een gezond, veilig, plezierig en toereikend schoolgebouw. Dat hele treintje is zojuist ontspoord.

Laat duidelijk zijn: we moeten komend jaar al aan de slag met al deze plannen. We gaan vanavond ook allemaal bedragen uittrekken voor onderzoeken, businesscases en visies over al deze onderwerpen, zonder dat we enig idee hebben wat we hier als gemeente dan mee willen en welke kant we dan daadwerkelijk opgaan. Laat ook duidelijk zijn dat dit betekent dat we vandaag geen mogelijkheid hebben om een besluit te nemen over wat we komend jaar gaat doen, want een begroting gaat ook over de beleidskeuzes die we maken. We weten simpelweg niet wat er gaat gebeuren. Ik noem dat heel simpel "onbehoorlijk bestuur".

Natuurlijk zal het college zeggen dat ik het allemaal niet zo somber in moet zien, dat het treintje alsnog kan gaan rijden als er volgend jaar een nieuw plan ligt voor culturele voorzieningen in het centrum en voor nieuwbouw elders op het terrein van het Cultureel Centrum, maar veel concreter dan wat vage ideeën, wat aannames, mogelijkheden, hoopvolle dromen en luchtkastelen is het allemaal niet. Ik ben daarom van één ding overtuigd: als ik over een jaar of vijf terugkeer uit München, is er geen volwaardig onderdak voor cultuur in Voorschoten, zit de Fortgensschool op dezelfde locatie in hetzelfde gebouw en hebben de Nuts- en de Emmausschool nog geen idee wanneer zij een keer toe zijn aan een nieuw gebouw. Over vijf jaar zijn we even ver als vijf jaar geleden, toen we ook al deze discussies voerden. Daarom dienen wij amendement 172 mede in, dat in ieder geval als doel heeft om ervoor te zorgen dat we de reserve Onderwijshuisvesting wat verder opplussen door de kosten die gereserveerd waren voor tijdelijke huisvesting van de Fortgensschool, een-op-een in de reserve Onderwijshuisvesting te storten, zodat we volgend jaar in ieder geval niet ineens zeggen: o, we hebben geen budget voor tijdelijke huisvesting; de Fortgensschool moet nog verder vertragen. Want ik hoop dat dit college een eerlijk gesprek voert met het bestuur van de Fortgensschool en eerlijk vertelt dat alle plannen op de lange baan worden geschoven.

Wel positief in het tabelletje op pagina 17 is dat jaarlijks € 100.000 wordt uitgetrokken voor burgerparticipatie. Dat we op participatie een slag moeten maken, is evident en dat daar een prijskaartje aan hangt ook. Je zal mensen moeten hebben om die participatieprocessen daadwerkelijk te begeleiden. Daar kunnen we ons dus goed in vinden, maar wat wel weer tegenvalt, is dat er eigenlijk nog geen concreet idee of voorstel ligt over wat we dan met die € 100.000 gaan doen om die participatie te verbeteren. U kent D66: wij zijn nooit te beroerd om een handje toe te steken en daarom dienen wij vandaag amendement 174 in, waarin we het college opdragen volgend jaar een burgerforum te organiseren. In andere gemeenten is daarmee veel positieve ervaring opgedaan, omdat je participatie bij concrete projecten ook daadwerkelijk relevant maakt door heldere kaders en verantwoordelijkheden mee te geven en door via loting mensen bij participatie te betrekken die wellicht niet uit eigen beweging naar een zaaltje in een buurthuis komen om vrijblijvend hun mening te geven. Aangezien iedereen in deze raad al bij herhaling heeft uitgesproken hoeveel waarde er wordt gehecht aan goede participatie, ga ik ervan uit dat dit amendement met algemene stemmen aangenomen zal worden. De opdracht aan het college is simpel: organiseer een eerste burgerforum in Voorschoten rondom een concreet

bouwproject en dek de eventuele kosten daarvan uit de aanvullende middelen voor participatie. Het amendement, dat mede wordt ingediend door GroenLinks, de PvdA en de SP, luidt:

"Amendement 174.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d.10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. 2 d.d. 10 november 2022,

overwegende dat:

- a. alle partijen in de Voorschotense gemeenteraad overtuigd zijn van het belang om burgerparticipatie in Voorschoten te verbeteren;*
- b. in de programmabegroting € 100.000 per jaar wordt gereserveerd voor burgerparticipatie;*
- c. er nog geen concreet plan ligt om burgerparticipatie daadwerkelijk te verbeteren;*
- d. in het verleden veel gesproken is over pilots en aanvullende personele inzet, zonder dat dit tot concrete participatieprojecten heeft geleid;*
- e. in andere gemeenten, zoals in Groningen, succesvolle experimenten hebben laten zien dat burgerfora van grote toegevoegde waarde kunnen zijn om participatie te verbeteren;*
- f. bij dergelijke fora enkele uitgangspunten van belang zijn voor de kans op succes:*
 - een burgerforum dient daadwerkelijk keuzes te kunnen maken - bijvoorbeeld tussen twee varianten van een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling - waarbij vooraf duidelijk is welke keuzes wél en niet bij het burgerforum liggen;*
 - een burgerforum dient over voldoende informatie te kunnen beschikken om een weloverwogen keuze te kunnen maken, binnen de kaders voor besluitvorming die vooraf zijn vastgesteld;*
 - een burgerforum dient te bestaan uit een gelimiteerd aantal deelnemers;*
 - een burgerforum dient als doel te hebben om mensen te laten participeren die wellicht niet zouden participeren wanneer alleen sprake zou zijn van vrijwillige aanmelding. Dit kan bereikt worden door een aantal deelnemers via loting uit te nodigen.*

Besluit:

het voorgestelde besluit aan te vullen:

- 1. het college op te dragen in 2023 een burgerforum te organiseren voor participatie rondom een bouwproject, waarbij concrete vraagstelling, bevoegdheden en informatiepositie vooraf zijn vastgesteld en waarbij deelnemers zichzelf kunnen aanmelden én middels loting worden uitgenodigd;*
- 2. het burgerforum te dekken vanuit de aanvullende, voor burgerparticipatie geormerkte, middelen à € 100.000 onder Uitgaven Coalitieakkoord,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Een ander onderwerp waarvan iedereen de urgentie ziet, maar waarvoor nog weinig concrete voorstellen worden gedaan – anders dan het schrijven van wat stukken – is de noodzaak om betaalbare woningen te bouwen in Voorschoten. De coalitie heeft ervoor gekozen om de achterstand op betaalbare woningen exclusief te willen inlopen op gemeentegrond; ontwikkelaars worden op private grond ook voor nieuwe projecten slechts aan de oude normen gehouden. Dat betekent dat het realiseren van nieuwbouw op gemeentegrond nu de hoogste prioriteit zou moeten hebben om betaalbare woningen te realiseren. Eén locatie is daar bij uitstek geschikt voor, omdat we al weten dat we die locatie vrij kunnen spelen. Het zal als een verrassing komen: dat is de Marijkelaan, het Cultureel Centrum, dat gesloopt zou worden. Het leek een uitgelezen kans, maar ook dat komt op losse schroeven te staan. Daarmee komt dus ook elke ambitie om in de komende jaren nog voldoende betaalbare woningen te gaan realiseren op losse schroeven te staan, zoals de heer Maassen al zei in zijn interruptie. Het ontwikkelen en realiseren van bouwplannen is een tijdrovend en arbeidsintensief project, zeker als de gemeente als grondbezitter daar zelf de volledige regie over moet voeren. Laat duidelijk zijn dat dit een veel ingewikkelder proces is dan private ontwikkelaars op private grond die verantwoordelijkheid geven. We maken het onszelf heel moeilijk - in ieder geval met beperkte ambtelijke capaciteit - door het op gemeentegrond te willen doen. Daarom dienen wij amendement 175 mede in, dat als doel heeft om de ambtelijke capaciteit

op woningbouw verder te versterken. De motie over betaalbare woningbouw, die mede wordt ingediend door GroenLinks, de PvdA en de SP, luidt:

"Motie 271.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2022,

constaterende dat het bouwen van meer betaalbare woningen in Voorschoten één van de speerpunten is van het coalitieprogramma 2022-2026;

overwegende dat:

- a. deze zomer bekend werd dat de rijksoverheid ernaar streeft dat de totale woonvoorraad van iedere gemeente uit meer betaalbare woningen moet bestaan;*
- b. Voorschoten, net als de meeste gemeenten, daar nog niet aan voldoet en dus een plan nodig heeft om het doel van de rijksoverheid te bereiken;*
- c. er nog geen zicht is op een oplossing voor het landelijk tekort aan personeel (van ambtenaar tot bouwvakker) en materiaal (van warmtepomp tot baksteen) om in een passend tempo voldoende woningbouw te realiseren;*
- d. het oordeel door de Raad van State op 2 nov jl. luidt dat de stikstof die bij de bouw van projecten vrijkomt, meegerekend moet worden en dat dit naar verwachting op z'n minst vertragend doorwerkt in de realisatie van plannen;*
- e. het inhalen van de achterstand betaalbare woningen leidt tot andere en nieuwe keuzes in het afwegingskader van de prioriteringslijst zoals vastgesteld in juni 2021 en dat daarvoor grond in gemeente-eigendom de grootste kansen biedt;*
- f. naast nieuwbouw andere kansen kunnen worden benut om meer betaalbare woningen te realiseren, zoals woningsplitsing en vernieuwbouw;*
- g. intensivering in de samenwerking binnen de Leidse regio, bijvoorbeeld in de vorm van een gezamenlijk ingenieursbureau, een uitgelezen kans is om onze gezamenlijke slagkracht te vergroten;*

verzoekt het college:

- 1. de gemeenteraad uiterlijk 1 september 2023 een routekaart ter besluitvorming voor te leggen hoe Voorschoten de achterstand betaalbare woningbouwvoorraad heeft ingehaald in 2032, met daarbij nadrukkelijk aandacht voor het inzetten van eigen gemeentegrond;*
- 2. te onderzoeken of en hoe samenwerking binnen de Leidse regio versterkt kan worden met als doel versnelde realisatie van de woningbouwopgave en de raad hierover te informeren middels een brief,*

en gaat over tot de orde van de dag."

In het vervolg van het debat zal ik nog ingaan op de vele andere amendementen en moties die worden ingediend door onszelf en door andere partijen. Over thema's als duurzaamheid en energiearmoede, waarover we van het college de toezegging hebben gekregen dat er een plan over energiearmoede zal komen - ons hart klopt nog steeds vol verwachting; al die tijd hebben we daar nog niks van gezien - heb ik nog niks gezegd. Daar zal ik later in het debat op terugkomen. De motie over energiebesparing, die mede wordt ingediend door GroenLinks, de PvdA, de SP, de VVD, het CDA en Voorschoten Lokaal, luidt:

"Motie 270.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2022,

overwegende dat:

- a. de eerste doelstelling van RES 1.0 (Regionale Energie Strategie) luidt: energie besparen;*
- b. de ambitie voor deze besparing in 2030 minimaal 11% ten opzichte van 2014 is;*
- c. de motivatie van inwoners en bedrijven om energie te besparen logischerwijze is toegenomen als gevolg van de gestegen energieprijzen en dat die kans benut moet worden;*

- d. *inwoners en deels ook bedrijven door de bomen het bos niet meer zien, met andere woorden hulp nodig hebben om de voor hun individuele situatie beste en ook haalbare energiebesparingsmaatregelen te nemen;*
- e. *naast het behalen van de RES-doelstellingen zo veel mogelijk energiearmoede en schuldenproblematiek moet worden voorkomen zowel voor het directe algemene en individuele belang als ter voorkoming van vervolgproblematiek;*
- f. *in brief DGKE-K / 22510197 d.d. 25 oktober 2022 van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat bekend is gemaakt dat Voorschoten in 2023 € 486.984, in 2024 € 491.402 en in 2025 € 495.819 ontvangt voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid;*
- g. *alle Nederlandse gemeenten hiervoor vergelijkbare bedragen ontvangen;*
- h. *samenwerking bij het opstellen van een uitvoeringsplan met Leidse regiogemeenten dan wel in Holland Rijnlandverband energiebesparing haalbaarder en betaalbaarder maakt;*

verzoekt het college:

1. *de raad uiterlijk Q2 2023 een concreet uitvoeringsplan voor te leggen, met SMART-geformuleerde doelen, waarmee het college Voorschotense huishoudens steunt, opdat de energiebesparingsdoelen uit de RES worden behaald;*
2. *uitvoering plaats te laten vinden bij de definitieve vaststelling van deze brede doeluitkering;*
3. *waar schaalvoordelen te behalen zijn dit in samenwerking met de regio te doen,*

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Voorschoten in verbinding vooruit; dat is de titel van het coalitieakkoord, dat onder stoom en kokend water na het door D66 uit de onderhandelingen stappen in korte tijd tot stand is gekomen met de VVD, Voorschoten Lokaal en het CDA, met de hete adem van het zomerreces in de nek. Gelijk na dat reces nestelden twee nieuwe wethouders zich in hun kamers in ons mooie gemeentehuis en begonnen zij kennis te maken met het ambtelijk apparaat, waarna wederom onder stoom en kokend water veel informatie en cijfers verzameld moesten worden om het coalitieakkoord te vertalen in een gedegen en doordachte begroting voor 2023-2026. Ik moet toegeven dat de realiteit, de berichtgeving van gisteren, daarbij wel een dingetje is.

De heer **Andringa** (D66): Ik heb nu twee coalitiepartijen het woord horen voeren. Zij zeggen allebei: we hebben dat stuk wel wat laat gekregen; het is wel een dingetje en het is moeilijk om de consequenties te overzien. Hoe kunt u ons dan vragen om daar een mening over te vormen?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Het is een dingetje omdat in het voorstel ook aangegeven wordt dat dit voorstel wordt ontraden en dat er met een nieuw voorstel wordt gekomen. Wij wachten dus vol spanning en, zoals u dat net zelf noemde, vol verwachting de komende commissievergadering en de raadsvergadering af waarin we een besluit gaan nemen over de bieb-plus.

Wij danken het college en het ambtelijk apparaat voor de in deze korte tijd geleverde arbeid. Er ligt een begroting met een mooi positief saldo voor de jaren tot aan het zogenoemde en gevreesde ravijnjaar. De eerlijkheid gebiedt ook te zeggen dat het vorige college en de vorige raad er hard aan hebben gewerkt om een goede basis achter te laten na de moeilijke financiële jaren die Voorschoten heeft doorgemaakt. Het stemt ons daarom tevreden dat deze behoedzame financiële lijn wordt doorgetrokken in de onderhavige begroting, die - zoals de inleiding schetst - is gebouwd op drie pijlers: Voorschoten blijft een heerlijk woondorp, Voorschoten heeft meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen nodig en Voorschoten is duurzaam en toekomstbestendig. Die drie pijlers zijn vertaald in het vrijmaken van een aantal incidentele budgetten om deze drie pijlers te funderen; de heer Andringa heeft deze al genoemd. Die budgetten zijn veelal voor gedegen onderzoek om te garanderen dat deze financiële positie ook gedegen blijft. Immers, bezint eer gij begint. Het doen van onderzoek zien wij daarom niet als weggooien van geld of als het vooruitschuiven van zaken, maar als een diepte-investering in het behoud van een duurzame financiële toekomst.

Voorschoten Lokaal heeft daarom bij de start van dit college, rekening houdend met de korte periode waarin deze begroting tot stand gebracht moest worden, weinig opmerkingen. Wel willen wij zes zaken uitlichten die wij belangrijk vinden en waar wij het college nauwgezet in zullen volgen. Drie van die zes zaken vallen wat ons betreft onder één noemer, die net al werd genoemd door de heer Andringa, namelijk de investeringen in de Woonvisie, de gemeentewerf en het gemeentehuis. Al die onderzoeken hebben één verbindende factor, namelijk dat zij in meerdere of mindere mate om versteende gemeentegrond draaien. Die versteende gemeentegrond zien wij graag ingezet voor onder meer kwalitatief betaalbare woningen met een sterke lokale maatwerkparagraaf. Om deze betaalbaarheid te realiseren zal uitgeweken moeten worden naar creatieve oplossingen en "out of the box"-denken om woningen te realiseren voor alle doelgroepen in Voorschoten.

De heer **Andringa** (D66): Ik kan me heel goed vinden in wat de heer Van Duivendijk net zegt. Mag ik aannemen dat er straks een amendement gaat komen om op die drie locaties daadwerkelijk iets te gaan organiseren? Het klinkt immers heel mooi om hier gratis te roepen dat dat zou moeten gebeuren, maar u zit in de coalitie en in de begroting staat niet dat er op dit punt iets gaat gebeuren. Gaat u dat amenderen?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nee, wij gaan niks amenderen, omdat er al onderzoek is geraamd om hiernaar te kijken en met een fatsoenlijk en goed voorstel te komen.

De heer **Andringa** (D66): Ik markeer dat voor deze coalitie iets op papier zetten ook "iets doen" is. Dat is dus wat we de komende vier jaar kunnen verwachten. Helder, dank.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, meneer Van Duivendijk.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): We hadden het over woningen voor alle doelgroepen in Voorschoten. Wij denken hierbij sterk aan het realiseren van woningen op erfpacht middels een permanent toewijzingsbeleid om de diversiteit van het dorp te bevorderen. Denk hierbij aan toewijzing van woningen aan kinderen van onze ouderen, die hierdoor makkelijk hun mantelzorgtaken op zich kunnen nemen. Het leek mij belangrijk om dit te noemen, want vandaag is de Dag van de Mantelzorg. Ik denk dat velen in onze raad kennis hebben gemaakt met mantelzorg.

Dan het vierde punt waarop wij het college nauwgezet zullen volgen. Voorschoten Lokaal draagt het verenigingsleven een warm hart toe. Dat is het cement van ons dorp. Wij zijn dan ook verheugd over een aantal moties van vanavond die het verenigingsleven zullen helpen en daarbij de duurzaamheid in het dorp een extra push zullen geven. Dat zijn twee vliegen in één klap.

Met het leveren van een wethouder Financiën is het vanzelfsprekend dat wij een gezonde en transparante financiële huishouding verlangen, waarvoor deze begroting een mooi vertrekpunt is. Extra scherp zullen wij letten op een duidelijkere relatie tussen onze inkomstenbronnen en uitgaven.

Last but not least: een bestuurskrachtig Voorschoten. De heer Andringa heeft daar al iets over gezegd.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoorde de heer Van Duivendijk spreken van "een transparante begroting". Ja, zij is in balans, maar dat komt doordat we de komende jaren gewoon helemaal niks gaan doen als zij uitgevoerd wordt zoals het hierin staat. Het klopt inderdaad dat er wordt gesproken over de verduurzaming van sportaccommodaties. Dat is misschien een hele goede inzet. Dat is een van de onderdelen die ontbraken in deze begroting en die er gewoon uit zijn gehaald. Het stond in de planning om daarmee aan de slag te gaan, maar dat is nu weg. Nu zie ik dat u een motie indient. Is het niet bij u opgekomen om daar gewoon een amendement van te maken en om dat geld daadwerkelijk te reserveren? Het is heel mooi dat wij steeds geld overhouden, maar daar heeft onze gemeente toch niks aan?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Om te beginnen had ik het over "een transparante financiële huishouding" en niet over "een transparante begroting". Het is dus meer een wijze van werken. Misschien kunt u uw vraag dus nog even wat scherper maken.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dan zal ik het vragen in termen van een transparante financiële huishouding. Als die eruit bestaat dat we overal zeggen "daar gaan we nog weleens wat geld aan uitgeven, maar we moeten nog even denken hoe het gaat" en dat we vervolgens zeggen "wat staat ons spaarbankboekje er onderhand toch mooi bij", dan is dat inderdaad niet heel erg moeilijk. Ik vraag me dus af wanneer u nou eens boter bij de vis gaat leveren. Wanneer kunnen die verenigingen nou eens daadwerkelijk rekenen op daadwerkelijke inzet vanuit dit college? Want zoals het er nu staat, wordt er verzocht om er eens naar te gaan kijken, maar is er weer geen geld bij gezet.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ik kan daar twee dingen op zeggen. Nogmaals, ik refereerde aan de financiële huishouding en aan de relatie tussen de inkomstenbronnen en de uitgaven. En dan het specifieke antwoord op uw vraag: wij hebben er volledig vertrouwen in dat het college middels een motie zal gaan uitvoeren wat wij vragen. Dat is dus niet zomaar iets voor de Bühne vragen en hopen dat het gebeurt. Wij hebben er vertrouwen in dat het college dat daadwerkelijk gaat uitvoeren.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Heeft dat vertrouwen wellicht een knauw gekregen toen we gistermiddag om 17.00 uur hoorden dat een van de belangrijkste elementen uit deze begroting gewoon niet uitgevoerd gaat worden en dat daarmee een van de belangrijke elementen van het coalitieakkoord wegvalt?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nee, want er wordt een voorstel ingediend om iets te ontraden wat een behoorlijke negatieve invloed kan hebben op onze financiële huishouding. Ook hiervan verwacht ik dus dat we eerst een goede discussie gaan hebben over het voorstel en het tegenvoorstel waarover gesproken wordt om te kijken wat we daarmee kunnen doen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben bang dat ik dan toch een nare mededeling heb voor de heer Van Duivendijk, want vrijwel alle investeringen gaan een behoorlijk negatieve impact hebben op onze financiële huishouding. Soms is het echter wel nodig dat we dat doen voor dit dorp. Dit gaat niet de eerste keer zijn dat we een besluit moeten nemen dat enigszins spannend voelt, maar het dorp verwacht wel van ons dat wij dat zullen doen. Bent u dat niet met mij eens?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nee, nogmaals: een transparante financiële huishouding wil niet zeggen dat je geen dingen doet. Het gaat om het koppelen van je inkomstenbronnen aan je uitgaven. Daar gaat het om. Dat wil dus niet zeggen dat we niks gaan uitgeven. U hoeft dus niet bang te zijn dat er, om op het geld te gaan zitten, niks zal gebeuren. Daar kunt u mij aan houden.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoorde de heer Van Duivendijk in het interruptiedebatje met de heer Deuzeman zeggen dat de bibliotheek-plus financieel een slecht voorstel was, dat het daarom geschrapt is en dat dat verstandig is. Ik hoorde de heer Van Duivendijk aan het begin van zijn bijdrage met trots zeggen dat het coalitieakkoord met stoom en kokend water was gesloten. In dat coalitieakkoord stond het plan waarvan u net zegt dat het een financieel gevaarlijk plan was. Was het dan misschien niet zo'n heel goed coalitieakkoord, meneer Van Duivendijk?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nee, in ons coalitieakkoord staat een hele duidelijke grens voor de kosten die met dit project gemoeid zijn. Daarin hebben blijkbaar ontwikkelingen plaatsgevonden waardoor die grens wordt overschreden. Dat betekent dat we met z'n allen opnieuw naar de discussietafel moeten.

De heer **Maassen** (SP): Tijdens de bespreking van het coalitieakkoord heb ik aangegeven dat de bibliotheek-plus, die eigenlijk speciaal voor het coalitieakkoord werd bedacht - want daarvoor heette het "MFA" - een van de weinige concrete plannen was die in het coalitieakkoord stonden. Wat blijft er volgens de heer Van Duivendijk nog over van het coalitieakkoord, nu dat plan geschrapt is?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Het coalitieakkoord is vertaald in de onderhavige begroting die wij bespreken en is behoorlijk voortvarend, inclusief investeringen in nog meer projecten die nog niet eens in de begroting staan.

De heer **Maassen** (SP): Dat was een heel mooi bruggetje van de heer Van Duivendijk, want wat ook niet in de begroting staat, is het schrappen van de bibliotheek-plus. Dat is natuurlijk het grote probleem, waardoor eigenlijk alles wat in deze begroting staat, op losse schroeven staat. Is de heer Van Duivendijk dat met mij eens?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nee, dat ben ik niet met u eens.

De heer **Andringa** (D66): Ik heb een vraag aan de heer Van Duivendijk in het kader van financiële transparantie. In het verhaaltje dat we gisteravond hebben gekregen, staat dat het Cultureel Centrum voor onbepaalde tijd open moet blijven. Er staat ook dat er geïnvesteerd moet worden in de verduurzaming van dat gebouw en er is ook sprake van achterstallig onderhoud. Waar vind ik in de begroting de transparante bedragen voor de investeringen die het komende jaar zullen moeten beginnen om het Cultureel Centrum te verduurzamen en open te houden?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): We zullen het moeten doen met de middelen die we hebben. We zullen het moeten doen met de projecten die we willen realiseren en waarvoor financiering gaat vrijkomen. Ik heb er dus alle vertrouwen in dat het college, zoals het aangeeft, met een nieuw voorstel zal komen om zo veel mogelijk projecten te realiseren.

De heer **Andringa** (D66): Dat klinkt heel mooi en het is fijn om te horen dat de heer Van Duivendijk vertrouwen heeft in het college. Ik had niet anders verwacht dan dat u dat zou uitspreken. Dat is heel goed, maar dat neemt niet weg dat we vandaag een begroting vaststellen. U zegt dat we het moeten doen met de middelen die we hebben, maar in de begroting zijn geen middelen gereserveerd voor het noodzakelijke onderhoud en de verduurzaming van het Cultureel Centrum. Mijn vraag aan u blijft dus of u, als u dat vertrouwen heeft, vandaag met een voorstel gaat komen om die investeringen die we vanaf het komende jaar moeten gaan dragen, alsnog uit te gaan voeren.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nee, daar gaan we vanavond niet mee komen. We wachten de beraadslaging in de commissie en in de raad af. We hebben het hier over 2023 en de consequenties liggen verder voor ons uit. We geven het college dus gewoon even de tijd om daarnaar te kijken en met een voorstel te komen.

De heer **Andringa** (D66): Hoe weten wij dat de consequenties van de noodzaak van verduurzaming en verbouwing van het gebouw verder vooruit liggen? Ik heb geen idee op basis waarvan ik die conclusie kan trekken.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Hou me ten goede, maar we hebben sowieso nog staan dat het Cultureel Centrum een tijdje openblijft, waardoor er genoeg is gereserveerd voor onderhoud. De verduurzaming is pas een issue op het moment dat we echt weten wat we met de bibliotheek gaan doen. Daarover wordt op 8 december een besluit genomen. Ik vind het dus een beetje voorbarig.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik vraag mij ernstig af of de heer Andringa sinds gisteravond vergeten is hoe we met elkaar in deze raad voorstellen behandelen. Over het algemeen nemen we toch geen begrotingswijzigingen op voor voorstellen die over een maand op de agenda staan? Ik vind het heel wonderlijk dat hij hiernaar vraagt. Wat de opmerkingen betreft over transparantie en zaken die de hele begroting onderuit halen: het is voor ons gebruikelijk om raadsvoorstellen te behandelen op het moment dat ze er zijn. Het feit dat het voorstel nu in ieder geval bekend is voordat we de begroting behandelen, lijkt me voldoende inzicht te geven. Het was merkwaardig geweest als we dit voorstel een week na de behandeling van de begroting hadden gekregen.

De heer **Andringa** (D66): Inderdaad, als we het volgende week zouden hebben gekregen, zou ik daar ook mijn bedenkingen bij hebben gehad. Het is nu eenmaal een verantwoordelijkheid van het college om ervoor te zorgen dat alle al overzienbare relevante ontwikkelingen tijdig in de begroting verwerkt worden. Er ligt vandaag ook een nota van wijzigingen voor. Als op een later moment duidelijk was geworden welke ontwikkelingen er waren, hadden zij wellicht in die nota van wijzigingen opgenomen kunnen worden. Dat is gewoon een verantwoordelijkheid van het college, maar het interessante is dat het in deze raad ook geen goed gebruik is dat we een begroting aannemen als we niet weten wat de gevolgen van die begroting gaan zijn. Ik ben blij dat mevrouw Van Meenen mij interrumpeerde, want daardoor kan ik ook nog inhaken op wat de heer Van

Duivendijk net zei. We investeren al jaren niet in onderhoud van het Cultureel Centrum. We reserveren daar geen geld voor, omdat dat dichtgaat. Er ligt nu een voorstel om het voorlopig voor onbepaalde tijd open te houden. Dat betekent dat we nu alsnog zullen moeten gaan investeren in dat onderhoud. Daar is voor komend jaar geen geld voor gereserveerd. Dat is wel hard nodig. Er zal vanavond dus op z'n minst een amendement moeten komen om geld uit te trekken, omdat we anders een begroting aannemen waarvan we al weten dat die niet correct en niet sluitend is en dat er nog tegenvallers gaan komen. Dat is niet het gevolg van mijn vraag, mevrouw Van Meenen, maar het gevolg van de manier waarop dit college heeft besloten ons de stukkenstroom toe te sturen. Het is het gevolg van het feit dat er al een raadsvoorstel klaarligt en al in onze mailbox ligt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Meenen heeft geen verdere vragen meer. Dan kan de heer Van Duivendijk zijn betoog vervolgen.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nou, dat was dus punt 5, over de financiële huishouding. Nu komen we last but not least bij punt 6, een bestuurskrachtig Voorschoten. Het duurt niet lang meer; ik ruik het eten al. Wij zien vanuit een bestuurskrachtig Voorschoten uit naar de invulling van het geplande onderzoek naar de bestuurskracht van Voorschoten in navolging van het BMC-onderzoek uit 2016. De keuze voor een breed onderzoek achten wij wenselijk omdat deze dan maximaal ingaat op de beoordeling van hoe het bestuur de denkkraft en de energie in het dorp gaat gebruiken en gebruikt. Daarbij moet ook worden onderzocht hoe lokale belangenverenigingen kunnen meedenken en kunnen meedoen. Wij denken hierbij aan verenigingen als Visserijbelangen, de Alliantie Burgers Voorschoten, de Fietzersbond, Zon op Voorschoten, de Cultuurfabriek en de ondernemersverenigingen. Dat zijn allemaal voorbeelden van initiatieven die een belangrijke bijdrage aan ons dorp willen leveren. De uitkomst van het onderzoek zal richting geven aan welke knoppen ons huidige bestuur en toekomstige besturen - mevrouw Van Meenen zei net al dat wij plannen indienen die ver voorbij onze periode zullen gaan - moeten draaien om Voorschoten dat heerlijke woondorp te laten blijven; dat is een van de pijlers.

Ik kom aan het einde van mijn betoog. Wij hebben er vertrouwen in dat dit college een vliegende start zal maken in de geest van het coalitieakkoord, alsmede van elementen uit het onlangs gepresenteerde Progressief Akkoord. Wij zullen daarom de zogenoemde broedende kip op dit begrotingsmoment zo min mogelijk storen, maar om de kip bij de les te houden, heb ik hier als herinnering zes eitjes waarop de kip kan broeden en die gebruikt kunnen worden als herinnering aan de zes punten die wij belangrijk vinden. Iemand moet dat doen, want de heer Zoetemelk zit niet meer aan onze tafel. We wensen het college veel succes.

De heer **Maassen** (SP): Ik word er ook in deze vergaderingen regelmatig op aangesproken dat ik nogal scherp debatteer, maar met eieren naar het college gooien heb ik echt nog nooit gedaan!

De **voorzitter**: Dat kan de allerbesten overkomen, heb ik gelezen in de krant: koning Charles en koningin Camilla.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voor de mensen die dat belangrijk vinden: het zijn biologische uitloopeieren. Wij wensen het college een vrije uitloop in zijn start.

De **voorzitter**: Voor elk collegelid een ei?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Nee, het betreft de zes punten die wij belangrijk vinden. Ze mogen ze zelf verdelen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk naar de klok. De heer Van Duivendijk zei het al: het eten staat klaar voor ons. Ik stel voor om nu te schorsen en te gaan eten, waarna wij de eerste termijn vervolgen met de heer Posthuma, gevolgd door mevrouw Kortekaas en de heer Maassen. We gaan om 18.40 uur verder.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We leven in turbulente tijden, met een klimaatcrisis, een herverdelingscrisis en een bestuurscrisis. Het piept en kraakt op bepaalde plekken in het land. Het is bovendien oorlog in Europa. Op een paar stappen van deze raadzaal vandaan zien we de gevolgen in ons eigen gemeentehuis. De wijze waarop Voorschoten met lef en voortvarendheid de

opvang van Oekraïense vluchtelingen heeft gerealiseerd, doet mij erg goed. Het sterkt mij in de gedachte dat veel in Voorschoten mogelijk is als er maar een politieke wil is.

Het zijn onzekere tijden. Bewoners in Voorschoten maken zich zorgen, terecht. Ik maak mij ook zorgen: over de stijgende prijzen, over de toenemende armoede en over de groeiende polarisatie, die scherpe tegenstelling tussen bewoners. Deze onrust in de samenleving is in mijn ogen voor een groot deel te wijten aan de terugtrekkende overheid, een overheid die bovendien te zakelijk is geworden, een overheid die - om met Bruce Springsteen te spreken - "just a little bit of that human touch" mist. Bewoners vragen zich af: wordt er nog aan mij gedacht? Zijn mijn zorgen in goede handen bij deze gemeente? Om maar met de deur in huis te vallen: de zorgen van een deel van haar bewoners is helemaal niet in goede handen bij deze gemeente. Wat is het geval? Vanaf mijn eerste raadsvergadering heb ik aandacht gevraagd voor de bestrijding van armoede. Ik heb meerdere keren aan het college gevraagd om in actie te komen. De informatiebrief waar mevrouw Van Meenen aan refereerde, is voor haar partij synoniem voor actie, maar voor de PvdA is dat slechts het begin van de basis op orde krijgen, want wat schetst onze verbazing? Het plan van aanpak voor de bestrijding van armoede zou dit jaar komen. Dat was een belofte, en met een reden. Het is namelijk noodzakelijk en urgent. Het zou voor de eerstvolgende raadsvergadering op de agenda staan. In de ogen van de Partij van de Arbeid laat het college bewoners in de kou staan, letterlijk en figuurlijk, materieel en symbolisch. Om die reden komt de PvdA met een motie en een amendement om aandacht te vragen voor de kwetsbare financiële situatie van bewoners. Ik maak me zorgen over het ontbreken van goede ideeën en acties om bewoners perspectief te bieden. Laat ik ook in herinnering brengen dat de financiële en maatschappelijke kosten van uithuisplaatsingen, afsluitingen van nutsvoorzieningen of schuldsaneringstrajecten vele malen hoger zijn dan de kosten van het voorkomen van dergelijke situaties. Penny wise, pound foolish luidt het bekende Engels gezegde. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de SP, GroenLinks en D66, luidt:

"Amendement 178.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. Z/22/69569/319536,

constaterende dat:

- a. stijgende energieprijzen aanleiding kunnen geven tot financiële problemen voor huishoudens;*
- b. alle energiemaatschappijen enorme verhogingen van tarieven per 1 november 2022 hebben vastgesteld;*
- c. naast stijgende energieprijzen de inflatie uitzonderlijk hoog is;*
- d. hierdoor het levensonderhoud voor veel huishoudens niet meer op te brengen is;*
- e. niet alleen minima in de problemen komen, maar inmiddels ook de middeninkomens;*
- f. diverse gemeenten compensatiemaatregelen hebben genomen om de stijgende lasten tegen te gaan door middel van lokale regelingen en/of het instellen van een noodfonds;*

voorts constaterende dat:

- a. de financiële en maatschappelijke kosten van uithuisplaatsingen, afsluitingen, nutsvoorzieningen of schuldsaneringstrajecten vele malen hoger zijn dan de kosten van het voorkomen van dergelijke situaties;*
- b. de nood hoog is en de urgentie groot;*

overwegende dat:

- a. in de begroting 2023-2026 nog onvoldoende over een maatregelenpakket staat vermeld;*
- b. de bespreking van de Armoedemonitor en de evaluatie van het minimabeleid zijn uitgesteld van oktober 2022 naar februari 2023;*
- c. het plan van aanpak armoedebestrijding niet zoals afgesproken beschikbaar is voor de raad van 8 december 2022;*
- d. op grond van de septembercirculaire 2022 een positief resultaat verwacht wordt van € 1.370.000 in 2022 en € 658.000 in 2023;*

van mening dat:

- a. de problematiek waarmee lagere- en middeninkomensgroepen worden geconfronteerd, een voortvarende aanpak van de gemeente behoeft;
- b. naar analogie van andere gemeentes een (tijdelijk) fonds kan bijdragen aan het lenigen van de ergste nood op korte termijn;

Besluit als beslispunten toe te voegen:

1. een (tijdelijk) fonds in verband met stijgende kosten voor energie en levensonderhoud te voeden met een bedrag van € 350.000, ten laste van het begrotingssaldo 2023;
2. het college op te dragen voor de toepassing van het fonds zo spoedig mogelijk een afwegingskader voor doelgroepen en voorwaarden op te stellen en de middelen in te zetten als een vangnet in situaties waarin landelijke regelingen tekortschieten,

en gaat over tot de orde van de dag."

De motie, die mede wordt ingediend door de SP, luidt:

"Motie 269.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. Z/22/69569/319536,

constaterende dat:

- a. stijgende energieprijzen aanleiding kunnen geven tot financiële problemen voor huishoudens;
- b. alle energiemaatschappijen enorme verhogingen van tarieven per 1 november 2022 hebben vastgesteld;
- c. naast stijgende energieprijzen de inflatie uitzonderlijk hoog is;
- d. hierdoor het levensonderhoud voor veel huishoudens niet meer op te brengen is;
- e. niet alleen minima in de problemen komen, maar inmiddels ook de middeninkomens;
- f. diverse gemeenten compensatiemaatregelen hebben genomen om de stijgende lasten tegen te gaan, door middel van lokale regelingen en/of een energiefonds;
- g. in de huidige begroting er nog onvoldoende over een maatregelenpakket staat vermeld;

overwegende dat:

- a. wij als gemeente een grote mate van autonomie hebben om middelen voor armoedebestrijding naar eigen inzicht in te zetten;
- b. directe en adequate ondersteuning langdurige problemen voor bewoners kan voorkomen;
- c. een toenemende groep inwoners worstelt met de gestegen kosten van levensonderhoud, die boven de grenzen van veel minimaregelingen zitten, maar niet in aanmerking komen voor bijvoorbeeld de energietoeslag vanwege de huidige gehanteerde grens van 120% van het bestaansminimum;
- d. wij als gemeente voor deze inwoners met een laag- en middeninkomen een vangnet van maatwerkondersteuning moeten kunnen bieden wanneer bepaalde voorzieningen niet afdoende zijn;
- e. energiebesparende maatregelen helpen bij het verlagen van de energielasten;

verzoekt het college een lokaal maatregelenpakket in het leven te roepen, waarbij de volgende aspecten mee worden genomen:

- A. energietoeslag beschikbaar stellen voor inkomens tot 130% van het minimuminkomen;
- B. maatwerk bieden voor inwoners met een laag- en middeninkomen die door de hoge inflatie in acute problemen dreigen te komen en veelal buiten de huidige regelingen en voorzieningen vallen;
- C. hiervoor een noodfonds op te richten waar inwoners met nauwelijks tot geen eigen vermogen een beroep op kunnen doen;
- D. inwoners bij te staan bij het nemen van energiebesparende maatregelen;

- E. *hierbij nadrukkelijk samen te werken met maatschappelijke organisaties in de Sociale Alliantie Voorschoten;*
- F. *actief inzetten van alle communicatiemiddelen om bewoners op het bestaan van deze maatregelen te wijzen;*
- G. *afhankelijk van de economische situatie deze maatregelen te evalueren voor uiterlijk 1 oktober 2023;*
- H. *dit expliciet nog mee te nemen in het plan van aanpak van energiearmoede ten behoeve van de gemeenteraadsvergadering van 8 december 2022;*

spreekt als gemeenteraad uit de aspecten zoals genoemd onder A t/m G als beslissingskader te gebruiken voor de beoordeling van het plan van aanpak energiearmoede,

en gaat over tot de orde van de dag."

Waarom maak ik mij hier zo zorgen over? Ik geef enkele voorbeelden, gewoon uit de Voorschotense praktijk. Weet het college wat het betekent om te moeten kiezen tussen een warm huis of een warme maaltijd, tussen de schoolboeken voor je kinderen of sparen voor een hogere energierekening? Toch maar dat bezoek aan het ziekenhuis uitstellen, omdat je je eigen bijdrage niet kan missen? Ja, er is bijzondere bijstand en er zijn tal van stichtingen. Maar het is weer vrolijk formulieren invullen en gaat totaal voorbij aan de gevoelens van gène die deze situaties met zich meebrengen. Als op bepaalde momenten even wat minder ambtelijke capaciteit beschikbaar is, kun je zo weken en weken wachten op je tegemoetkoming. Dat is hier gebeurd, in Voorschoten. Bijzondere bijstand is geen pinautomaat waarmee je direct geld tot je beschikking hebt. Bovendien: om in aanmerking te komen voor al deze regelingen, word je als bewoner binnenstebuiten gekeerd. Inkomen ten koste van je privacy; al je bankafschriften worden nageplozen. En als blijkt dat je wel erg vaak naar de Jumbo gaat, wordt daar een opmerking over gemaakt door een ambtenaar. Dat is gebeurd. Het inlevingsvermogen ontbreekt. Voor wie eigenlijk vindt dat deze vraag over de Jumbo gewoon beantwoord moet worden, wil ik het volgende zeggen. Bewoners in deze moeilijke situatie hebben al weinig omhanden. Sowieso gaat een veel groter deel van hun inkomen op aan dagelijkse levensbehoeften. Naar de supermarkt gaan is dan een uitje. Om eruit te zijn, maar ook om slimme aankopen te kunnen doen. Rond 17.00 uur liggen de afgeprijsde artikelen in de schappen, elke dag weer. Wat ik hiermee duidelijk wil maken: de bijstand of bijzondere bijstand zijn verre van een luilekkerland. We mogen als raadsleden nooit vergeten hoe moeilijk die afhankelijkheid voor onze bewoners is en wat voor gevoelens van onbehagen, stress en schaamte erbij komen kijken.

Vaak wordt ook gewezen op de eigen verantwoordelijkheid die mensen hebben. Wijs ze erop en dan komt het goed, is het liberale gedachtegoed. Fout. Heel veel onderzoeken en data hebben laten zien: wanneer er zaken in je jeugd flink fout zijn gegaan, heb je daar je hele leven last van. Je loopt een achterstand op die je heel moeilijk kan goedmaken. Tim S. Jongers, de nieuwe directeur van de Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de Partij van de Arbeid, verwoordde het goed: "Mensen die in hun jeugd zijn verknald, zijn eenbenigen." Een ongelijke strijd dus. Weten dat je iets moet doen, is nog niet hetzelfde als het daadwerkelijk kunnen.

Als we vaststellen dat mensen niet gezien of gehoord worden en bijvoorbeeld geen woning kunnen krijgen, moet je niet verbaasd zijn over de reacties van sommige bewoners over de opvang van asielzoekers, ook in Voorschoten. Ik heb de afgelopen periode goed op de lokale sociale media gekeken. Ik heb sommige commentaren met afschuw bekeken, maar ik kijk vooral ook in de spiegel. Het is makkelijker om je onvrede te uiten over de komst van asielzoekers dan je uit te spreken over je eigen moeilijke financiële situatie. Het is moeilijker om gul en gastvrij te zijn, als je zelf niet kan rondkomen. Het is veel makkelijker om te roepen dat je iemand anders iets niet gunt dan te zeggen dat je aan het eind van de maand de eindjes niet aan elkaar kunt knopen. Als het gaat om de eigen kwetsbare financiële situatie, dan hoor je bewoners daar niet zo makkelijk over. Mensen lopen daar niet graag mee te koop. Mensen schamen zich en voelen zich schuldig naar zichzelf, naar hun kinderen en ook naar hun omgeving, naar de samenleving. Laten we daarom die uitingsvormen in dat perspectief zien: als grote gevoelens van onmacht en schaamte en als wake-upcall dat we onze bewoners moeten gaan helpen, zonder te tornen aan de waarden van gastvrijheid en medemenselijkheid. Kijk nu eens naar de recente informatiebrief over armoedebeleid. Die brief laat zich eigenlijk in één vraag samenvatten: wat gaat we nu doen? Wanneer gaan de klussers de energiearmoede aanpakken? "We hebben offertes opgevraagd."

Hoera! "We zijn aan het inventariseren, we zijn alles op een rijtje aan het zetten, we zijn dingen in kaart aan het brengen" et cetera. Het is een beetje hetzelfde als de zonnepanelen van wijkcentrum De Boschbloem van vorige week: een offerte opvragen is al een hele stap, maar dan? Ik zie in verschillende gemeenten actie omdat de noodzaak er wordt gevoeld, maar niet in Voorschoten. We moeten wat gaan doen; we moeten wat gaan doen om onze mensen te helpen. We moeten ervoor zorgen dat er betaalbare woningen komen. We moeten dus ook geld vrijmaken voor het realiseren van betaalbare woningen en ervoor zorgen dat de beleidsregels worden aangepast en dat je als gemeente echt laat zien dat je ervoor gaat. Dat is ook de reden waarom wij twee heel concrete voorstellen indienen om geld vrij te maken voor betaalbare woningen en ervoor te zorgen dat die betaalbare woningen makkelijker afgedwongen kunnen worden. Ik hoop dat een meerderheid van de raad daarmee kan instemmen. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de SP, D66 en GroenLinks, luidt:

"Amendement 175.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d.10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. Z/22/69569/319536,

constaterende dat:

- a. in Voorschoten een toenemend tekort bestaat aan betaalbare woningen;*
- b. het bouwen van meer betaalbare woningen in Voorschoten één van de speerpunten is van het coalitieprogramma 2022-2026;*

overwegende dat:

- a. het belangrijk en zelfs noodzakelijk is op zo kort mogelijke termijn te zorgen voor randvoorwaarden die het gemeentebestuur voldoende toerusten om het speerpunt 'meer betaalbare woningen in Voorschoten' te realiseren;*
- b. tot deze randvoorwaarden behoort een geactualiseerde beleidsregel woningbouw als publiekrechtelijk uitgangspunt voor anterieure overeenkomsten, ook in het geval de gemeente geen eigenaar van de grond is (zie informatiebrief d.d. 30 augustus 2022);*
- c. tot deze randvoorwaarden behoort tevens de aanwezigheid van de benodigde ambtelijke capaciteit (in kwaliteit en kwantiteit) om ambities en de daarmee verbonden intensivering van werkzaamheden daadwerkelijk te kunnen uitvoeren;*

voorts overwegende dat:

- a. in het coalitieakkoord is overeengekomen dat Voorschoten zal bouwen in lijn met de aankomende richtlijnen uit Den Haag (67% betaalbare huur en betaalbare koop) om in te lopen op meer sociale woningbouw en goedkope koop tot NHG-grens;*
- b. minister De Jonge recent woningbouwafspraken heeft gemaakt met de 12 provincies met als doel dat twee derde van de nieuwe woningen betaalbaar is (sociale huur en betaalbare koop);*
- c. het aantal corporatiewoningen in Voorschoten slechts 22% bedraagt en in de provinciale woningbouwafspraken wordt uitgegaan van een streven naar een aandeel van 30% sociale woningvoorraad per gemeente;*
- d. het onontkoombaar is om, gelet op dit streven naar een aandeel van 30% sociale woningvoorraad in Voorschoten, in de geactualiseerde beleidsregel woningbouw op te nemen dat het aantal te bouwen sociale huurwoningen 35% bedraagt;*
- e. daarvoor meer ambtelijke dan wel externe capaciteit mogelijk noodzakelijk is om bovengenoemde doelen te realiseren;*

Besluit de het volgende beslispunt toe te voegen:

'Ter dekking van de toekomstige lasten die samenhangen met het kunnen realiseren van de prioriteit 'Meer betaalbare woningen' wordt in de jaren 2023, 2024 en 2025 jaarlijks € 100.000 beschikbaar gesteld voor een kwantitatieve en kwalitatieve versterking van de ambtelijke capaciteit op het gebied van woningbouw, ten laste van het begrotingsaldo.'"

De motie, die mede wordt ingediend door de SP, luidt:

"Motie 267.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. Z/22/69569/319536,

constaterende dat:

- a. in Voorschoten een toenemend tekort bestaat aan betaalbare woningen;*
- b. het bouwen van meer betaalbare woningen in Voorschoten één van de speerpunten is van het coalitieprogramma 2022–2026;*

overwegende dat:

- a. het belangrijk en zelfs noodzakelijk is op zo kort mogelijke termijn te zorgen voor randvoorwaarden die het gemeentebestuur voldoende toerusten om het speerpunt 'meer betaalbare woningen in Voorschoten' te realiseren;*
- b. tot deze randvoorwaarden behoort een geactualiseerde beleidsregel woningbouw als publiekrechtelijk uitgangspunt voor anterieure overeenkomsten, ook in het geval de gemeente geen eigenaar van de grond is (zie informatiebrief d.d. 30 augustus 2022);*
- c. tot deze randvoorwaarden behoort tevens de aanwezigheid van de benodigde ambtelijke capaciteit (in kwaliteit en kwantiteit) om ambities en de daarmee verbonden intensivering van werkzaamheden daadwerkelijk te kunnen uitvoeren;*

voorts overwegende dat:

- a. in het coalitieakkoord is overeengekomen dat Voorschoten zal bouwen in lijn met de aankomende richtlijnen uit Den Haag (67% betaalbare huur en betaalbare koop) om in te lopen op meer sociale woningbouw en goedkope koop tot NHG-grens;*
- b. minister De Jonge recent woningbouwafspraken heeft gemaakt met de 12 provincies met als doel dat twee derde van de nieuwe woningen betaalbaar is (sociale huur en betaalbare koop);*
- c. het aantal corporatiewoningen in Voorschoten slechts 22% bedraagt en in de provinciale woningbouwafspraken wordt uitgegaan van een streven naar een aandeel van 30% sociale woningvoorraad per gemeente;*
- d. het onontkoombaar is om, gelet op dit streven naar een aandeel van 30% sociale woningvoorraad in Voorschoten, in de geactualiseerde beleidsregel woningbouw op te nemen dat het aantal te bouwen sociale huurwoningen 35% bedraagt;*

verzoekt het college uiterlijk - of zoveel eerder dan - 1 april 2023 aan de raad een geactualiseerde beleidsregel woningbouw ter besluitvorming voor te leggen. Hierin zal worden aangesloten bij de Nationale Woon- en Bouwagenda, die uitgaat van een woningbouwprogramma met 2/3 betaalbare woningen. Gelet op het landelijke en provinciale streven naar een aandeel van 30% sociale woningvoorraad per gemeente (tot de liberalisatiegrens), zal in de nieuwe beleidsregel onder andere een substantiële stijging van het percentage te bouwen sociale huurwoningen worden opgenomen waardoor het aandeel van het aantal sociale huurwoningen de komende jaren toeneemt tot 30% van de woningvoorraad."

Als het college het nog niet doorheeft: ook bij de middeninkomens en hogere inkomens zien we dat mensen het moeilijker krijgen. Ondanks het goede salaris, een ruimer huis en wellicht twee auto's voor de deur merken ze dat ze nauwelijks sparen. En vergeet niet dat je deze uiterlijke schijn ook allemaal weer kwijt kunt raken. Ik ken voorbeelden van bewoners in Voorschoten die door een vervelende samenloop van omstandigheden alles zijn verloren. Het leven kan soms onvoorspelbaar en genadeloos zijn. Laat ons daarvan bewust zijn, ook met de sociale regelingen die we in het leven hebben geroepen.

Ik zou een toekomst willen waarin de overheid weer haar rol kan pakken, een rol die ze in het verleden had: de overheid die wordt gezien als oplosser van de problemen en minder als de oorzaak van de problemen. We moeten de overheid weer in positie brengen. We moeten af van die negatieve connotatie en naar een overheid die vertrouwen uitstraalt, die regie neemt en richting geeft en die daadwerkelijk de problemen van bewoners oplost. We zijn allemaal reizigers op

dezelfde trein van de samenleving. Die trein kan alleen veilig van A naar B gaan als we het samen doen, met die menselijke touch, natuurlijk te beginnen in Voorschoten, met de half afgebegroting die voor ons ligt. Het is goed om te zien dat de begroting sluitend is en dat er incidenteel geld beschikbaar is, geld waarmee we echt zaken voor bewoners kunnen regelen. We hebben de mogelijkheid om te investeren in publieke voorzieningen. Het is ook goed om te zien - daar moet ik ook het vorige college voor danken - dat al rekening is gehouden met ravinjaar 2026. Dat is verstandig begrotingsbeleid geweest. Wel merk ik op dat een aantal investeringen, zoals het groot onderhoud van het zwembad of de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed of de bieb-plus waarmee we nu te maken hebben, niet in de begroting staan, waardoor zij een heel vertekend beeld geeft.

Mevrouw Van Meenen van de VVD deed vlak voor de zomer de toezegging dat het uitvoeringsakkoord van het college bij deze begroting zou zitten. Ik en mijn fractie waren dan ook verwachtingsvol en gespannen. Dat moet u vast kunnen begrijpen. We gaan toch richting 5 december en dan krijg je toch een beetje dat pakjesavondgevoel. Een prominent VVD-lid heeft ooit de oud-politiek leider van de Partij van de Arbeid voor Sinterklaas uitgemaakt. Je kunt veel van de begroting zeggen, maar niet dat er echt concrete zaken aan zitten te komen, noch dat onze goedheiligman er iets mee kan. Er is geen verlanglijst en er zijn geen ideeën. Het gevoel van een jaar stilstand bekruipt mij. Ik kan me ook een beetje aansluiten bij de woorden van de heer Andringa: als hij over vijf jaar terugkomt uit München, is er waarschijnlijk nog niks veranderd. Hopelijk kan het college mij van het tegendeel overtuigen, maar ik zie voorlopig niets terug in de begroting wat mij op andere gedachten kan brengen. Ik mis bovendien de urgentie op het gebied van het realiseren van betaalbare woningen, het ondersteunen van financieel kwetsbare bewoners en de verduurzaming van onze gemeente, om maar eens een paar relevante kwesties te noemen.

Wat ik eigenlijk in deze begroting zie, is het idee of eigenlijk de angst dat de overheid als een al te gulle goedheiligman fungeert, maar een overheid is geen Sinterklaas die maar met cadeautjes en snoepgoed strooit. Sinterklaas is voor de extra's, maar de overheid is er voor de basisbehoeften: betaalbare woningen, betaalbare energie, betaalbare zorg; bestaanszekerheid dus. Dat is wat Voorschoten echt nodig heeft, met regie en richting vanuit de gemeente. Zowel die regie als die richting mis ik.

Het aardige van een landelijke politieke partij is dat je met raadsleden uit andere gemeentes in het land spreekt en dat je overzichten krijgt van wat gelijksoortige gemeentes als Voorschoten doen, zoals de dorpen Drimmelen, Bunschoten, Nuenen en, dichterbij huis, Heemstede. In die vergelijking valt iedere keer op - dat hebben wij als partij eerder geconstateerd - dat Voorschoten in algemene zin de hand vaker op de knip houdt in vergelijking met die andere gemeentes. Dat zie je onder meer terug in de ongelijke verdeling van belastingen: een hoge ozb voor inwoners en een extreem lage belasting voor eigenaren van bedrijfspanden. Dat is publieke armoede versus private weelde. Als Partij van de Arbeid vinden we dat dit anders moet. Er wordt natuurlijk vaak gezegd dat we een verstandig begrotingsbeleid moeten voeren, omdat er angst is dat we onder curatele komen te staan. Maar er is ook een andere kant. Als je als overheid te weinig uit geeft en te weinig investeert in publieke voorzieningen, kun je ook onder curatele komen te staan. Ik wil dat meegeven aan het college, want als je bewust niks of onvoldoende uit geeft en niet zorgt voor je eigen bewoners, kan de provincie je ook onder toezicht plaatsen.

Een ander onderwerp is participatie. Nadat we tot twee keer toe unaniem als raad de gemeenteraad van Leidschendam Voorburg hebben opgeroepen om tot een goed participatieproject over Vlietland te komen, lezen we in de begroting van Voorschoten over de scholencarroussel. We hebben nog geen startnotitie gezien, maar er wordt wel duidelijk voor deze richting gekozen. Dat vinden we jammer. Dit is volgens de PvdA overduidelijk een haastklus geweest. Je leest dat goed tussen de schriftelijke en mondelinge antwoorden van het college door. Het is een mededeling aan de scholen geweest, niets meer en niets minder. Dat is geen participatie. De scholen mogen louter en alleen tekenen bij het kruisje. Bovendien is de situatie danig veranderd door de informatie over de bieb-plus. Vandaar dat ik een amendement over de scholen indien om ervoor te zorgen dat de reserve voor noodhuisvesting wel in de boeken komt te staan. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de SP, GroenLinks en D66, luidt:

"Amendement 172.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d.10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. 2 d.d. 10 november 2022,

overwegende dat:

- a. in de voorliggende begroting voor het eerst gewag gemaakt wordt van een voorstel om tot een zogenoemde 'carrousel' van nieuwbouw voor scholen te komen, met als doel het realiseren van schoolgebouwen voor respectievelijk de Fortgensschool, De Nutsschool en de Emmausschool;*
- b. het college in antwoord op mondelinge en schriftelijke vragen onvoldoende duidelijk heeft kunnen maken in welke mate deze carrousel is afgestemd en overeengekomen met de verantwoordelijke schoolbesturen;*
- c. het risico op vertraging in de realisatie van nieuwbouw voor de genoemde scholen substantieel is, indien de realisatie van één van de afzonderlijke elementen van de carrousel - de realisatie van de bibliotheek-plus of één van de scholen - vertraging oploopt;*
- d. het wenselijk is om een back-upoptie te hebben indien de carrousel niet van de grond komt, om vertraging te voorkomen;*
- e. in een back-upoptie sloop en tijdelijke huisvesting van de Fortgensschool noodzakelijk zullen zijn, inclusief de bijbehorende kosten;*
- f. de beoogde reserve Onderwijshuisvesting onvoldoende gevuld zal zijn om sloop en tijdelijke huisvesting van de Fortgensschool van te betalen, samen met uitvoering van de planning voor de Nutsschool en de Emmausschool;*
- g. in de begroting wordt voorgesteld om de incidentele huisvestingslasten Fortgensschool in 2024 te laten vrijvallen;*

Besluit:

het volgende beslispunt toe te voegen:

De incidentele huisvestingslasten Fortgensschool in 2024 niet te laten vrijvallen, maar toe te voegen aan de reserve Onderwijshuisvesting.

en gaat over tot de orde van de dag.

Ook dien ik hierover een motie in. De motie, die mede wordt ingediend door de SP, GroenLinks en D66, luidt:

"Motie 266.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. 2 d.d. 10 november 2022,

overwegende dat:

- a. in de voorliggende begroting voor het eerst gewag gemaakt wordt van een voorstel om tot een zogenoemde 'carrousel' van nieuwbouw voor scholen te komen, met als doel het realiseren van schoolgebouwen voor respectievelijk de Fortgensschool, de Nutsschool en de Emmausschool;*
- b. het college in antwoord op mondelinge en schriftelijke vragen onvoldoende duidelijk heeft kunnen maken in welke mate deze carrousel is afgestemd en overeengekomen met de verantwoordelijke schoolbesturen;*
- c. het risico op vertraging in de realisatie van nieuwbouw voor de genoemde scholen substantieel is, indien de realisatie van één van de afzonderlijke elementen van de carrousel - de realisatie van de Bibliotheek plus of één van de scholen - vertraging oploopt;*
- d. het wenselijk is om een back-upoptie te hebben indien de carrousel niet van de grond komt, om vertraging te voorkomen;*
- e. in een back-upoptie sloop en tijdelijke huisvesting van de Fortgensschool noodzakelijk zullen zijn, inclusief de bijbehorende kosten;*
- f. de beoogde reserve Onderwijshuisvesting onvoldoende gevuld zal zijn om sloop en tijdelijke huisvesting van de Fortgensschool van te betalen, samen met uitvoering van de planning voor de Nutsschool en de Emmausschool;*

- g. *in de begroting wordt voorgesteld om de incidentele huisvestingslasten Fortgensschool in 2024 te laten vrijvallen;*

roept het college op geen onomkeerbare beslissingen te nemen inzake de scholenbouw van de Fortgensschool, Nutsschool en Emmausschool, alvorens daarover overeenstemming is bereikt met de betrokken schoolbesturen en de haalbaarheid en planning van de ontwikkelingen in de gemeenteraad zijn besproken,

en gaat over tot de orde van de dag."

Een heel klein voorbeeld van hoe participatie in het klein kan werken, is ons kleine verzoek voor ons jongerenwerk. Tijdens het Weekend van Voorschoten wezen veel inwoners ons op de beperkte activiteiten voor jongeren tussen 12 en 18 jaar. Dat kwam vanuit de bewoners. Door daarna met die signalen met de jongeren zelf in gesprek te gaan en aan de jongerenwerkers te vragen wat ze nodig hadden, zijn we tot dit kleine gebaar gekomen. Hopelijk kan een meerderheid van de raad hiermee instemmen. Het is nodig om onze jongeren tussen 12 en 18 jaar meer activiteiten te laten ontplooiën. Daar is dit incidentele bedrag noodzakelijk voor. De motie, die mede wordt ingediend door de SP en GroenLinks, luidt:

"Motie 268.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. Z/22/69569/319536,

constaterende dat:

- 1. jongerenwerkers aangeven over onvoldoende financiële middelen te beschikken om activiteiten voor jongeren te kunnen ontwikkelen en te organiseren;*
- 2. het sport- en cultuuraanbod in Voorschoten niet altijd aansluit bij de belevingswereld en de mogelijkheden van jongeren;*
- 3. jongeren aangeven dat er in Voorschoten weinig voor ze is te doen en weinig voor hen wordt georganiseerd;*
- 4. er in Voorschoten soms overlast wordt ervaren door groepen jongeren;*

overwegende dat:

- 5. het belangrijk is om met jongeren in gesprek te gaan om uit te vinden aan welke activiteiten of initiatieven zij behoefte hebben en het noodzakelijk is om op korte termijn met de uitkomsten van deze gesprekken aan de slag te gaan;*
- 6. jongeren via activiteiten en initiatieven die speciaal voor hen worden georganiseerd, worden gestimuleerd om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen;*
- 7. het belangrijk is om proactief beleid te voeren ten aanzien van de overlast omdat jongeren in positieve zin nog beïnvloedbaar zijn;*
- 8. Voorschoten voor Elkaar tijdens de commissievergadering van M&S op 15 september 2022 heeft aangegeven dat het een hogere subsidie heeft aangevraagd bij de gemeente Voorschoten voor meer formatie, omdat het door een tekort aan capaciteit niet goed aan de slag kan met het jongerenwerk en niet aan alle vragen kan voldoen;*
- 9. jongerenwerkers naar eigen inzicht en naar de behoefte van jongeren geld moeten kunnen besteden aan activiteiten;*

verzoekt het college om vanuit de gemeente een incidenteel discretionair budget van € 10.000 per jaar beschikbaar te stellen - voor de duur van 2 jaar - aan het jongerenwerk in Voorschoten ten behoeve van activiteitenontwikkeling,

en gaat over tot de orde van de dag."

Tot slot. Om de doenkracht van Voorschoten te verbeteren is samenwerking zeer noodzakelijk. Als Partij van de Arbeid hebben we veel ideeën, met als doel Voorschoten mooier en beter te maken. Maar dat kunnen we niet alleen. Daarom heb ik samen met gelijkgestemde partijen het initiatief genomen voor het Progressief Akkoord. Samen sta je immers sterker om constructief en concreet bij te dragen als handreiking naar het huidige college. Ik wil graag die samenwerking ook graag

met het college aangaan. Met een gezamenlijke politieke wil is er naar mijn idee echt veel mogelijk. En het is nodig; onze bewoners hebben die behoefte. Ze willen die andere overheid, een overheid die uitgaat van vertrouwen in plaats van wantrouwen, een overheid die bewoners echt ontzorgt en die professionals ontregelt, een overheid die doet wat de bedoeling is, een overheid die gewoon dóét! Laten we aan de slag gaan. Het is nodig!

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): U dient motie 268 over jongeren om daarvoor een budget beschikbaar te stellen, maar ik vraag me af of u bekend bent met het subsidiebeleid van de gemeente Voorschoten en de mogelijkheid om in dat kader een aanvraag te doen om bepaalde activiteiten te ontwikkelen. Ook jongeren of de jongerenwerkers kunnen daar een verzoek indienen en daarmee een activiteit realiseren. Het is een proces dat ook leerzaam is, anders dan zomaar een bedrag toekennen. Je leert ze daarmee ook hoe je bepaalde dingen moet regelen. Ik denk dat dat een meerwaarde is van het zelf aanvragen van subsidie in plaats van het toekennen van een bedrag. Alle waardering voor uw voorstel, maar ik wil dus vragen of u hiervan op de hoogte bent.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ja, ik ben daar zeer van op de hoogte. In het voorstel gaat het erom dat het vrij besteedbaar is. Soms weet je niet van tevoren wat er precies noodzakelijk is. Je wilt eigenlijk dat jongerenwerkers wat meer flexibiliteit hebben en niet iedere keer weken of maanden moeten wachten als ze een aanvraag doen. Waar het de Partij van de Arbeid en de andere partijen om gaat, is dat het snel ingezet kan worden. Ik krijg terug dat het op dit moment vrij stroperig en traag is. Door dit budget goed te alloceren, zorg je eigenlijk voor die slagkracht, die o zo nodig is.

De heer **Maassen** (SP): Ik luisterde met verbazing naar de vraag van mevrouw Kortekaas, want suggereert ze nu dat jongerenwerkers, die via Voorschoten voor Elkaar voor onze gemeente werken, geen eigen budget moeten hebben maar dat het leerzaam voor hen is dat ze voor elk initiatief een subsidieaanvraag doen? Waar hebben we het hier over?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dan heeft de heer Maassen het niet goed begrepen. Ik bedoel dat het voor de jongeren leerzaam is, want het proces is voor jongeren heel nieuw.

De heer **Maassen** (SP): Mevrouw Kortekaas heeft dan niet goed begrepen dat het voorstel vooral is dat de jongerenwerkers budget hebben.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik heb de heer Maassen en de heer Posthuma gehoord en begrepen. Wij nemen dit in beraad.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik vind het fijn dat mevrouw Kortekaas dit in overweging neemt.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Wij zijn als CDA een partij van vaste waarden, maar ook van nieuwe wegen, hecht geworteld in de Voorschotense gemeenschap. Vanuit die vaststelling volgt nu onze bijdrage. Voor ons ligt de eerste begroting van een nieuwe coalitie, een begroting met als basis ons coalitieakkoord, Voorschoten in verbinding vooruit, gebaseerd op drie pijlers: heerlijk wonen, betaalbare woningen, Voorschoten duurzaam en toekomstbestendig. Het college biedt de raad een structureel reële begroting, waarbij 2026 geldt als een omslagjaar. De verwachting was dat de septembercirculaire meer duidelijkheid zou geven over de rijksmiddelen vanaf 2026, maar hier vindt alleen maar uitstel van een ravijnjaar plaats en geen structurele oplossing. Het college stelt ons daarom voor om de huidige overschotten in de periode van 2023 tot 2026 nog niet nader te besteden, want dit biedt ruimte aan nog niet of niet geheel in deze begroting verwerkte ambities en opgaven en zo kunnen deze worden ingezet als buffer bij een verwacht mager jaar. In het CDA-verkiezingsprogramma staat: wij zorgen voor voldoende reserves voor onverwachte tegenvallers, waarbij we sparen voor gewenste investeringen. Het CDA is daarom blij met de financiële koers die het college hiermee uitzet.

Bij sparen wordt veelal een varkentje als symbool afgebeeld. Je vraag je af: waarom een spaarvarken? Een kleine anekdote. In mijn jeugd woonde ik met mijn familie in Nieuw Zeeland "in the country" oftewel achteraf in het buitengebied. Hier waren we veelal zelfvoorzienend in ons voedsel. Voor vlees werd er, evenals door vele anderen, ook een varken gehouden. Dat leefde in een verhoogd hok met rasterbodem en het hele jaar werden etensresten en overblijfsels uit de groentetuin aan het beest gevoerd. Het groeide er goed van. Door spaarzaamheid en het niet investeren in onderhoud oftewel een nieuw rasterbodem is eens een varken door zijn hok gezakt. Einde varken. Een spaarpot werkt net als het varken dat mensen aan huis hielden. Het hele jaar

zet je kleine beetjes opzij voor het moment dat je het geld goed kan gebruiken. Daarom wordt een spaarpot vaak in de vorm van een varken gemaakt. De moraal van dit verhaal: sparen is prima maar dat geldt ook voor investeren in zaken die actueel om aandacht vragen en die een langetermijnrendement opleveren. Hier kom ik later op terug.

Het CDA heeft gelezen dat het bouwplan voor het terrein van de oude Vlietschool ter inzage ligt. Dat is een eerste stap op weg naar nieuwe en betaalbare woningen. Een volgende stap zou wat het CDA betreft kunnen zijn om het oude Adegeest-schoolgebouw te vervangen door betaalbare woningen. College, we horen graag wanneer u denkt dit op te kunnen pakken.

Voorschoten is een rijk dorp. Daarmee doel ik niet op financiële rijkdom maar op ons verenigingsleven. Ons dorp kent vele sport- en cultuurverenigingen die bijdragen aan de aantrekkelijkheid van ons dorp. Maar ook de vele aan deze verenigingen verbonden vrijwilligers zijn een rijkdom die niet in kapitaal uit te drukken is. Dit alles draagt ook bij aan de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Sport heeft naast verenigingen ook goede accommodaties nodig. Onze sporthal dateert uit begin jaren zeventig. Deze is inmiddels afgeschreven en sinds 2021 vindt er minimaal onderhoud plaats. De sporthal faciliteert naast verenigingen ook de leerlingen van onze basisscholen, die er hun gymlessen, schooltoernooien en andere bijzondere activiteiten houden. Sporthal en zalen zijn een onmisbaar onderdeel van onze sportvoorzieningen. In 2023 vindt actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan voor scholen plaats, waarbij het CDA ook graag bewegingsonderwijs als onderdeel hiervan meegenomen ziet. Wij horen graag van het college of het dit ook zo ziet.

De heer **Andringa** (D66): Ik wachtte nog even of het punt kwam. We hoorden mevrouw Kortekaas een warm pleidooi houden voor de culturele verenigingen en sportverenigingen en daarna voor het belang van accommodaties voor sportverenigingen. Het grote punt dat natuurlijk ontbrak, is de accommodatie voor culturele verenigingen. Gaat u daar ook iets voor doen?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dat ligt in de bedoeling, meneer Andringa.

De heer **Andringa** (D66): Dat klonk heel cryptisch. Wellicht kan mevrouw Kortekaas een tipje van de sluier oplichten ten aanzien van wat haar ideeën zijn en wat volgens haar de financiële consequenties en de noodzaken zullen zijn in 2023.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Er is in Voorschoten heel veel onder de verenigingen te scharen, of het nou culturele verenigingen zijn of alleen sportverenigingen. Maar laten we eerst afwachten waar het college mee komt voordat we hierop ingaan. Ik vind het gewoon heel belangrijk dat het college de gelegenheid krijgt om toe te lichten waarom het ons als raad een voorstel heeft gestuurd dat gisteravond op de mat is beland. Dat zou ik dus graag even willen afwachten.

De heer **Andringa** (D66): Ik ben nog wel benieuwd of mevrouw Kortekaas denkt dat het mogelijk zou kunnen zijn dat we in 2023 investeringen moeten gaan doen om iets op het punt van een accommodatie te faciliteren voor culturele verenigingen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Vraagt u of dat mogelijk zou zijn? Financieel hebben we mogelijkheden, kijkend naar de begroting. Het is aan het college om daar uitvoering aan te geven.

De heer **Maassen** (SP): Ik vraag me af of mevrouw Kortekaas ervan op de hoogte is dat de gemeenteraad budgetrecht heeft en dat we niet alleen maar hoeven te wachten op voorstellen van het college en dan ja zeggen als je in de coalitie zit. Je kunt ook gewoon zelf voorstellen doen en daar zelf financiële onderbouwing bij zoeken. Je kunt zelf ook eisen aan het college stellen als je in de gemeenteraad zit. Bent u daarvan op de hoogte?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Daar zijn we van op de hoogte.

De heer **Maassen** (SP): Het is fijn om dat te horen. Dat blijkt tot nu toe nog niet uit uw woorden.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik ga verder. Om zicht te krijgen op wat kan bijdragen aan een gezonde leefwijze met sport en verbinding als onderdeel van onze eerste pijler - heerlijk wonen met voldoende voorzieningen - zien wij uit naar de aangekondigde startnotie Visie op sport en bewegen, met daarbij participatie door onze verenigingen. Wij vragen het college of het bereid is

om hierin een onderzoek mee te nemen naar de behoefte van het hebben van één loket voor alle vragen van verenigingen.

Sport en cultuur zijn onderdelen van onze voorzieningen die ook bijdragen aan het voorkomen van isolement en een gezond leven bevorderen. Onze clubs, verenigingen en maatschappelijke organisaties zijn tijdens corona soms veel leden en daarmee inkomsten kwijtgeraakt. In 2022 zijn zij geconfronteerd met sterk stijgende energieprijzen. In 2023 vindt voor de huurders van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed een huurstijging plaats van 15%. Het CDA voorziet dat onze verenigingen en clubs gedwongen worden hun contributie te verhogen om de alsmaar stijgende kosten te kunnen dekken. Dit zou wederom consequenties kunnen hebben voor hun ledenaantallen maar ook voor de financiële toegankelijkheid van de clubs. Dit heeft vervolgens een negatieve uitwerking op datgene wat wij in Voorschoten willen bereiken op het gebied van gezondheid en preventie.

Beleid met betrekking tot verduurzaming van gemeentelijk vastgoed en daarmee de gebouwen van onze verenigingen is nog in wording. Er zijn ook verenigingen met eigen gebouwen. Door de stijgende energiekosten kan financiële bemiddeling bij verduurzaming van hun gebouwen wezenlijk bijdragen aan het verlagen van deze kosten, want niet elke vereniging heeft een spaarpotje.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoor mevrouw Kortekaas passievol betogen dat het echt belangrijk is dat deze verenigingen nu geholpen worden omdat het rampspoed op rampspoed is. Ik denk dat ik dat met mevrouw Kortekaas eens ben, maar zoals de heer Maassen net al opmerkte, heeft de raad budgetrecht. We kunnen inderdaad wachten totdat het college met een voorstel komt, maar dat voorstel ligt er nu en daar staat niets in. Gaan we dan een voorstel zien om nu daadwerkelijk iets voor de verenigingen te doen? Of moeten we kijken of er in 2025 misschien nog ergens een spaarpotje daarvoor is? Ik ben bang dat het leed dan al geleden is.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Alle waardering voor de vraag van de heer Deuzeman. Er zijn inderdaad spaarpotjes, maar laten we eerst ons college, dat nieuw en net opgestart is, even de gelegenheid bieden om te bewijzen wat het kan en wil doen. Alles van tevoren invullen betekent dat we voor het college allerlei dingen al gaan vastleggen. Geef ze dus de mogelijkheid om hiermee om te gaan op een wijze die wij misschien niet kunnen bedenken, waardoor het ook sneller zou kunnen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik wil het college met alle plezier tijd geven, maar het college is nu zelf met een begroting gekomen. Hoelang gaan we zeggen dat het college nog even tijd moet krijgen om te kijken? Ze hebben hier nu de voorstellen gedaan, in ieder geval voor 2023 en de jaren daarna. Daar staat nog niets in. Moeten ook de verenigingen het college dan maar gewoon tijd geven of gaan we de problemen oplossen waar we ze tegenkomen?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Wij dienen een motie in die hier hopelijk sturing aan gaat geven. Dat is motie 264. Daar wil ik een beetje vertrouwen in hebben. De motie, die mede wordt ingediend door Voorschoten Lokaal, luidt:

"Motie 264.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gezien het raadsvoorstel met kenmerk Z/22/69569/319536,

constaterende dat:

- a. ook het verenigingsleven in Voorschoten wordt geconfronteerd met stijgende (energie)lasten;*
- b. de begrotingssaldi na verwerking van de septembercirculaire 2022 positief zijn (€ 500.000 in 2023, € 1,3 miljoen in 2024 en € 1 miljoen in 2025);*
- c. het Rijk subsidies beschikbaar stelt voor de verduurzaming van verenigingsaccommodaties waaronder de SPUK-subsidie en BOSA-subsidie:*
 - a. <https://www.dus-i.nl/subsidies/specifieke-uitkering-sport/vragen-en-antwoorden>;*
 - b. <https://www.dus-i.nl/subsidies/stimulering-bouw-en-onderhoud-sportaccommodaties>;*

van mening dat:

- a. *het verenigingsleven in Voorschoten moet worden ondersteund bij het reduceren van stijgende (energie)lasten;*
- b. *verduurzaming van verenigingsaccommodaties een bijdrage levert aan een beter klimaat en tevens energielasten reduceert;*

Besluit het college te verzoeken:

1. *om voortvarend te onderzoeken hoe verenigingsaccommodaties op korte termijn (versneld) kunnen worden verduurzaamd gegeven de beschikbaarheid van subsidie vanuit het Rijk en mede gezien de positieve begrotingssaldi 2023-2025;*
2. *de raad op korte termijn een aantal scenario's voor te leggen op grond waarvan een besluit kan worden genomen over de verduurzaming van verenigingsaccommodaties in Voorschoten."*

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Mevrouw Kortekaas maakt voor mij een bruggetje, want exact over deze motie wilde ik iets vragen. U vraagt het college hier nu om te kijken of er eventueel geld beschikbaar gesteld zou kunnen worden voor de verenigingen, maar wij hebben budgetrecht. Het is aan u om dat geld voor de verenigingen beschikbaar te stellen, of niet? Welke keuze gaat het nu worden? Of blijven we ons verbergen achter het college?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dat is niet wat wij doen. Wij hebben namelijk gezien dat er in de begroting € 100.000 staat voor onvoorziene kosten met betrekking tot energielasten en dergelijke. Dat is een eerste potje dat aangesproken kan worden. Als er dan vanuit het college aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden, is dat voor ons een hele goede geste naar de verenigingen. Hopelijk kunnen we daarmee ook dingen veranderen in Voorschoten.

De heer **Maassen** (SP): Ik zou hier graag even op door willen gaan met een klein lesje staatsrecht. Deze gemeenteraad besluit vanavond over de begroting. Wij hebben namelijk het budgetrecht. Dat betekent dat wij dat besluit, zoals elk besluit dat deze gemeenteraad neemt, ook kunnen aanpassen. Dat heet "een amendement". Toch kiest u ervoor om wél te zeggen dat het aangepast moet worden, maar om dat niet in een amendement te gieten, omdat u vindt dat het college daarover gaat. Dat is dus niet zo. Waarom kiest u niet voor een amendement?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dan herhaal ik mijn woorden: ik heb vertrouwen in ons college en ik wil het college de mogelijkheid geven om te bewijzen dat dat vertrouwen terecht is.

De heer **Maassen** (SP): Een beroemd staatsman uit het begin van de twintigste eeuw zei ooit: vertrouwen is goed, controle is beter. Inderdaad, dat was Lenin, maar dat maakt de uitspraak niet minder waar. Ik vind het trouwens wel mooi om dit te zeggen tegen de partij die de man met de bijnaam "de Lenin van Voorschoten" nog op de gemeenteraadslidlijst had staan. Vertrouwen is goed, controle is beter. U kunt wel vertrouwen hebben in het college, maar u kunt ook gewoon van uw recht gebruikmaken om het voorstel in te dienen zoals het bedoeld is, namelijk als amendement.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ook de raad heeft het recht om te controleren. Dat recht gaan wij ook benutten.

De heer **Maassen** (SP): Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat de coalitie heeft afgesproken dat er geen amendementen mogen worden ingediend op de begroting. Kan mevrouw Kortekaas dat bevestigen of ontkennen?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Het is aan de coalitie om haar eigen keuzes te maken over hoe zij omgaat met zaken die in de begroting staan.

De heer **Maassen** (SP): Ik concludeer dat dit is afgesproken.

De **voorzitter**: Mevrouw Kortekaas, vervolg uw betoog.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): In de afgelopen jaren heeft Voorschoten voor Elkaar alsmaar meer taken gekregen om uit te voeren voor de gemeente Voorschoten. In 2023 wil men samen met Voorschoten voor Elkaar en andere maatschappelijke partners verder werken aan het verstevigen

van het lokale welzijnsnetwerk, waarbij de samenwerkingsafspraken en werkprocessen in de keten voor inwoners van 0 tot 100 jaar verder worden vormgegeven. Daarnaast worden het Beleidsplan sociaal domein, de Maatschappelijke agenda en het Subsidieplan, drie beleidsinstrumenten die samen richting geven aan beleidsontwikkeling, uitvoering, monitoring en sturing binnen het sociaal domein, geëvalueerd. In de begroting is hiervoor budget opgenomen. Voorschoten voor Elkaar is bij de oprichting vooral gericht geweest op welzijn en ondersteuning, met name in het domein zorg en advies. Inmiddels voert Voorschoten voor Elkaar ook flankerend beleid uit inzake buurthuizen, cultuur en sport. Het CDA vindt daarom dat het meerwaarde heeft om de aangekondigde evaluatie van Voorschoten voor Elkaar in samenspraak te laten plaatsvinden met verenigingen, de Cultuurfabriek en de buurthuizen. Wij hopen dat het college hiervan notie neemt en onze oproep deelt.

Onderwijs is een grondrecht en realisatie van goede huisvesting een wettelijke taak van gemeentes. Daarom is het CDA blij met de in de programmabegroting verwerkte storting in een reserve voor onderwijshuisvesting ten behoeve van de realisatie van nieuwbouw voor de Fortgensschool en met de door het college voorgestelde koers met betrekking tot de bouw van nieuwe scholen zonder kosten voor tijdelijke huisvesting. Wij zien graag zo spoedig mogelijk een voorstel hiertoe.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben erg verbaasd. Het CDA is blij met het feit dat er nu, in plaats van dat er daadwerkelijk geld is vrijgemaakt voor scholenbouw, een storting is gedaan zodat we dit op termijn kunnen doen. Het CDA is ook blij met het schrappen van de bijdrage aan tijdelijke huisvesting en sloop, waarvan het CDA eerst eigenlijk nog de grootste pleitbezorger was. Ik kan het niet helemaal volgen. Praten we nou met het CDA van voor de verkiezingen of heeft het CDA een volledige draai van 180 graden gemaakt en vindt het CDA nu het tegenovergestelde van alles wat het eerder vond?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Het is een proces waar we in terecht zijn gekomen. Voortschrijdend inzicht brengt ook weleens andere bewegingen met zich mee. Daar wil ik het even bij laten.

De heer **Andringa** (D66): Ik wil doorgaan op dat voortschrijdend inzicht van mevrouw Kortekaas. Het plan was om in 2024 tijdelijke huisvesting neer te zetten en dan te beginnen met nieuwbouw voor de Fortgensschool. Het voortschrijdend inzicht was dat dat misschien efficiënter kon door dat leuke carrouselletje op te zetten met het Cultureel Centrum, bibliotheek-plus et cetera. Dat was het voortschrijdend inzicht. Dat voortschrijdend inzicht is gisteravond van tafel geveegd. We hebben nu twee jaar vertraging voor de Fortgensschool. We kennen het CDA als een warm pleitbezorger van nieuwbouw voor de Fortgensschool. U heeft daar als partij gestaan met bossen bloemen et cetera: "kijk eens; dit hebben wij geregeld". Er is al twee jaar vertraging dankzij dat voortschrijdend inzicht en ook dat voortschrijdend inzicht is nu van tafel. Gaat u nog meer vertraging verkondigen aan de Fortgensschool? Neemt u dan ook een bloemetje mee als u ze dat gaat vertellen?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik vind dat uit de woorden van de heer Andringa weinig vertrouwen in ons college spreekt. Ik zou het betreuren om het op zo'n manier aan te pakken. Er is het vooruitzicht van nieuwbouw. De middelen zijn er, nu nog even het proces op gang brengen. Dat het startpunt misschien gewijzigd wordt, wil niet zeggen dat ook het proces gewijzigd wordt.

De heer **Andringa** (D66): Het proces is al gewijzigd. Het plan was om in 2024 aan de slag te gaan. Dit college heeft gezegd: daar maken we 2026 van. Dat is al twee jaar vertraging. Dat kon het college rechtvaardigen omdat dat carrouselletje op gang gebracht zou worden met nieuwbouw op de Marijkelaan op de locatie van het Cultureel Centrum. Dat is sinds gisteravond van tafel. Dat leidt onherroepelijk tot nog meer vertraging. U kunt wel zeggen dat er geen verandering is in het proces, maar we praten inmiddels over jaren vertraging in de paar maanden dat deze coalitie bezig is.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ook daarop wil ik de reactie van het college graag afwachten. Daar wil ik niet op vooruitlopen.

Wanneer men denkt aan afval, zou men eerst moeten bedenken waardoor dat allemaal ontstaat. De keuzes die wij maken als consument, leiden tot de grote hoeveelheden afval die nu behoren tot een grondstoffenplan. Er was bij de bespreking hiervan veel discussie, met daarbij de vraag welke

route tot het beste resultaat zal leiden. "Consuminderen" is een term die de komende tijd meer bekendheid krijgt. Wij moeten als mensheid keuzes maken als we nog een toekomst willen kunnen bieden aan toekomstige generaties. Kiezen we slechts voor economie of kijken we verder bij onze keuzes? Gooien we iets gewoon bij de restafval of kijken we of het misschien iets is voor het Repair Café of de kringloop en doen we het in het uiterste geval weg door het in te leveren? Wat het laatste betreft: van invloed bij de keus voor inleveren kan de afstand zijn tot een plek waar je als inwoner je kapotte apparaat maar ook klein chemisch afval kan inleveren. Vóór corona kon dit op de woensdag- en zaterdagmiddag bij de gemeentewerf. Nu kan dit slechts op de woensdag, waardoor mensen die werken of kinderen thuis hebben met een vrije middag of sport, niet kunnen uitwijken naar een meer geschikte dag en vervolgens met de auto naar de brenglocatie moeten rijden in Wassenaar. Het CDA ziet vele voordelen in een openstelling van de gemeentewerf op zaterdag om kleine huishoudelijke apparaten of KCA in te leveren. Of dit 's ochtends of 's middags is, is om het even. Wij dienen hiertoe motie 263 in, mede namens alle fracties in de raad. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, Voorschoten Lokaal, de PvdA, D66, GroenLinks en de SP, luidt:

"Motie 263.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. vanaf april 2020 het MOC-terrein aan de Koninklijke Marinelaan 21 voor het inzamelen van klein chemisch afval (KCA), huishoudelijke apparaten c.q. apparatuur op zaterdagen is gesloten;*
- b. aan dit besluit mede het zo veel mogelijk tegengaan van verspreiding van het coronavirus ten grondslag lag;*

overwegende dat:

- a. het bevorderen van een duurzaam Voorschoten een belangrijke pijler is van het coalitieakkoord 'Voorschoten in verbinding vooruit';*
- b. het tegengaan van het coronavirus als argumentatie in de overweging om inzameling van KCA en andere huishoudelijke apparatuur op zaterdagen te staken inmiddels is achterhaald;*
- c. veel Voorschotenaren op werkdagen niet in de gelegenheid zijn KCA en andere elektrische huishoudelijke apparaten weg te brengen;*
- d. het op zaterdag weg kunnen brengen van KCA en klein huishoudelijke apparatuur in Voorschoten zelf extra verkeersbeweging voorkomt richting de brenglocatie in Wassenaar (carbon footprint);*

voorts overwegende het grote belang van effectieve communicatie bij het stimuleren van Voorschotenaren tot het scheiden van afval en verdere verduurzaming en in dit kader tot gebruikmaking van een centraal inleverpunt voor het inleveren van KCA en andere genoemde spullen;

verzoekt het college:

- 1. het in april 2020 genomen besluit tot sluiting op zaterdagen van het MOC terrein voor de inzameling van KCA en ander elektrisch huishoudelijke apparatuur te heroverwegen;*
- 2. de gemeenteraad binnen afzienbare termijn nader te informeren over de uitkomst daarvan,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Dan verduurzaming oftewel investeringen die op lange termijn rendement opleveren. Wat zou het mooi zijn wanneer Voorschoten middels een dashboard met prestatie-indicatoren en behaalde energiebesparing zou kunnen aantonen dat we richting 2030 onze doelstellingen halen. Om dit te kunnen moeten we als gemeenschap en gemeente nu hard aan het werk. Isoleren en ventileren van woningen is een eerste vereiste en het gasvrij maken volgt. Om dit mogelijk te maken heeft de raad in 2020 duurzaamheidsleningen voor woningeigenaren mogelijk gemaakt. Er werd een

budgetplafond vastgesteld van € 372.000. Op dit moment kunnen geen duurzaamheidsleningen meer worden aangevraagd omdat er geen budget meer is. Hoe jammer is dit, juist nu mensen gestimuleerd door hoge energieprijzen over willen gaan tot verduurzaming van hun woning? Het instellen van een inkomensgrens zou mogelijk een positieve invloed kunnen hebben op de beschikbaarheid van middelen voor investeringen in duurzaamheid via een duurzaamheidslening. Door woningeigenaren met maximaal een modaal inkomen voorrang te geven tijdens de eerste helft van het jaar en pas in de tweede helft van het jaar leningen beschikbaar te stellen voor woningeigenaren met een hoger inkomen, zou een doelmatiger inzet kunnen worden gewaarborgd. Criteria stellen is een bevoegdheid van het college. Daarom willen wij dit aan de wijsheid van het college overlaten. Wij zijn van mening dat door een bijstorting in het fonds of verhoging van het vastgesteld budgetplafond een wezenlijke bijdrage geleverd kan worden aan een duurzamer Voorschoten.

De heer **Maassen** (SP): Dat zijn mooie woorden van mevrouw Kortekaas. Het is belangrijk dat woningeigenaren daarmee aan de slag gaan. We hebben ook nog een ander type inwoners van Voorschoten, namelijk huurders. Die kunnen zelf niet besluiten dat hun woning verduurzaamd wordt, maar ook zij hebben last van die hoge energielasten, zeker als hun woning slecht geïsoleerd is. In het kader van de woorden die u net uitsprak, neem ik aan dat u de motie die de SP hier straks over zal indienen om dit ook voor huurders mogelijk te maken zonder extra kosten, kunt steunen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik moet de heer Maassen in dezen teleurstellen. Ik kom daar in mijn betoog op terug. Wij wachten namelijk eerst het plan van aanpak van het college met betrekking tot de energiearmoede af om te zien wat daarmee bereikt kan worden.

De heer **Maassen** (SP): Met de woorden "wij wachten de mening van het college af" had mevrouw Kortekaas haar hele betoog kunnen samenvatten en heel veel spreektijd kunnen besparen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik laat de woorden van de heer Maassen voor wat ze zijn en ik ga verder met mijn betoog, als u dat niet erg vindt.

Wij zijn van mening dat door een bijstorting in het fonds of door een verhoging van het vastgestelde budgetplafond een wezenlijke bijdrage geleverd kan worden aan een duurzamer Voorschoten. Wij dienen mede namens de VVD, Voorschoten Lokaal en D66 hiertoe motie 262 in. De motie luidt:

"Motie 262.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. de raad 14 mei 2020 een Verordening duurzaamheidslening heeft vastgesteld met een budgetplafond van € 372.000 binnen de gemeentelijke regeling van SVn t.b.v. het verstrekken van duurzaamheidsleningen;*
- b. deze duurzaamheidslening ingesteld is om CO₂-reductie te realiseren, om te stimuleren dat eigenaren van een woning of onderdeel van een VvE of huurder hun woning kunnen isoleren en/of verduurzamen en het klimaatbestendiger maken van de gebouwde omgeving;*
- c. op dit moment via Duurzaam Bouwloket geen duurzaamheidslening aangevraagd kan worden vanwege dat er geen budget meer is;*

overwegende dat:

- a. het Rijk stelt dat voor iedereen een duurzame woning binnen handbereik moet komen. Dat is goed voor het klimaat, voorkomt een hoge energierekening en maakt ons minder afhankelijk van aardgas;*
- b. om dit te realiseren het kabinet inzet op het aanpakken van alle slecht geïsoleerde woningen en gebouwen voor 2030;*

- c. *er daarbij speciale aandacht is voor mensen met een kleine portemonnee; door nieuwe financieringsmogelijkheden moet het ook voor hen mogelijk worden om hun woning betaalbaar te kunnen isoleren;*
- d. *hoge inflatie de lasten van onze inwoners doen stijgen en daarmee hun mogelijkheid tot sparen en investeren in verduurzaming doen afnemen;*
- e. *energiekosten enorm zijn gestegen en de kosten hiervan drukken op de bestedingsmogelijkheden van onze inwoners, waardoor investeren in isolatie en verduurzaming van hun woning moeilijker wordt;*

van oordeel dat door een bijstorting of verhoging van het budgetplafond voor duurzaamheidsleningen de haalbaarheid van het gestelde doel van aanpakken van slecht geïsoleerde woningen en realisatie van verduurzaming van woningen voor 2030 bevorderd wordt;

verzoekt het college:

1. *te zoeken naar een mogelijkheid om het ingestelde budgetplafond voor duurzaamheidsleningen te verhogen of de mogelijkheid om een bijstorting te realiseren;*
2. *bij uitputting (eveneens nu) de raad te informeren,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Dan energiearmoede en investeren. Het college heeft ons met een informatiebrief geïnformeerd over een voorgenomen plan van aanpak met betrekking tot energiearmoede, waarbij men voornemens is om via een energiedashboard, schuldhulproute, samenwerking met woningbouwverenigingen en een klussendienst woningen en daarmee energiearmoede aan te pakken en ook een warme plek te realiseren, eventueel met informerende activiteiten over energiebesparing, een noodfonds voor inwoners die hun primaire lasten niet meer kunnen opbrengen en hierdoor in een noodsituatie belanden maar ook een communicatiecampagne. Het CDA is blij met de voorgestelde richting en ziet met spanning uit naar het aangekondigde plan van aanpak voor de energiearmoede.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik weet eigenlijk niet waar ik moet beginnen. Ja, bij het begin, zeg je dan. Mevrouw Kortekaas, er is volgens mij iets aan de hand in de wereld. De energiecrisis is al een tijdje gaande. Er zijn heel veel dingen gebeurd. Zou het nu niet tijd worden om gewoon tot actie over te gaan en dingen te gaan doen? We kunnen nog stapels bomen omkappen om er allemaal papier van te maken. Papier is geduldig, maar er moet iets gebeuren. In mijn bijdrage zei ik al dat dingen in kaart worden gebracht, geïnventariseerd, geordend en op de juiste plek gelegd. Maar wat gaan we doen? Ik mis eigenlijk een fundamenteel inlevingsvermogen. Ik spreek met mensen die in de bijstand zitten en die echt problemen hebben. Als u dan zegt "we wachten rustig op het plan van aanpak", dat niet eerder dan in februari 2023 gaat worden behandeld, is er een ongelofelijk gebrek aan urgentie. Dat vind ik vooral van een partij als het CDA bijzonder kwalijk. Daar wil ik echt graag een reactie op krijgen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Als de PvdA het college carte blanche geeft met betrekking tot een plan van aanpak, kan het dat daadwerkelijk ook gelijk in uitvoering brengen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Er moet iets gebeuren! We hebben het niet over rocketscience waarbij we met z'n allen naar de maan moeten. De mensen moeten verdorie geholpen worden! U doet dat niet en u spoort uw eigen college niet aan om daar iets aan te gaan doen. Ik vind het echt onbeschrijfelijk dat het CDA in deze tijden onze mensen in de kou laat zitten.

De **voorzitter**: Graag spreken via de voorzitter. Mevrouw Kortekaas, is er geen vraag aan u gesteld? Dan de interruptie van de heer Deuzeman.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik deel wel een klein beetje de ontsteltenis van de heer Posthuma, want het is niet zo dat nu voor het eerst voorgesteld wordt dat we misschien eens moeten gaan kijken naar energiearmoede. Dit is iets waar het college allang mee bezig is. Sterker nog: er is ons iets toegezegd. Dat plan van aanpak zou er nu liggen. Ik snap eerlijk gezegd niet waarop het vertrouwen in het college gebaseerd is als dat vertrouwen onderhand al beschaamd is. Er zijn in Nederland heel veel gemeenten die grote bedragen opzij zetten, precies om deze

problemen op te lossen. Voorschoten is daar een uitzondering op, omdat we aan het wachten zijn op een plan van het college. En waar komt dat op neer? We gaan eens kijken waar een tochtstrip kan worden aangebracht, ergens in de zomer. Daar hebben onze inwoners toch niets aan? Het is ook mij niet helemaal duidelijk hoe het CDA dat kan rijmen met de compassie die het CDA wil uitstralen als partij.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik hoorde geen vraag. Ik ga dus verder met mijn betoog.

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie van de heer Maassen.

De heer **Maassen** (SP): Ik wil even reflecteren op wat er hier in het afgelopen kwartier gebeurt. Mevrouw Kortekaas gaat natuurlijk over haar eigen woorden en over hoe ze reageert op de vragen, maar het totale gebrek aan een inhoudelijke reactie vind ik eerlijk gezegd wel vrij storend.

De **voorzitter**: Mevrouw Kortekaas, vervolg uw betoog.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Wij staan met z'n allen, zo hoor je vandaag de dag vaak zeggen, op een keerpunt in het bestaan van de mensheid. De energietransitie en alle veranderingen op het wereldtoneel nopen ons tot keuzes en tot het bewandelen van onbekende en nieuwe wegen. Ook voor Voorschoten heeft dit alles consequenties, waardoor wij soms afkijkend bij de burens maar ook middels eigen lokale creativiteit de toekomst tegemoet treden.

Vertrouwen is voor onze fractie een sleutelwoord. Vertrouwen naar en van onze inwoners spreekt nooit vanzelf; dat moet je steeds opnieuw verdienen, als college, maar ook als gemeenteraad. Daarin willen wij de komende jaren met overtuiging investeren.

Zoals aan het begin van mijn betoog bepleit: sparen is prima maar dat geldt ook voor investeren in zaken die actueel om aandacht vragen en die een langetermijnrendement opleveren. Het CDA biedt u een symbool van het sparen aan in de vorm van een klein spaarpotje; ja, meneer Van Duivendijk, wij houden de traditie in stand.

De **voorzitter**: Een spaarvarken en zes eieren; ik kan niet wachten wat de avond nog meer gaat brengen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. U heeft inmiddels bacon and eggs gehad, zag ik. Gelukkig heeft de coalitie het niet helemaal afgestemd, want anders had de VVD u nog een koekenpan gegeven.

Alle gekheid op een stokje: ik ben eigenlijk helemaal niet zo vrolijk. Zes jaar geleden zat deze gemeenteraad bijeen om de begroting voor 2017 vast te stellen. Tijdens de vergadering werden zowel de oppositie als het college overvallen door een voorstel van de fractievoorzitters van de drie coalitiefracties - de VVD, het CDA en de lokale partij - waarin de begroting voor € 1 miljoen werd omgebouwd. Dit was de directe aanleiding voor het door de provincie onder financieel toezicht stellen van de gemeente Voorschoten. De drie indieners van dit voorstel werden alle drie daarna nog wethouder in Voorschoten, maar laat ik daar maar geen kwalificerende uitspraak over doen.

Tot gisteravond was dat de meest bizarre situatie die ik in meer dan twaalf jaar volksvertegenwoordiging had meegemaakt. Toen viel het voorstel tot intrekking van het plan bibliotheek-plus in mijn mailbox, exact 24 uur voor de behandeling van deze begroting begon. Dit voorstel verandert alles. Ik heb daarom de tekst die ik voor vanavond had voorbereid, weggegooid en helemaal herschreven, want dit is nogal wat: 24 uur voor de behandeling van de begroting is de begroting daadwerkelijk de nek omgedraaid. Investeringen van meer dan € 27 miljoen zijn onzeker geworden, belangrijke onderwerpen uit de begroting zoals de bibliotheek-plus, de scholenbouw en de bouw van betaalbare woningen lijken te worden geschrapt. Dat is nogal wat. Dat betekent dat deze begroting, 24 uur voor behandeling ervan, in feite niks meer voorstelt. Deze hele begrotingsbehandeling is eigenlijk een poppenkast. Alles wat wordt besloten, is morgen niks meer waard. Ik heb serieus overwogen om de vergadering te verlaten nadat het ordevoorstel van de heer Andringa werd verworpen, want de begroting stelt toch niks voor.

Dit betreft echter niet alleen de begroting, maar ook het coalitieakkoord. De belangrijkste onderdelen uit het coalitieakkoord - bibliotheek-plus, scholenbouw en betaalbare woningen - zijn gisteren met één penstreek uit het beleid geschrapt. Dat betekent dat het coalitieakkoord even

lang van kracht is geweest als de drie coalitiepartijen erover hebben gedaan om het akkoord te sluiten: vier maanden. Ik vraag me af hoe de coalitiepartijen erover denken dat het college hun akkoord nu al in de prullenbak heeft gegooid. Voert dit college volgens de VVD, Voorschoten Lokaal en het CDA het akkoord nog wel uit?

De vergelijking met de begroting van 2017 is al vaker gemaakt vanavond, ook door mij. De gevolgen waren toen gigantisch, met name voor alle verenigingen waarop bezuinigd zou gaan worden. Ook nu lijken de verenigingen, met name de culturele verenigingen, het slachtoffer. Toch zei ik aan het begin van mijn betoog dat ik de gang van zaken nu nóg erger vind. Dat komt doordat het voorstel dit keer van het college komt, niet van een paar fractievoorzitters met profileringsdrang. Die fractievoorzitters lijken deze keer de urgentie en de verstrekkendheid van het voorstel overigens niet te vatten. Er is een makke houding ten opzichte van het college, zoals we net nog zagen, waarbij het college in alles wordt gevolgd. Die houding is zo mak dat er vandaag zelfs geen amendementen zijn ingediend door de coalitie. Als dit de manier van werken wordt de komende jaren, zal de gemeenteraad de komende jaren een tandeloze tijger blijken.

Ik had een heel verhaal willen houden over een visie op de samenleving, zoals de heer Posthuma van de PvdA wel deed omdat hij vandaag de hele discussie heeft gemist omdat hij vandaag gewoon aan het werk was. Dat geeft maar weer aan dat de heel late verzending van het voorstel misschien niet de allerbeste optie was.

Mevrouw **Van Meenen** (SP): Ik ben benieuwd of de heer Maassen het zo bijzonder vindt dat een PvdA'er werkt dat hij de aandacht daar zo op moet vestigen.

De heer **Maassen** (SP): Nee, ik wilde uitleggen dat het verhaal van de heer Posthuma een heel ideologisch gedreven verhaal was, waar ik me trouwens prima in kon vinden, en dat ook ikzelf een dergelijk verhaal had voorbereid, maar dat ik dat op het allerlaatste moment allemaal van tafel moest gooien, omdat er ineens een voorstel kwam dat alles veranderde. Ik wilde de vreemde gang van zaken benadrukken.

Zoals ik zei, had ik een heel verhaal willen houden over een visie op de samenleving, maar de gebeurtenissen van de afgelopen 24 uur hebben mij anders doen besluiten. Deze hele begroting is morgen niets meer waard. Al het werk dat wij met de andere drie progressieve partijen hebben gedaan om tot aanvulling van het coalitieakkoord te komen, is wat mij betreft daardoor voor niets geweest. Zo voelt dat voor mij, want de coalitiepartijen laten duidelijk merken dat de gemeenteraad niet serieus wordt genomen. Ze volgen wat het college doet. Wij kunnen wel vragen stellen, maar daar wordt niet eens inhoudelijk op gereageerd. Zelfs het coalitieakkoord is al in de prullenbak terechtgekomen, ik heb weinig illusies wat er dan met het Progressief Akkoord gaat gebeuren. Toch dien ik hierbij amendement 173 en motie 265 in als poging om het misschien nog een klein beetje iets beter te kunnen maken. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de PvdA, luidt:

"Amendement 173.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d.10 november 2022, gezien het raadsvoorstel nr. 2.1 d.d. 10 november 2022,

overwegende dat:

- a. hondenbelasting een gedateerd fenomeen is;*
- b. op andere huisdieren ook geen belasting wordt geheven;*
- c. steeds meer gemeenten, waaronder onze buurgemeenten Leiden en Leidschendam-Voorburg, de hondenbelasting inmiddels hebben afgeschaft;*
- d. de lastendruk voor inwoners van Voorschoten al erg hoog is;*

Besluit:

het voorgestelde besluit als volgt te wijzigen:

- 1. de hondenbelasting uit de begroting te schrappen;*

2. dit te dekken door de geraamde opbrengst van de toeristenbelasting te verhogen met € 135.000;
3. hiertoe de toeristenbelasting te verhogen tot € 5 per persoon per nacht;
4. de bijlagen 4 en 10 dienovereenkomstig aan te passen.

De motie, die mede wordt ingediend door D66, GroenLinks en de PvdA, luidt:

"Motie 265.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november,

van mening dat mede vanwege de gestegen energieprijzen tempo gemaakt moet worden met verduurzaming van woningen;

overwegende dat huurders vaak zelf niet kunnen beïnvloeden wanneer hun woning wordt verduurzaamd;

van oordeel dat corporaties al in 2020 gemiddeld label B en minimaal label C voor hun woningvoorraad zouden hebben bereikt, maar dat niet hebben gerealiseerd;

roept het college op om in de eerstvolgende jaarafsprake van de prestatieafspraken met de woningcorporaties af te spreken dat alle sociale huurwoningen in Voorschoten uiterlijk in 2024, minimaal label C en gemiddeld label B hebben, zonder de huren te verhogen. Indien de corporaties aangeven dat 2024 niet haalbaar is, informeert het college uiterlijk in het 2e kwartaal van 2023 over het moment dat het doel wel gehaald wordt,

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: We zijn aan het einde gekomen van de eerste termijn van de raad. Ik stel voor dat we nu even schorsen, zodat het college zich kan voorbereiden op de beantwoording in de eerste termijn. Zullen we schorsen tot 20.05 uur? Ja, dat redden we.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter, geachte leden van de raad, andere aanwezigen en iedereen die thuis meekijkt. We bespreken vanavond de eerste begroting van het nieuwe college. We denken een degelijke meerjarenbegroting 2023-2026 aan de gemeenteraad te hebben voorgelegd. De komende drie jaren is er een solide balans tussen inkomsten en uitgaven begroot. Er is in het opstellen van deze begroting hard gewerkt door al onze ambtelijke teams en deze programmabegroting is tijdig vervaardigd. Dat is een compliment waard, want dit college is relatief laat geïnstalleerd, pas op 7 juli 's avonds. Daarna was er zoiets als een zomerreces. Er wordt wel hard gewerkt, maar niet iedereen is aanwezig. De factor tijd heeft dus wel degelijk een rol gespeeld, maar dat heeft, lijkt ons, geen zichtbaar effect gehad. Daarom een extra compliment en dank aan al onze betrokken ambtelijke medewerkers. Een groot deel daarvan zit beneden.

Er is dus een solide balans tussen inkomsten en uitgaven begroot. Daarnaast wil ik opmerken dat in deze begrotingsraad naast de begroting bovendien nu al de nota van wijzigingen is toegevoegd. Dat is een belangrijke stap vooruit in transparantie, want de verwachte resultaten per jaar zijn daardoor actueler. Ik zou nu eigenlijk een aantal betrokken medewerkers van de Afdeling Financiën willen aankijken, maar die zitten beneden. Dank, het is mooi dat dit zo snel gelukt is. Perfect!

(Applaus)

Fijn, dank namens hen. Er is dus een solide balans begroot tussen inkomsten en uitgaven. Daarbij is er een positief saldo voor de jaren 2023, 2024 en 2025. We houden ruimte over. Dat is om drie belangrijke redenen zo opgesteld. Die wil ik een-voor-een aan u noemen. Ten eerste: zoals wij al op de eerste pagina van ons coalitieakkoord aangeven, staat dit college voor een open bestuurscultuur. Daaronder verstaan wij onder meer dat wij het batige saldo niet helemaal weg willen timmeren met alleen maar plannen vanuit het college, zodat er vanuit de financiële kaders eigenlijk weinig extra meer te overleggen zou zijn met de niet in het college vertegenwoordigde partijen. Het feit dat vier partijen in onze raad geen deel uitmaken van dit college, betekent

immers niet dat er geen kiezers op hen gestemd hebben; zij vertegenwoordigen die kiezers. Onder een open bestuurscultuur verstaan we daarom onder meer samenwerken met alle fracties in de raad. We denken dat het daarnaast van begrip voor de essentie van een gemeenschappelijke begroting getuigt om al vanaf het begin die samenwerking met andere fracties op te zoeken, niet alleen vanavond maar tot en met de dag van de komende verkiezingen, als u ons die ruimte geeft.

De heer **Andringa** (D66): Ik wil graag aan het college vragen hoe de uitspraak van zojuist over samenwerking valt te rijmen met de impliciete bevestiging eerder vanavond door mevrouw Kortekaas dat de coalitie a priori alle amendementen van tafel veegt.

Wethouder **Van der Elst**: Misschien zou mevrouw Kortekaas daarop willen reageren.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ja, ik wil graag interrumperen. Dat zijn niet mijn woorden geweest. Ik heb het niet ontkend noch toegegeven.

Wethouder **Van der Elst**: Wellicht is die angel er alvast uit en zo moet het. Ik haak graag in op de essentie van de begroting, die ik net aanstipte en zoals die op dezelfde eerste pagina van ons coalitieakkoord te vinden is. Wij willen als college van Voorschoten dicht bij onze inwoners staan. Wij hebben ons best gedaan deze begroting zo toegankelijk mogelijk op te stellen qua tekst, maar hoezeer je daar ook je best voor doet, voor inwoners is zo'n begrotingsraad en zo'n begroting als dossier droge kost, met al die tabellen, percentages en indexeringen. Wij denken dat de essentie is dat het gaat om de mens achter de cijfers. Het stropdasje met een vrolijke print van Amerikaanse dollars moet u zien als een relativerende knipoog naar de financiële cijfers en de percentages in de tabellen. Die zijn onmisbaar, geven houvast en vormen de basis voor beleid, maar het gaat uiteindelijk om de Voorschotenaren daarachter, waarvan sommigen nu wellicht thuis meekijken en die hier wonen, werken en hun ding doen. We hebben ons best gedaan om dit in deze begroting niet uit het oog te verliezen. Er is nog ruimte om wat meer te doen in het belang van onze inwoners. Dat is zeker ook een oproep aan de partijen die niet in het college vertegenwoordigd zijn.

Veel staat wel in de begroting opgenomen. Zo willen wij werk maken van participatie door onze inwoners. Zo is er overigens al op 10 oktober een informatieavond voor inwoners over de begroting georganiseerd. Wij stellen in deze begroting meerjarig geld beschikbaar voor participatie. Je zou kunnen zeggen: het gaat toch om mensen en niet om geld? Dat is zo, maar als je iets wil bouwen, heb je gereedschap nodig. We denken dan ook aan de voorgestelde dotering van in totaal € 3 miljoen in een nieuw in te stellen reserve voor nieuwe scholen; daar kom ik straks op terug, nu ik de vragen en opmerkingen uit de raad gehoord heb. Die reserve ontbrak namelijk volledig. Dat was eigenlijk een punt van zorg, als je denkt aan de belangen van jonge en deels toekomstige Voorschotenaren. Dat zijn natuurlijk óók mensen achter deze begrotingscijfers.

Wij willen in tempo uitvoering geven aan de Economische Agenda: het stimuleren van onze centra, van innovatieve groeisectoren, toerisme en zo meer. We stellen een sportprijs en een cultuurprijs in. Het hoeft allemaal niet veel geld te kosten. Het gaat ook om aandacht geven en om focus. Daarbij is er ook aandacht voor de vele zo belangrijke vrijwilligers. Er komt een Centrumvisie, naar verwachting aan het einde van het eerste kwartaal van 2023, met voorstellen voor hoe we verder willen gaan met de inrichting van ons centrum. Dat heeft ook te maken met keuzes die we willen maken over gemeentelijk vastgoed: wat gaan we houden, wat gaan we verduurzamen en wat stoten we af? We zijn druk doende de omklap naar het sociaal domein in de Leidse regio te voltooien. Die centraliserende focus heeft voordelen voor onze inwoners. We hebben verschillende bouwprojecten aan elkaar gekoppeld, niet in een voorliggend te nemen besluit maar in niet meer dan een gedachtelijn: als we het nou eens zo zouden doen ... Dat is wat er staat. In die gedachtelijn, zoals we die vandaag al besproken hebben, zijn een nieuw Cultureel Centrum, woningbouw, een nieuwe Fortgensschool, mogelijk een Integraal Kindcentrum tot en met nieuwbouw van een gecombineerde Nuts- en Emmausschool aan elkaar gebonden. Dat zou meerdere miljoenen aan bouw van tijdelijke scholen kunnen besparen. Die uitgespaarde miljoenen kunnen dan weer gebruikt worden voor andere dingen, die meer in het belang van onze inwoners zijn dan het bouwen van tijdelijke scholen die je na twee of drie jaar weer afbreekt. Met deze gedachtelijn gaan we in tijd gedeeltelijk over de komende gemeenteraadsverkiezingen heen, maar juist dat geeft de mogelijkheid om doelmatiger met beschikbare middelen om te gaan. We willen als college tempo maken in het nemen van besluiten. Dat is naar onze mening wat Voorschotenaren uiteindelijk van ons verwachten.

U had nog een derde punt te goed in het rijtje van drie. De kaders die de overheid gemeenten meegeeft en die de heer Posthuma vanavond ook al noemde, zijn onduidelijk en de wereld om ons heen verandert razendsnel. Op dit moment wordt voor 2026 een tekort voor de Voorschotense begroting begroot. De jaren daarna zijn wat uitkeringen uit het Gemeentefonds betreft zeer onzeker. Dat is de derde reden om voor de komende jaren enig positief begrotingssaldo over te houden.

Ik zou nu graag willen overgaan naar de beantwoording over drie thema's die in een groot aantal van de gestelde vragen naar voren komen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik zou nog graag een toelichting van de wethouder krijgen. Ik snap de insteek waarbij we allerlei zaken slim kunnen combineren en ervoor kunnen zorgen dat we op die manier miljoenen kunnen uitsparen. Het is natuurlijk fantastisch als dat lukt, maar de insteek was tot nu toe de hele tijd: laten we kijken of dat gaat, maar laten we er voor de zekerheid voor zorgen dat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor het geval dat het misloopt. Ik denk dat we mogen constateren dat het bij de eerste horde al misgelopen is met deze grootse plannen. Ik hoor de wethouder ook zeggen dat het college graag tijdige besluiten wil nemen. Dat zie ik niet terug in deze begroting. Ja, we hebben voor de komende jaren een positief begrotingssaldo. Dat komt doordat we alle besluiten die we zouden nemen, naar achteren geschoven hebben of gewoon nog niet opgenomen hebben; zie het zwembad. Hoe rijmt de wethouder dit met de woorden die hij net gesproken heeft over transparant en open begroten?

Wethouder **Van der Elst**: Ik rijm dat vanuit een positieve en optimistische visie, die typerend is voor het hele college. We hebben net een hele rij dingen genoemd die wel in de begroting zitten en die ook voortkomen uit het coalitieakkoord. Ik wil in de drie punten die ik wil gaan uitleggen, nadrukkelijk duiding over een stukje context geven, want er is een behoorlijk aantal misverstanden over wat er nu eigenlijk in de begroting besloten is. Wellicht is die duiding verhelderend voor uw vragen, die ik goed begrijp. Het is ongeveer als volgt gegaan. Kort nadat dit college op vrijdagochtend 8 juli aan de slag is gegaan, zijn velen op vakantie gegaan, uiteraard ook veel ambtenaren. Zoals ik net al zei, is er hard gewerkt, maar niet iedereen was aanwezig. In de maanden juli en augustus is dus wel iets aan de begroting gedaan, maar we konden pas in de eerste week van september, full-fledged met elkaar aan tafel zittend, aan de slag gaan met het opbouwen van de begroting. In grote lijnen was die in de laatste week van september klaar. Dat is extreem snel. Pas half oktober, in de derde of vierde week van oktober, is ons ten volle gebleken hoezeer de exploitatietekorten behorend bij het huidige bibliotheek-plus-voorstel ons te boven gingen. Die vonden we buiten verhouding en niet te rijmen in de begroting 2026. De risico's zijn gigantisch en zijn nog niet eens begroot in cijfers. In tijdigheid is dat dus niet parallel aan elkaar gegaan. Daarom ziet u in de begroting doodleuk - zo zou je kunnen denken - een aanname dat we doorgaan met het plan-bibliotheek-plus. Het is uiteindelijk aan de raad om daar op 8 december over te besluiten, maar het college adviseert u om de stekker eruit te trekken. Vervolgens zal het college snel overgaan tot het zoeken van alternatieven, en die komen er ook. Dat ten aanzien van de timing.

De heer **Andringa** (D66): Dank aan de wethouder voor de toelichting. Als een raadsbesluit voorligt dat een gevolg heeft voor de begroting, is het gebruikelijk dat in dat raadsbesluit ook een begrotingswijziging wordt opgenomen. Dat is logisch. We kunnen het hebben over hoelang deze begroting loopt, maar in ieder geval wordt in 2023, waar deze begroting over gaat, € 1.041.000 geïnvesteerd in de realisatie van de bibliotheek-plus. In het raadsvoorstel dat wij gisteren hebben gekregen, had dus op z'n minst een begrotingswijziging voor 2023 moeten zitten om die € 1.041.000 niet te besteden in 2023. Dan heb ik het niet over al die andere jaren en al die andere consequenties, maar gewoon over de begroting die nu voorligt. Kunnen wij nog een nota van wijzigingen of een amendement verwachten waarmee die € 1.041.000 die in 2023 uitgegeven wordt voor de realisatie van de bibliotheek-plus, uit de begroting wordt gehaald? Of nemen we vandaag een begroting aan zonder de intentie om die uit te voeren?

Wethouder **Van der Elst**: Als we dat hadden gedaan, hadden we het oordeel van de raad geminacht. Het is aan u om hier op 8 december een besluit over te nemen, dat pas daarna resulteert in een begrotingswijziging. We gaan daar dus niet op anticiperen.

De heer **Andringa** (D66): Dat is natuurlijk feitelijk niet waar. In het raadsvoorstel dat wij gisteravond hebben ontvangen, had moeten staan dat de raad besluit om de € 1.041.000 in 2023 niet te investeren. Die begrotingswijziging had onderdeel moeten zijn van het raadsbesluit dat wij gisteren hebben gekregen. Dan had het college niet vooruitgelopen op de besluitvorming, maar dan was de consequentie van het besluit dat wij gisteravond voorgelegd kregen, meteen in het raadsvoorstel verwerkt. Dat is niet gebeurd. Dat betekent dat er voor 8 december een nota van wijzigingen op de begroting voor 2023 moet komen waarin deze wijziging wordt verwerkt.

De **voorzitter**: Ik ga nu ingrijpen, want ik vind het lastig om te praten over een raadsbesluit of een raadsvoorstel dat vanavond niet voorligt. Daar worstel ik mee. Het ordevoorstel is afgewezen. U mag vragen stellen over de begroting en de consequenties daarvan, maar vragen over de formulering van het raadsvoorstel vind ik ingewikkeld, want dat ligt vanavond niet voor.

De heer **Andringa** (D66): Dat ben ik volkomen met u eens. Ik vind het inderdaad heel ingewikkeld om vanavond, in de wetenschap dat deze begroting niet meer actueel is, daar wel over te moeten spreken.

De **voorzitter**: Meneer Andringa, u moet mijn woorden niet verdraaien. Ik geef een procedurepunt aan. U heeft het over de exacte formulering van een raadsvoorstel, die naar uw mening niet juist is. Maar het raadsvoorstel waarnaar u verwijst, ligt vanavond niet voor. Dat hebben we met de stemming over het ordevoorstel zo afgesproken. U mag dus alle vragen stellen die u wilt, maar het raadsvoorstel sec ligt hier vanavond niet voor.

De heer **Andringa** (D66): Sorry, voorzitter, dit is onjuist. Wij hebben vandaag besloten dat we niet de behandeling van deze begroting afwachten totdat we over de bibliotheek-plus hebben besloten. Dat betekent dat ik, als ik mij aan mijn taak als raadslid wil houden, nu niet anders kan dan de mogelijke consequenties van het besluit dat nog gaat komen, mee te wegen. Het gaat mij er dus om dat wij vandaag een besluit nemen over deze investering. Mijn vraag is dus of die € 1 miljoen dan niet alvast uit deze begroting voor 2023 gehaald moet worden.

De **voorzitter**: Ik heb het nu niet over die vraag, want die heb ik gewoon laten gaan. Maar de vraag of de raadsbesluiten zoals die in dat andere voorstel staan, juist of onjuist geformuleerd zijn, vind ik ingewikkeld. Dus daarom grijp ik even in. Dat was mijn enige punt.

De heer **Andringa** (D66): Ik snap wat u zegt, voorzitter, maar mijn vraag blijft overeind: wanneer gaan wij van het college een voorstel ontvangen om het hiaat op te lossen dat nu in de begroting aan het ontstaan is? Want hoewel we het hiaat al als raadsvoorstel hebben ontvangen, hebben we de oplossing van het probleem in de begroting nog niet ontvangen.

De **voorzitter**: Die vraag mag u stellen. Die heb ik ook al een aantal keren laten gaan. Wij hebben volgens mij dus geen verschil van mening meer.

Wethouder **Van der Elst**: Ik sta in dubio of ik nog een laatste antwoord zal toevoegen aan hetgeen zojuist gezegd is, want ik ga natuurlijk niet anders om met hetgeen u zojuist gezegd heeft. Ik denk dat ik in reactie op de inbreng van de SP nog een paar opmerkingen maak die feitelijk ook raken aan wat u nu aanduidde.

De **voorzitter**: Wethouder, komt u op een later moment in de beantwoording terug op deze vraag? Of neemt wethouder De Bruijn deze vraag over?

Wethouder **Van der Elst**: Nee. Dat kan ook, maar als het om centen en om een begrotingsafwijking gaat, kan ik de vraag als volgt voor mijn rekening nemen. Als je in 2023 besluit om € 1,4 miljoen te schrappen uit je begroting, waar hebben we het dan over? Ik ga er nu even van uit dat die € 1,4 miljoen over het volle jaar 2023 telt en niet pas halverwege, in juli. Waar hebben we het dan over? We schrijven af over 25 jaar. Dan kom ik op € 56.000 en dan is er nog 0,5% rekenrente. Dan kom ik in totaal op een afwijking van € 63.000. Dat is kleiner dan 1 promille en dat ontstijgt nauwelijks de materialiteitsgrens van € 50.000. Laten we het elkaar dus niet al te moeilijk maken. Dat is mijn antwoord.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Allereerst moet ik natuurlijk zeggen dat 1 promille van de begroting niet uitmaakt omdat dat de materialiteitsgrens ontstijgt; dat is hier op dit moment het

criterium. Daarnaast vind ik dit toch wel ingewikkeld. Wij horen de wethouder hier een raadsvoorstel verdedigen dat formeel niet voorligt en waarvan wij net hebben gehoord dat ten minste twee leden in de raad, die onderdeel zijn van deze discussie, het hele raadsvoorstel niet gelezen hebben. We horen de wethouder dit verdedigen als een essentieel punt bij deze begroting. We hebben inderdaad besloten dat we de behandeling van deze begroting niet uitstellen, maar we lopen hier direct tegen het probleem aan dat er, in de woorden van de wethouder, heel optimistisch begroot is, ervan uitgaande dat het allemaal wel goed zou zijn en dat nu dus blijkt dat dat optimisme ongegrond was. Dat heeft grotere consequenties voor dit voorstel dan 1 promille van de begroting in totaal. Dat betekent dat in deze hele begroting op dit moment niet het onderdeel van de cijfers, maar voornamelijk het onderdeel "wat gaan we nou doen voor Voorschoten?", precies datgene waarop de wethouder zo de nadruk legt omdat het moet gaan om de inwoners van Voorschoten, nu achterwege blijft. Daar kunnen wij nu geen zinnige discussie over hebben. Ik vind dit bijzonder kwalijk, want ik vraag me nu af waarop we dit besluit moeten baseren.

Wethouder **Van der Elst**: Mij is ingefluisterd dat, hoewel die investering van € 1,4 miljoen wel gepland staat voor 2023, zij pas terugkomt in de kapitaallasten als het hele verhaal af is. Dat wordt dus in 2025. De conclusie is dat dit geen enkel effect heeft op 2023.

De **voorzitter**: Er zijn interrupties van de heer Deuzeman, de heer Maassen en de heer Andringa. Ik attendeer de heer Andringa op zijn spreektijd, ook gelet op de tweede termijn.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoor de wethouder zeggen dat dit geen enkele impact heeft op 2023, maar dat is precies het probleem. We hebben bijvoorbeeld gezien dat 3 ton, die al als krediet is uitgekeerd aan de Fortgensschool voor voorbereidingen, bevroren is. Die 3 ton zou anders vrij moeten komen in deze periode, want misschien moet de voorbereiding voor de Fortgensschool doorgaan. Er is namelijk geen enkele reden meer om dit uit te stellen tot 2026, tenzij we weer op begrotingsfetisjisme gaan zitten in de zin van: het is zo fijn als we een spaarpotje hebben. Dat is mooi, maar we hebben ook een wettelijke taak om scholen te bouwen, zoals ik het CDA in de afgelopen periode keer op keer heb horen herhalen. Dit is een cruciaal punt en we kunnen hier niet zomaar overheen stappen en zeggen: we zien later wel hoe het loopt. Dit is de begrotingsraad. Wij stellen hier de begroting vast. Dit is waar over deze zaken besloten moet worden en dat blijken we nu gewoon niet te kunnen doen.

Wethouder **Van der Elst**: We vervallen in herhaling. Op 8 december neemt de raad een besluit over de bibliotheek-plus. Ik heb net uitgelegd dat het effect op 2023 nog niet eens € 63.000 is maar nihil, omdat dat later komt. Ik kan u dus niet tegemoetkomen in nota's van wijzigingen voorafgaande aan de raadsvergadering van 8 december. Dat heeft volgens mij weinig zin. Ik wil graag de rest van de context weergeven. Ik denk dat die duiding geeft en ook tijd scheelt.

De **voorzitter**: Ja, maar we gaan even door met de interrupties.

De heer **Maassen** (SP): Als de wethouder minder interrupties wil krijgen, raad ik hem aan om wat minder financieel-technisch en wat meer politiek-inhoudelijk te antwoorden, want dat stoort mij nogal aan de manier waarop hij deze interrupties denkt te moeten beantwoorden. Ga nou niet het financieel slimme jongetje van de klas zitten spelen, maar ga alsjeblieft op de inhoud in, want er is een serieus probleem. Dat wordt de hele avond al zo afgedaan alsof wij gek zijn. Dat siert u niet.

Wethouder **Van der Elst**: Ik probeer een antwoord te geven op degene die als eerste met cijfers kwam. Dat was de heer Andringa, die met € 1,4 miljoen kwam. Dan moet ik daar toch iets mee.

De heer **Andringa** (D66): De wethouder kan goochelen met wanneer de afschrijvingslasten wel of niet in het boekjaar landen, maar dictum 2 van het raadsvoorstel luidt: "Alle genoemde kredieten voor de investeringen in 2023 zoals vermeld in de bijlage 'investeringen' bij de programmabegroting 2023 beschikbaar te stellen met een totaal van € 8.428.000." Het college vraagt ons vandaag om in te stemmen met € 8.428.000 aan investeringen in 2023 en hetzelfde college heeft ons gisteravond gevraagd om niet in te stemmen met € 1.041.000 van diezelfde investeringen. U vraagt mij gelijktijdig om met twee verschillende zaken in te stemmen. Dat is precies mijn punt: wanneer komt de nota van wijzigingen waarin u mij vraagt om in te stemmen met een actueel bedrag voor de investeringen in 2023? Dat heeft niets te maken met de vraag wanneer dat in het boekjaar landt, in 2025 of later.

Wethouder **Van der Elst**: Ik volsta met wat ik al gezegd heb: je kan een stap naar rechts maken en vervolgens weer een stap naar links; dan sta je waar je bent. Maar dat wordt pas op 8 december besloten. Als het niet in de Voorjaarsnota meekomt, komt het dus in ieder geval na 8 december en niet daarvoor.

Het tweede punt waarop ik graag wil ingaan, is de investering die wij, verspreid over drie jaar, voorstellen om in totaal € 3 miljoen in de reserve Scholenbouw/onderwijshuisvesting te storten. Ik wil graag met u in gedachten teruggaan naar de Kadernota. Op 30 juni ging het om deze raad, maar nog om het vorige college. In die raadsvergadering is een reservering van € 1,3 miljoen voor scholenhuisvesting, bestaande uit naar schatting € 1 miljoen voor tijdelijke scholenhuisvesting en 3 ton voor sloop, vervallen. Het is uw raad geweest die dat besloten heeft. Die was op dat moment dus weg. Er is echter iets wat een beetje bijzonder is. Het is ingewikkeld en ik wil meneer Andringa graag tegemoetkomen door nu niet in financiële details te verzanden; dat doen we anders wel een keer in de commissie Planning en Control of in de commissie Burger en Bestuur. Er is gebleken dat de last nog wel in de lucht hing, maar de onderbouwing van de reserve was weg. Dat is dus ten laste gekomen van de concernreserve. Op pagina 14 van de begroting ziet u dat gecorrigeerd, maar feitelijk was die € 1,3 miljoen al weggevoteerd door deze raad.

De heer **Maassen** (SP): Nou wordt 'ie wel heel mooi. Als ik met de raadsleden van de coalitiepartijen over de inhoud wil praten, verwijzen ze naar het college en zeggen ze: "Het college komt met voorstellen." Als het college dan wordt aangesproken op voorstellen, zegt het college: "Dat heeft uw raad aangenomen." Dat klopt; dat was deze raad. Dat waren de drie coalitiepartijen, dezelfde drie coalitiepartijen die voor de inhoud verwijzen naar het college, terwijl het college weer verwijst naar de coalitiepartijen. U maakt hier een mooi cirkeltje, maar dat betekent dat u weer gewoon niet op de inhoud ingaat.

Wethouder **Van der Elst**: Dat is een kwestie van duiding, maar ik ga wel op de inhoud in. Er is een raadsbesluit genomen dat de reserve van € 1,3 miljoen heeft teruggetrokken. Of dat nou door partij A of partij B in aanwezigheid van partij C gedaan is, het is gewoon een feit. Als je die reserve niet vervallen verklaart, zul je die dus opnieuw moeten instellen.

De heer **Maassen** (SP): Ik kan me heel goed herinneren dat in deze discussie aan indiener CDA werd gevraagd waarom het geld waar het CDA steeds om had gevraagd, ineens "wegbesloten" werd door datzelfde CDA. Dat bleek toen te gaan om een discussie in het kader van de coalitievorming. De wethouder heeft er dus volledig gelijk in dat deze raad dit besloten heeft, maar dat was wel in het kader van de coalitievorming. Ik stoor me er ernstig aan dat er de hele tijd in cirkeltjes wordt gewezen, door de coalitiepartijen naar het college en door het college naar de coalitiepartijen, zonder in te gaan op inhoudelijke vragen. Want dit was natuurlijk in samenhang afgesproken.

Wethouder **Van der Elst**: Ik denk dat het een misverstand is dat we € 3 miljoen doteren in een reserve, die voor exact dezelfde doelen kan worden gebruikt als die € 1,3 miljoen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben ook oud genoeg om me die raadsvergadering te herinneren. Ik weet nog dat de argumentatie toen was dat er bij de begroting een heel nieuw voorstel zou komen en dat we dat gewoon gingen afwachten. Om die reden was er geen € 4,3 miljoen meer nodig en kon die € 1,3 miljoen er gewoon af. We weten onderhand dat het plan daarachter kennelijk was dat we het supervoordelig gingen doen en een treintje gingen opbouwen waardoor we dat geld niet nodig hadden. Maar nu blijkt dat dat treintje alweer ontspoord is. Er wordt inderdaad in een cirkeltje gelopen, want we krijgen van de coalitiepartijen te horen dat we moeten vertrouwen op het college en het college zegt: het is niet aan ons; dat heeft uw raad besloten. Op deze manier gaan we natuurlijk nergens heen als Voorschoten.

Wethouder **Van der Elst**: Ik begrijp de redenatie van de heer Deuzeman niet helemaal, maar soms moet je ook een paar stappen verder kunnen zetten. Met andere woorden: gun elkaar nou even een paar regels extra. Dan komt het een stuk duidelijker over dat je niet in cirkels rondloopt maar dat je ergens naartoe loopt.

Laten we niet de gehele raadsvergadering van 30 juni gaan herhalen, maar in die € 1,3 miljoen zat € 1 miljoen voor slopen. Dat willen we niet; we willen niet slopen. Dat zijn onkosten; die kan je

voorkomen. Hoewel ik toen als neutrale burger op de tribune zat - ik was wel aanwezig - vond ik het dus niet zo erg. Ik was er verder niet bij betrokken, maar als we een reservering voor sloop terugdraaien die in principe onnodig zou kunnen zijn, zeg ik: be my guest; we zullen eens kijken of we daar iets mee kunnen. Zo is het gebeurd.

De heer **Maassen** (SP): Hoor ik het college nou zeggen dat het gebouw van de Fortgensschool niet gesloopt wordt en dat er geen kosten zijn voor hergebruik?

Wethouder **Van der Elst**: Ik doelde op de tijdelijke huisvesting. Die willen we niet; die tijdelijke huisvesting van € 1 miljoen is eraf. Als ik "sloop" zei, bedoelde ik "tijdelijke huisvesting". Daar willen we geen € 1 miljoen aan uitgeven per school. Er komen drie scholen aan en dat zou dus € 3 miljoen zijn, als het niet méér is. De € 3 miljoen die we wél doteren in deze reserve, kan gebruikt worden voor sloop, tijdelijke huisvesting, het afschrijven van een resterend saldo op de begroting of een voorbereidingskrediet. Tegen de tijd dat je de sleutel overhandigt, kan je een bedrag uit die reserve, die in de toekomst verder opgebouwd zou kunnen worden, overhevelen naar de reserve Kapitaallasten. Dan anticipeer je op een structurele manier op toekomstige lasten in een onzekere tijd, waar je 40 jaar lang zal moeten afschrijven op die school. Je reduceert daarmee je kapitaallasten voor de toekomst. Dat is prudent, behoudend en relatief veilig begroten. Overigens is het ook zo dat de gemeenteraad te allen tijde kan beschikken over reserves. Als u het ooit zou willen, haalt u ze er weer uit; dat kan. Het is alleen een signaal. Er was niet begroot voor scholenhuisvesting. Dat is ongezond. Je zou kunnen zeggen: we reserveren helemaal niks en pas tegen de tijd dat we de sleutel overhandigen, beginnen we met afschrijven. Maar dan heb je wel het volle pond te pakken, met de rente die dan geldt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik moet hiertegen protesteren. "Er was niet begroot voor scholenhuisvesting" ... Dat stond letterlijk in de begroting. Sterker nog: dat stond in de begroting voor 2024. U hebt dat nu in een bestemmingsreserve willen stoppen, maar dat geld was altijd al beschikbaar. Dat geld was meegenomen in de meerjarenbegroting. We hadden € 3,4 miljoen geraamd: € 3 miljoen voor scholenbouw - daarover hebben we veel klachten gehoord; dat zou niet voldoende zijn geweest - en € 1,3 miljoen om er ook voor te zorgen dat de sloop en de tijdelijke huisvesting plaats konden vinden. Dat bedrag heeft in de begroting gestaan. Ik vind het echt een gotspe dat hier gedaan wordt alsof dit college plotseling ontdekt heeft dat er scholen gebouwd moeten worden in Voorschoten en dat het vorige college kennelijk de hele tijd heeft zitten slapen. Ik stoor me daaraan en ik hoop dat de wethouder dat terugneemt.

Wethouder **Van der Elst**: Wij hadden niet voorzien in scholenbouw. Door deze € 3 miljoen te doteren uit het positieve saldo dat we eindelijk een keer hebben, kunnen we doorgaan met wat we moeten doen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Er staat een investeringsplanning in iedere begroting. Daar stond scholenbouw in. Dat is meegenomen in de meerjarenbegroting. Door de vorige wethouder Financiën is gezegd dat wij dat willen doen uit de lopende begroting. Het is prima als de wethouder daarvoor nu een andere systematiek wil introduceren. Daar kunnen wij mee leven. Ik vind het niet goed als nu gedaan wordt alsof dat een breuk is met het verleden, omdat er nu plotseling rekening gehouden is met scholen. Wat deze wethouder nu gedaan heeft, is de Fortgensschool vertellen dat die nog vrolijk drie jaar kan wachten totdat die mag beginnen met bouwen. De Fortgensschool heeft het voorbereidingskrediet al gekregen. Dat wordt nu bevroren, omdat het kennelijk niet meer nodig is. Ik vind het echt een gotspe dat er nu gedaan wordt alsof er eindelijk scholen gebouwd gaan worden, terwijl het eigenlijk alleen om uitstel gaat.

Wethouder **Van der Elst**: Het is in ieder geval zo dat wij het niet uit de saldi willen blijven halen. We doteren in een aantal goede jaren in het saldo. Dat is wat we doen. Als u wil, stemt u daartegen. Ik raad u dat niet aan.

Ik wil graag doorgaan. Dit gaat dus over die € 3 miljoen, verdeeld over drie jaar. Nu kunnen we het doen; nu zijn er een aantal goede jaren voor ons. Als we dit in 2025 of 2026 willen besluiten, is het zeer de vraag of je dan de ruimte nog hebt.

Tot slot wil ik een paar opmerkingen over het treintje maken. Een treintje heeft een locomotief en heeft de goede eigenschap dat je met meerdere locomotieven hetzelfde treintje kan trekken, misschien zelfs ongeveer dezelfde kant op. Als een optie uitvalt door een Cultureel Centrum bij de

bibliotheek-plus te realiseren, kan dat dus ook nog elders. Er is een reeks van alternatieven. We zijn niet voor één gat te vangen. Dit betekent niet dat alles ineens tot stilstand komt; zo simpel is het niet. We komen met een alternatief plan. Wethouder De Bruijn zal straks nader ingaan op de merites van wat zich afspeelt rond de bibliotheek-plus.

De heer **Andringa** (D66): Ik weet niet of de wethouder ooit in een trein heeft gestaan waarvan de locomotief niet werkte, maar dat levert uren, zo niet dagen vertraging op. Naar beleidsequivalent zijn dat de jaren vertraging die u zich nu op de hals aan het halen bent.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): We weten dat er alternatieven zijn voor het plan bij de bibliotheek. Daar hebben we er in de afgelopen veertien jaar volgens mij zestien van besproken. Het probleem is dat die allemaal niet haalbaar bleken. Als we nu weer datzelfde dieseltje in werking gaat zetten en weer rondjes gaan lopen om te kijken of het misschien toch bij het Kruispunt kan of dat we misschien een Huis van Voorschoten moeten realiseren op het MOC-terrein, dan is er in 2042 nog geen MFA of wat dan ook gerealiseerd in Voorschoten.

Wethouder **Van der Elst**: Ik denk dat er, als je terugkijkt naar de afgelopen tien à vijftien jaar, in elk geval reden is om het nu eens vanaf de andere kant aan te vliegen, bijvoorbeeld door een visie te hebben en te denken "daar wil ik naartoe" en dan terug te redeneren: wat staat ons in de weg om het zo te doen? Hou nou op met alles aan elkaar knopen, want je komt dan niet van de grond. Hier is dus een gedachtelijk opgeschreven. Het is geen besluit; hier is een gedachtelijk opgeschreven: laten we het nou eens zo doen en laten we dat proberen uit te werken. Dat is wat het is.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik constateer dat de wethouder mij de woorden uit de mond neemt: het zou goed zijn als we visie hadden en ophielden met alles aan elkaar knopen. Het zou ook fijn zijn als we dat terug hadden gezien in deze begroting of dat we, nu we weten dat het al mislukt is, nu op z'n minst een wijziging van de begroting hadden gekregen in plaats van dit flauwe verhaal dat we nu eindelijk visie moeten hebben.

De heer **Maassen** (SP): Deze wethouder heeft vier jaar in deze gemeenteraad gezeten en heeft vier jaar lang gezegd dat er een visie moest zijn en dat alle grote projecten aan elkaar geknoopt moesten worden, zodat je dingen met elkaar in verbinding kon brengen. Nu zegt hij dat dingen niet aan elkaar verknoopt moeten worden en dat er een visie gemaakt moet worden. Nou, die visie zie ik nog steeds niet en plannen komen er op deze manier ook niet.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik heb meer een vraag. In mijn beleving is het gebruikelijk dat een interruptie een vraag bevat. Ik hoor nu allemaal statements, maar weinig vragen.

De heer **Maassen** (SP): Aan wie was dat een vraag, mevrouw Van Meenen?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): De vraag aan de voorzitter is feitelijk of een interruptie een vraag moet bevatten.

De **voorzitter**: Dat klopt. Dat is meestal juist, maar ik hoor pas aan het eind van de zin of er een vraag komt. Dat is een beetje ingewikkeld, maar ik constateer dat er heel veel statements worden gegeven. Dat is uiteraard aan de partijen zelf, maar ik zou u willen vragen om vragen te stellen en om statements wellicht te bewaren tot de tweede termijn en daarin ook standpunten weer te geven. Maar het is uiteraard aan u hoe u dat invult.

De heer **Maassen** (SP): Even een reactie hierop, want nu wordt het weer technisch gespeeld: "U bent allemaal interrupties aan het doen die geen vragen zijn". Volgens mij heb ik aan het begin van het debat een aantal vragen gesteld. Die werden allemaal zo ontwijkend beantwoord dat het eigenlijk niet meer de moeite waard is om vragen te stellen. Ik maak mijn statements gewoon, want er wordt toch niet inhoudelijk ingegaan op mijn vragen.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, volgens mij geef ik alle ruimte voor het stellen van vragen en het maken van statements. Ik denk ook dat dat hoort bij deze begrotingsvergadering. Bij interrupties komt inderdaad meestal een vraagteken aan het eind. Dan krijg je ook juist een debat met elkaar, maar het is uiteraard aan degene die de interruptie pleegt. Volgens mij is het daarmee samengevat. Wethouder, volgens mij was u nog steeds bezig met de reactie op een soort

interruptie van de heer Deuzeman, ongeveer een halfuurtje geleden. Wellicht is het goed om over te gaan naar de beantwoording van de concrete vragen, als die nog openstaan, en om anders direct door te gaan naar de behandeling van de moties en de amendementen die tot uw portefeuille behoren.

Wethouder **Van der Elst**: De VVD stelde een vraag over een kredietaanvraag voor scholenbouw, zoals die geformuleerd staat voor de Fortgensschool. Dat is niet het voorbereidingskrediet. Het voorbereidingskrediet is echt bedoeld voor de scholenbouw zelf, maar hier gaat het om een voornemen, iets wat je feitelijk, zoals het geschetst is, al zou kunnen zien. Over visie gesproken; ik probeer het toch nog even. Het gaat om een integratie. We hebben de expertise niet om dit aan te kunnen sturen. Het is een combinatie van een school en een kindercentrum en er moet gedacht worden en met de raad overlegd worden over de combinatie tussen privaat geld en publiek geld. Er is al eerder aangegeven dat de raad daar echt meer over wil weten en daar gaan we het over hebben. Het gaat ook om parkeren, de woningen erbij, voor- en vroegschoolse onderwijs. De integratie maakt het dermate moeilijk dat we daar een externe expert voor nodig hebben. Het is dus een ander onderwerp dan het voorbereidingskrediet.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Betekent dit dat u dit geld gaat gebruiken om een plan uit te werken?

Wethouder **Van der Elst**: Zeker, zelfs een integraal stedenbouwkundig plan.

Ik wil graag reageren op de inbreng van mevrouw Van Meenen. Dank voor uw steun aan deze begroting en voor uw reactie op een interruptie van de heer Maassen. U stelt terecht dat het de vraag is of zaken die nu niet in de begroting opgenomen zijn, de komende drieënhalf jaar ook niet aan de orde komen. Wellicht wel. Dank voor uw steun daarin.

Dan een vraag van D66: kan ik garanderen dat de school gebouwd gaat worden? We kunnen dingen pas garanderen als je de sleutel van een nieuw gebouw aan de school overhandigt. Er kan altijd iets tussen komen, maar het is wel ons indringende voornemen. Zo kunt u dat wel zien. Wij komen met antwoorden op alles waarvan u zegt: waar is het, dat is er niet of dat is niet duidelijk. Meneer Andringa, wij hadden een beetje weinig tijd. Dat heeft alles te maken met het feit dat er een tweede informatieronde nodig was. Weet u nog wel?

De heer Van Duivendijk van Voorschoten Lokaal stelt terecht dat er een nieuw voorstel voor de bibliotheek komt. Stoor die broedende kip nou even niet. Er komt echt wel wat moois uit. We zijn inderdaad nog niet klaar. Er komt nog meer, zoals u terecht aangaf. Dus het komt.

Over de inbreng van de heer Posthuma van de PvdA wil ik een paar opmerkingen maken. Ik moet zeggen dat hij daarmee wel een paar rake klappen geeft. Zijn opmerking dat het goed is wat er met de opvang van Oekraïners gebeurt, straalt met name af op de ambtelijke organisatie, waarvan er een aantal beneden zitten. Het is inderdaad goed dat dat ook eens gezegd wordt. Dus namens hen dank daarvoor. U heeft zorgen dat dingen niet in goede handen zijn, met name de belangen van de mensen die het moeilijk hebben in onze samenleving. Het is uw volste recht - ik denk ook dat u daarin groot gelijk heeft - om als nieuwe fractieleider van een oppositiepartij precies dat te doen. Dat maakt dat u ons scherp zet. Dus dank daarvoor. We zullen onze uiterste best doen om u en alle andere aanwezigen niet teleur te stellen. De door u terecht geschetste problemen zijn zeer herkenbaar en zijn veel en veel te groot om door alleen de gemeente opgelost te worden. Wat dat betreft wordt het dus wel prijsschieten. Het loket is echter in hoge mate gelegen in Den Haag. We hebben maar heel beperkte mogelijkheden om dingen op te lossen. Over het draaipunt bij jonge kinderen - voor- en vroegschoolse educatie - komen we met meer nieuws naar u toe.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dank u wel voor uw reactie, wethouder. Het klopt natuurlijk dat een heel groot deel van de sleutel bij de rijksoverheid ligt, maar we zien ook in de omringende gemeenten dat er natuurlijk heel veel mogelijkheden zijn om wél iets te kunnen doen. Ik heb de afgelopen periode echt van tal van gemeenten gezien dat zij tot actie zijn overgegaan. Ik zit eigenlijk een beetje te wachten op de actie van de gemeente Voorschoten. Zou u daarop kunnen reageren?

Wethouder **Van der Elst**: Dat laat ik aan mijn collega-wethouder over, als u dat goedvindt. Dan houden we het een beetje bij de portefeuillevverdeling.

Over scholenbouw en de opmerking dat scholen alleen zijn geïnformeerd en mogen tekenen bij het kruisje: er komt natuurlijk veel meer aan. Nogmaals, het is een gedachtelij. Ik kom daar straks op terug bij de reactie op een motie.

Ik dank het CDA voor de inbreng. U geeft aan dat u goed begrijpt wat er met die € 3 miljoen onderwijshuisvestingsinvestering aan de gang is. Het zou enige vertraging kunnen opleveren, maar u zegt terecht dat het proces niet wordt gewijzigd. Dat is precies wat het is. Dank u.

Ik kom tot slot bij de SP. U stelt dat er niets overblijft van het akkoord. Wij zijn daar eerlijk gezegd iets minder somber over, maar dat zal u mij niet euvel duiden. Ik denk ook niet dat u iets anders had verwacht.

Nu kom ik bij de reactie op een aantal amendementen en moties, voor zover die over mijn eigen portefeuille gaan.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben er eigenlijk wel een beetje klaar mee dat wethouder Van der Elst de hele tijd denkt met slimmigheidjes iets heel slims te zeggen om aanvallen af te wimpelen, want het valt allemaal een beetje dood. Gaat u nou eens op de inhoud in. Dat zou fijn zijn.

Wethouder **Van der Elst**: Dank u, meneer Maassen. Over inhoud gesproken: er ligt een amendement voor mij van D66, amendement 172, over het niet in 2024 laten vrijvallen van de incidentele huisvestingslasten van de Fortgensschool. Ik heb daarop gereageerd. De reserve is in juni al afgeschoten door deze raad. Dus we ontraden dat amendement.

Amendement 173 is ingebracht door de SP. Daarin stelt u voor om de hondenbelasting te laten vervallen en de dekking te zoeken in een gelijke verhoging van de toeristenbelasting. U noemt hier concrete cijfers bij; die zal ik maar niet voorlezen, want dan vindt u dat ik weer te veel met cijfers bezig ben. We ontraden dit. Je verdubbelt de toeristenbelasting dan ongeveer. Het kan best een goed plan zijn. Er zijn gemeenten die geen hondenbelasting heffen, maar doet u dat dan alstublieft in de Kadernota met een motivatie waarom u dat wilt. Dan kunnen we dat misschien in 2024 doen.

De heer **Maassen** (SP): Volgens mij is een van de beslispunten vandaag het vaststellen van de hondenbelasting, zoals alle andere belastingverordeningen nu worden besproken en in december worden vastgesteld. Ik snap deze reactie van de wethouder dus totaal niet, zelfs als die puur technisch is. Het is precies een voorstel dat nu moet gaan gebeuren. U zegt dat de toeristenbelasting ongeveer verdubbeld wordt. Dat klopt: van € 2,50 per nacht naar € 5 per nacht. Op een overnachting die meestal ergens tussen € 80 en € 150 kost, is dat niet heel erg veel. Dan betalen mensen die hier een nacht slapen, ook een heel klein beetje mee aan de infrastructuur waarvan ze gebruik maken. Tegelijkertijd wordt er een flinke last weggehaald bij mensen die een hond hebben en daar ook nog eens belasting over moeten betalen. Als je een kat hebt of een paard, maak je ook gebruik van de infrastructuur van Voorschoten, maar daar betaal je geen extra belasting voor.

Wethouder **Van der Elst**: Ik maak de argumentatie een stapje concreter als de heer Maassen dat graag wil. De lastendruk voor inwoners van Voorschoten is al erg hoog; ja, maar dat geldt voor alle Voorschotenaren, niet alleen voor hondenbezitters. Ik zie die link dus niet helemaal. Bovendien willen we het toerisme graag bevorderen. Dan gaan we de belasting dus niet verhogen. Dus we ontraden dit voorstel. Zo simpel is het.

Met amendement 175, ingebracht door D66, wordt voorgesteld om de ambtelijke capaciteit te versterken en daartoe over drie jaren elk jaar € 100.000 te investeren. In principe zijn we daar niet tegen en we waarderen het voorstel zeker. Het is sympathiek en u erkent en herkent de problematiek, maar voor het overige kan ik niet veel meer zeggen dan: garantie tot aan de voordeur. De portefeuillehouder Personeel en Organisatie komt hier straks nader op terug.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dit was mijn voorstel, gesteund door andere partijen.

De **voorzitter**: Waarvan akte.

Wethouder **Van der Elst**: Neemt u mij niet kwalijk, voorzitter. Dan is de heading verkeerd.

Motie 265, ingediend door de SP, gaat over de energielabels B en C. Bij alles wat de Woonvisie betreft, de verordening en wat daarmee samenhangt, willen we echt graag volgen wat er volgt uit de Woonvisie die wordt opgesteld door Holland Rijnland. Wij zijn in de gelegenheid om daar ook onze zienswijze op te geven. De corporaties krijgen in elk geval al verduurzamingseisen op hun bordje. Ik weet niet exact wat die eisen zijn, maar die spelen dus sowieso al. We kunnen proberen om de motie als inzet mee te nemen in de gesprekken die nog moeten gaan komen, maar in het algemeen hou ik er niet zo heel erg van om me al voordat onderhandelingen - want dat zijn het - moeten plaatsvinden, op voorhand al vast te leggen op uitkomsten van die onderhandelingen, want dan kan je het spel niet meer goed spelen. Maar ik begrijp de intentie en we doen in die zin ons best.

De heer **Maassen** (SP): Er gaat hier heel veel mis in een paar zinnen. Om te beginnen: niet Holland Rijnland, maar de gemeente Voorschoten maakt prestatieafspraken met de woningcorporaties en trouwens ook met de huurdersorganisaties. Ik zou dus niet afwachten wat in de Woonvisie van Holland Rijnland komt te staan. Wij hebben gewoon ons eigen beleid. Daar kunnen we afspraken over maken met de woningcorporaties. Dat is één. Ten tweede: de woningcorporaties krijgen inderdaad een hoop op hun bordje voor verduurzaming en daar krijgen ze ook een hoop geld voor. Landelijk gezien is dat € 10 miljard incidenteel en bijna € 2 miljard structureel, per jaar dus. Daar mogen ze ook wel wat voor doen. Dit zijn overigens afspraken, eisen die gesteld worden, waarvan de corporaties hebben gezegd dat ze die landelijk in 2020, dus twee jaar geleden, al gehaald zouden hebben. Het enige wat we vragen, is daarom om hen daarop aan te spreken. Ten slotte geeft de wethouder aan dat hij er niet van houdt om zich vooraf vast te leggen op de inhoud van onderhandelingen. Dat vind ik nogal raar, want volgens mij is deze gemeenteraad de politieke baas in deze gemeente. Deze gemeenteraad kan het college dus heel goed op pad sturen met een opdracht om iets binnen te halen in de onderhandelingen. Dat is wat deze motie beoogt.

Wethouder **Van der Elst**: Het ging misschien snel, maar ik heb geprobeerd om in iets bredere zin uit te leggen dat het gaat om alles wat te maken heeft met wat we met woningbouw gaan doen: de aantallen, de percentages, is het op gemeentegrond of is het op andere grond. Ik weet heel goed dat je over de energielabels niet hoeft te onderhandelen met Holland Rijnland, maar we volgen wat er op ons af komt en de onderhandelingen moeten nog komen. Ik heb niet gezegd dat ik niet iets wilde meenemen met betrekking tot de inhoud van de onderhandeling. Ik heb gezegd dat ik niet iets wil meenemen met betrekking tot het resultaat, de uitkomst van de onderhandelingen. Dat is iets heel anders als je onderhandelt. Als de raad bepaalde resultaten eist, dan zij dat zo. Dat recht heeft de raad, maar we hebben daar met heel veel eerdere wethouders debatten over gehad en die hebben allemaal precies hetzelfde gezegd; en ze hadden gelijk.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): We hebben hier bij het vorige college al op aangedrongen. Er zijn toen ook afspraken over gemaakt. Ik denk dat het niet meer dan normaal is om een inzet mee te geven. In mijn betoog zei ik dat het soms gewoon nodig is om een punt te maken en dat wij niet elke keer alles maar moeten afschuiven op andere gremia, bijvoorbeeld door te zeggen: we moeten maar even kijken wat ze bij Holland Rijnland doen. Wij hebben de taak om te zorgen voor fatsoenlijke woningen in Voorschoten. Wij hebben dat als raad verzaakt in de afgelopen decennia. Daardoor hebben we nu een veel te klein aanbod van betaalbare woningen. Het is aan ons om dat op te lossen en om niet te zeggen: maar eens even kijken wat de regio gaat doen. Voelt de wethouder dit als een persoonlijke opdracht of ziet de wethouder dit als iets wat maar even geregeld moet worden in het overleg met Leiden?

Wethouder **Van der Elst**: Dat eerste: een professionele opdracht. Bij "persoonlijk" moet je altijd een beetje kijken hoe dat is, maar het is in elk geval wel een opdracht, ja. Dat staat ook in het coalitieakkoord, in alle serieusheid. Voor zover we kunnen, jazeker. Als dat onder de afgelopen colleges niet gebeurd is, moeten we maar kijken wie toen in het college zat. Dat weet ik verder niet.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik kan wellicht begrijpen dat u geen resultaatverplichting kan afgeven. Het is ook lastig als u daar misschien het gesprek mee ingaat, maar als we nu een inzetverplichting hebben? We kunnen toch van tevoren zeggen: u gaat het gesprek met die woningcorporaties aan en wij willen graag dat het van energielabel C naar energielabel B gaat? Ook als we een voorbereidend gesprek hebben voor Holland Rijnland of voor welke andere gemeenschappelijke

regeling dan ook, kunnen we die boodschap als raad toch meegeven? Dit is volgens mij het minimum van wat wij graag willen en wat u dan namens ons als raad zou moeten uitvoeren. Graag uw reactie.

Wethouder **Van der Elst**: Zoals ik al zei: ik wil het zeker als inzet meenemen, maar met u de afspraak maken dat alle sociale huurwoningen in Voorschoten uiterlijk in 2024 minimaal label C en gemiddeld label B hebben, gaat over een resultaat. Ik neem de inzet serieus mee en ik doe mijn uiterste best. Dat kan ik u toezeggen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Als de motie iets wordt aangepast, zou u er dan wel iets mee kunnen?

Wethouder **Van der Elst**: Dat weet ik niet, want dat hangt af van hoe u de motie aanpast en dan zullen we even moeten overleggen met de collegepartijen.

De heer **Maassen** (SP): Aanpassen naar een inspanningsverplichting heeft niet zo heel veel zin, want die hebben we vorig jaar al aangenomen in de begrotingsbehandeling. De intentie van deze motie is juist om een koppeling te maken aan wanneer het geregeld moet worden, zodat het wat minder vrijblijvend zou zijn. Dat is vooral de intentie van de motie.

Wethouder **Van der Elst**: Dan kunnen we volstaan met dat wat al als inspanningsverplichting is aangenomen. Ik wil het niet ontwijken, maar als het niks toevoegt, laten we het dan niet ingewikkelder maken dan het is.

De heer **Maassen** (SP): Het voegt juist wel iets toe. Er wordt namelijk een datum afgesproken wanneer het gerealiseerd moet worden. Dat is waarvan de wethouder lijkt weg te lopen.

Wethouder **Van der Elst**: Ik loop niet weg. Gedeeltelijk omarm ik dit zelfs, maar dat moet je natuurlijk wel horen. Als u de motie zo zou willen aanpassen dat er geen dwingend resultaat wordt genoemd maar een inspanning, wil ik daarnaar kijken, maar dan moet u de motie aanpassen.

De heer **Maassen** (SP): Nu zijn we weer kringetjes aan het draaien, want ik leg de wethouder net uit dat dat juist de toegevoegde waarde van deze motie is ten opzichte van wat al door deze raad is besloten. Hij vraagt dus eigenlijk om de motie van vorig jaar nog een keer aan te nemen. Ik ga ervan uit dat hij die al uitvoert, want die motie is al aangenomen door deze raad.

Wethouder **Van der Elst**: Ik weet niet wie er nou in cirkels loopt, maar als dit het is, ontraden we deze motie.

De heer **Maassen** (SP): Ik geloof dat ik het nog een keer moet uitleggen; ik heb het al vier keer gezegd, maar ik ga het nog een keer doen. Door deze raad is in de begrotingsbehandeling van vorig jaar unaniem een motie aangenomen waarin wordt uitgesproken dat het wenselijk is dat corporaties hierop worden aangesproken in de prestatieafspraken. De toevoeging van deze motie is dat er, om een beetje druk op de ketel te geven in die onderhandelingen, ook wordt gezegd wanneer dit gerealiseerd moet worden. Dat is de toegevoegde waarde en ik snap eigenlijk niet zo goed waarom de wethouder doet alsof hij dat niet begrijpt.

Wethouder **Van der Elst**: Er is een verschil tussen begrijpen en het met elkaar eens zijn. Ik begrijp eigenlijk niet waarom meneer Maassen dat niet begrijpt. Als u mij toestaat, voorzitter, wil ik nu doorgaan naar motie 262, want we draaien in cirkels en dat willen we geen van tweeën.

De **voorzitter**: Vervolg uw beantwoording.

Wethouder **Van der Elst**: Motie 262 is ingediend door de PvdA en verzoekt geen onomkeerbare beslissingen te nemen met de scholengebouwen van de Fortgensschool, de Nutsschool en de Emmausschool. U doelt daarmee vast ook op de directies en de besturen. "Alvorens daarover overeenstemming is bereikt" is een lastige, want we zijn wettelijk verplicht om onderwijshuisvesting te bieden die voldoet aan criteria zoals die door de overheid zijn gesteld. Maar als de Nutsschool en de Emmausschool op een locatie zitten waar ze misschien vandaan moeten verhuizen en als ze in de toekomst geen zin daarin hebben, bereik je geen overeenstemming. Dat betekent niet dat ze daar per definitie eeuwig kunnen blijven zitten. Dat wordt dus een lastige. Om die reden willen we deze motie ontraden, maar we zullen nadrukkelijk in

overleg gaan met alle betrokkenen, zoals we dat al hebben gedaan voorafgaand aan het moment waarop u geïnformeerd werd over het treintje, want ik heb met vijf key stakeholders voorafgaande gesprekken gehad. Ik heb dus mijn best gedaan om ze zo goed mogelijk te betrekken en te informeren.

De heer **Posthuma** (PvdA): Wilt u daarmee zeggen dat dit het voorbeeld is van hoe u scholenbesturen wilt informeren over toekomstige schoollocaties? Ik ben heel benieuwd of dat zo is.

Wethouder **Van der Elst**: Dat is een "ja en nee". Ik zou bijna zeggen: de Duitsers zeggen "jein". Daar kan de heer Andringa misschien nog iets mee doen, maar het is wel zo. Het is niet zo dat je altijd alles kan overlaten, maar als je in het openbaar bestuur niet eens meer zou kunnen zeggen wat je denkt, wordt het erg lastig om nog enige invloed op iets uit te oefenen. Laten we dat in ieder geval wel stellen. Wij ontraden deze motie dus in ieder geval, zoals ik net heb uitgelegd.

De heer **Posthuma** (PvdA): Bent u het met me eens dat het bij zoiets majeurs als nieuwe scholenbouw en het daaraan koppelen van verplaatsingen verstandiger is om daarvoor wat meer tijd te nemen en het gesprek - wellicht meerdere gesprekken - daarover aan te gaan, om dat niet één minuut voor twaalf, voordat de begroting bij de raad op de deurmat wordt gelegd, bekend te maken maar ietsje eerder en om langer daarover na te denken dan vlak voordat de begroting uitkomt?

Wethouder **Van der Elst**: Doelt u nu op de scholenbouw of op iets anders?

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik doel op het feit dat u dit met de besturen van die scholen hebt besproken en dat dat eigenlijk meer een mededeling is geweest dan dat mensen daar echt over in gesprek zijn gegaan. Dat bedoel ik.

Wethouder **Van der Elst**: Ik was er zelf bij. Ik denk dat het wel een gesprek is geweest. Laten we bovendien redelijk zijn: dit is iets wat niet besloten gaat worden door deze raad en hoogstwaarschijnlijk ook niet door de volgende raad. Het gaat nog een keer over verkiezingen heen. Dat is ongeveer waar we het over hebben. Het is een gedachtelij. Het is niet meer en niet minder.

De heer **Posthuma** (PvdA): Een gedachte-experiment? Ik verwacht van een bestuur en een overheid dat ze dit soort dingen op een zorgvuldige wijze doen. Dit is een van de belangrijkste verantwoordelijkheden die een gemeente heeft. Dan verwacht ik ook van de gemeente dat ze dat op een goede manier, met niet te veel tijdsdruk, bespreekt. U creëert ongelofelijk veel onrust bij de schoolbesturen en bij de ouders van kinderen. Dit kan niet op deze manier gaan. Ik zou u echt willen oproepen om dit een volgende keer anders aan te pakken. Zal u dat doen?

Wethouder **Van der Elst**: Dat weet ik niet. Dat is afhankelijk van de omstandigheid. Ik weet één ding wel: als je niks zegt, creëer je geen onrust en bereik je helemaal niks in de politiek. Uiteindelijk zal iemand toch iets moeten doen in de zin van: wat zou er gebeuren als we met elkaar die kant opgaan? Dat is alles. Meer dan dat is er niet gezegd.

Ik heb nog twee moties te gaan. In motie 267 verzoekt de heer Posthuma om eerder dan wat er uit Holland Rijnland en de regionale Woonvisie op ons afkomt - nu zijn we waar ik straks in grote lijnen al naar verwees - aan de slag te gaan met het verhogen van de aantallen in goedkope bouw, geconcretiseerd naar de sociale woningvoorraad enzovoort. Wij ontraden dat. We hebben de capaciteit niet. Bovendien hebben we nog maar heel kort geleden ...

De **voorzitter**: Een punt, want er is een interruptie.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ere wie ere toekomt: dit is door D66 ingebracht.

Wethouder **Van der Elst**: Ik praat over motie 267. Daar zie ik D66 eerlijk gezegd niet eens onder staan, maar dat is dan misschien later gebeurd. Ik was er niet bij, bij het indienen. Bij "voorts overwegende dat" in motie 267 staat: "in het coalitieakkoord is overeengekomen dat Voorschoten zal bouwen in lijn met de aankomende richtlijnen uit Den Haag (67% betaalbare huur en betaalbare koop)". Dat staat er inderdaad, maar alleen voor gemeentegrond, niet voor grond die

niet in ons eigendom is. Dat staat er letterlijk; u moet de tekst er maar even bij pakken. Het inhalen van 22% naar 30% is inderdaad een gigantische opgave, als ons dat al lukt. Ook daar gaan we onze uiterste best voor doen, maar we ontraden deze motie. Dat heeft ook te maken met het feit dat we simpelweg de capaciteit niet hebben om dit eerder voor elkaar te krijgen dan zoals dat nu in de langetermijnagenda gepland is.

De heer **Posthuma** (PvdA): Begrijp ik het goed dat dit gaat over de capaciteit om een percentage aan te passen?

Wethouder **Van der Elst**: In elk geval de capaciteit om in afwijking van het coalitieakkoord daar iets heel anders aan te geven. We hebben daar natuurlijk wel over nagedacht en daar staat iets.

De heer **Maassen** (SP): Ik kan de heer Van der Elst alvast vertellen dat als de Woonvisie van Holland Rijnland, waarnaar hij net verwees, in het tweede kwartaal van 2023 gaat uitkomen, daarin zal staan dat we bij onze woningbouw een bepaald gemiddeld percentage betaalbare woningen en sociale huur moeten hebben, dus niet alleen voor de projecten op gemeentegrond. Kan de wethouder aangeven of hij in het tweede kwartaal van 2023 wel voldoende capaciteit heeft om het beleid aan te passen als de Woonvisie van Holland Rijnland dat gaat vereisen?

Wethouder **Van der Elst**: Ik denk dat de heer Maassen een terechte vraag stelt. Het antwoord is: nee, dat kan ik niet, want de arbeidsmarkt is een beetje lastig. Daar wordt vandaag nog meer over gezegd.

De heer **Maassen** (SP): Daar heb ik begrip voor. Dat zie ik dagelijks ook in de praktijk om me heen, in mijn dagelijks werk. Ik zou de wethouder willen vragen of er, misschien ook via de provincie, flexpoolregelingen zijn om op die manier mensen in te huren en extra capaciteit te regelen, zodat we wél gewoon aan onze wettelijke taak kunnen voldoen als gemeente.

Wethouder **Van der Elst**: Ja, meneer Maassen, daar zijn we over in gesprek, precies daarover. Het schiet trouwens niet op met het krijgen van een antwoord daar, want er zijn meer gemeenten die op dit moment met exact die vraag op de gedeputeerde af stappen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Meneer Van der Elst, u bent wethouder voor de partij Voorschoten Lokaal. Ik kan me goed herinneren dat die partij tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen bij de Ouderenvereniging hoog van de toren blies over het realiseren van betaalbare woningen. Daarbij werden percentages geroepen waarvan zelfs de SP de hik kreeg. Daar waren wij - ik denk dat ik ook namens de heer Maassen kan spreken - zeer positief over. Nu lijkt het alsof u gaat zitten wachten op wat Holland Rijnland u gaat opleggen, terwijl het juist ongelofelijk mooi zou zijn als u degene bent die voor de troepen uit gaat en het initiatief neemt om die betaalbare woningen voor onze bewoners te realiseren. Ik hoor nu over afwachten en op capaciteit letten, maar we hebben het niet over groots en meeslepend werk. Als u en ik daar een halfuur over gaan zitten praten, hebben we het volgens mij geregeld. Ik vind het dus niet goed, ook met het oog op de komende drieënhalve jaar, dat nu het argument van de capaciteit wordt gebruikt. Waar we het over hebben, is niet groots en meeslepend. Dit gaat direct bijdragen en gaat ervoor zorgen dat u beter in die onderhandelingen met die projectontwikkelaars en die corporaties staat. Ik begrijp dus niet waarom u uw positie niet steviger wil maken. Graag uw reactie.

Wethouder **Van der Elst**: Ik begrijp de gedachte van de heer Posthuma, maar als dit in een halfuurtje gefixt is, laten we dan zo snel mogelijk een kopje koffie drinken. Dan doen we dat even, maar niet nu. Ik ontraad de motie. Het is niet zo simpel als u voorstelt.

Tot slot motie 271, ingebracht door mevrouw Schroot van D66; ik hoop dat ik dat goed zeg, want kennelijk gaat er weleens iets door elkaar. Daarin wordt ertoe opgeroepen om in september 2023 een routekaart aan te leveren voor hoe Voorschoten de achterstand in de betaalbare woningvoorraad heeft ingehaald. Dat is heel ambitieus. We gaan ons best doen, maar dit gaat over precies dezelfde Woonvisie en wat daarmee verder gaat samenhangen. Dit is het laatste wat ik wil opmerken over de oproepen om sneller en meer richting goedkoop wonen te gaan. Veel wethouders in de regio - we hebben er onlangs over gesproken - beginnen te constateren dat het erop lijkt dat de minister van Volkshuisvesting zelf ook niet meer weet hoe hij zijn plannen gaat realiseren. Het is maar een dingetje, maar er is zoiets als stikstof en er is zoiets als een arbeidsmarkt en er is zoiets als ontplofende bouwkosten. Dus hoezo dan 67% goedkoop? Er zitten

nogal wat vragen onder die ik hier nu niet zo kan oplossen. Dat is wat mij betreft het laatste wat ik hierover wil zeggen.

De heer **Maassen** (SP): Ik vind het interessant dat de wethouder stikstof erbij haalt. Ik ben benieuwd welke Natura 2000-gebieden in de gemeente Voorschoten liggen waardoor wij niet kunnen bouwen.

Wethouder **Van der Elst**: Dat weet ik niet uit mijn hoofd, maar als je met bouwers en projectontwikkelaars praat, is dit in algemene zin een behoorlijk probleem. Zo simpel ligt dat. Dat moet dan weer gemeten en vastgesteld worden. Het helpt niet vooruit.

De heer **Maassen** (SP): Ik constateer dat de opmerking van de wethouder niet op de feiten gestoeld was.

Wethouder **Van der Elst**: Dan loopt de heer Maassen in kringetjes rond, want dat is exact wat hij de hele dag al zegt.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Goedenavond, allemaal. Collega Van der Elst heeft al heel veel benoemd. Ik heb grofweg vier thema's waarover ik graag iets wil zeggen: energiearmoede in brede zin, het ondernemersfonds, waarover een motie is ingediend en waarover vragen zijn gesteld, bed and breakfast, waarover vragen zijn gesteld, en natuurlijk ook het kleine onderwerp van de bibliotheek-plus. Met dat laatste wil ik beginnen. Er is technisch natuurlijk al heel veel gezegd. Uiteindelijk komen er daarover natuurlijk nog een commissie- en een raadsvergadering. Ik wil er ook niet heel veel over uitweiden, maar ik wil wel even ingaan op het proces. Waarom hebben we uiteindelijk gisteren dat raadsvoorstel gestuurd? Ik wil eerlijk tegen u zeggen dat we daarover hebben gedubd: moeten we dat nu doen, ja of nee? We hebben deze week, eigenlijk gisteren, de laatste hand gelegd aan dat raadsvoorstel. Dat leidde op dat moment tot deze afweging: als we het nu gaan sturen, krijgen we de situatie die we hier nu hebben, namelijk dat sommige mensen het nog niet hebben kunnen lezen. Het lastige is dat wij dan al de kennis zouden hebben. Als wij jullie dan niet zouden informeren en volgende week ineens daarmee zouden komen, heb je natuurlijk een ander issue. Het was dus eigenlijk kiezen tussen twee kwaden. Het is misschien niet ideaal. Wij hebben ervoor gekozen om u toch zo snel mogelijk volledig te informeren. Natuurlijk kan de één denken dat dat handig is en kan de ander denken dat dat niet handig is, maar we hebben die overweging in elk geval gemaakt. Ik wil u in elk geval meegeven dat dat de overweging was. Daarnaast wil ik nog iets zeggen, zonder al te veel in te gaan op de inhoud van de bibliotheek-plus, zoals het voorstel er nu ligt. Ik wil iets nuanceren. Er staat: wij denken dat het voorstel, het plan, zoals dat nu wordt voorgesteld, met de businesscase van de bibliotheek die in dat plan staat, met de subsidie die gevraagd wordt vanuit de bibliotheek en met de kapitaallasten die daarmee gemoeid zijn, niet goed is uit te leggen. Op basis daarvan zeggen we dus dat we u willen voorleggen en adviseren om dit plan, met deze cijfers, niet te doen. Maar we zeggen daar expliciet bij dat niet alles van tafel is. Dat betekent dat we nog steeds in gesprek zijn met de stakeholders, dus ook met de bibliotheek en ook met het Filmtheater om te kijken naar een alternatief. Sorry, voorzitter, ik mag er verder eigenlijk niet inhoudelijk op ingaan ...

De **voorzitter**: Ja, dit vind ik lastig worden. Als ik de heer Andringa afkap omdat hij begint over de exacte formulering van de beslispunten, moet u als wethouder hier niet even een inhoudelijke discussie willen voeren.

Wethouder **De Bruijn**: Dan stop ik daar nu mee.

De **voorzitter**: Ik vind het gewoon niet zo handig. Ik stel dus voor dat de vragen die een relatie hebben met de investeringen en de begroting, uiteraard worden beantwoord - dat is uiteraard volkomen logisch - maar dat de inhoud van het raadsvoorstel over de bibliotheek-plus in een andere vergadering aan de orde komt.

Wethouder **De Bruijn**: Dat is duidelijk. Dan streep ik die gewoon af.

De **voorzitter**: Precies.

Wethouder **De Bruijn**: Ik wil graag ingaan op energiearmoede en armoede in het algemeen, want daar is natuurlijk veel over gezegd. Doen wij nou weinig of is ons armoedebeleid niet goed? Op dat

punt wil ik iets rechtzetten. Kijkend naar de regio hebben wij juist een ruimhartig minimabeleid. Dat kunt u factchecken; doe dat ook vooral. Dan zult u zien dat het zo is. We hebben de afgelopen jaren echt veel ingezet op het tegengaan van armoede, bijvoorbeeld met Vroeg Eropaf. U heeft ook gehoord van de Nederlandse Schuldhulprouwe. We hebben extra uren voor de Armoederegisseur bij Voorschoten voor Elkaar. We hebben extra uren sociaal raadslieden. We hebben nog steeds het Ondernemersloket voor ondernemers die in problemen komen. We hebben vanuit de regio ook nog steeds het RMT, dat mensen echt actief helpt met omscholen. Met die paar punten wil ik zeggen dat het niet zo is dat we niets doen en dat we geen goed beleid hebben. Daar durf ik echt mijn handen voor in het vuur te steken.

Wat het plan met betrekking tot energiearmoede betreft: u heeft in een informatiebrief al een plan van aanpak ontvangen. Ik merk dat daarover onduidelijkheid is. Dat wordt gewoon besproken, ook in de komende commissie- en raadsvergadering. Daar komt waarschijnlijk een oplegger bij met een update van waar we op dit moment staan. Het is dus niet zo dat daar niets gebeurt. Waar ik het wel mee eens ben: ik zou ook willen dat dat sneller gaat. Dat zeg ik u heel eerlijk. We zijn ook echt druk bezig om de partners zo snel mogelijk te vinden, bijvoorbeeld om die fiksteams langs de deuren te helpen gaan. Maar we hebben wel degelijk alle gesprekken om alles in stelling te brengen, bijvoorbeeld met Voorschoten voor Elkaar, maar ook met de Sociale Alliantie. Uiteraard deel ik met u de urgentie, absoluut. Wij zien ook dat er nu inderdaad al mensen in de knoop komen, ook al weten we - dat is de nuance, want ik heb die gesprekken met de Sociale Alliantie - dat het op dit moment nog de stilte voor de storm is en dat het op dit moment nog niet zo erg is als we eerder hadden vermoed. Maar dat betekent niet dat we niks moeten doen.

Dat gezegd hebbende wil ik meteen ingaan op motie 269 en eigenlijk ook op amendement 178 van de PvdA. In de motie staan een aantal actiepunten. Wat vanaf B tot beneden staat, staat eigenlijk ook in het actieplan en in de nieuwsbrief. Dat omarmen we en dat willen we doen. Het enige wat daar nog niet in staat, is de 120% tot 130%. Dat is dus letter A in de motie. De vorige keer heb ik al aangegeven dat dit qua uitvoering moeilijk kan liggen. U benadrukte zojuist ook dat u juist die snelheid erin wil hebben. Ik heb de vorige keer aangegeven dat we er op zich voor openstaan om die actie uit te voeren, maar ik geef daarbij aan dat we zien dat dingen niet altijd zo snel gaan als wij zouden willen. Eventueel is er dus een alternatief, bijvoorbeeld via het vangnet waar u zelf ook over spreekt om bijvoorbeeld via Voorschoten voor Elkaar mensen meer met maatwerk te kunnen helpen. Dan houden we het meer zelf in de hand, maar ik geef dit als optie mee. Ik wil nog iets meegeven, want u heeft een motie en een amendement ingediend. In de motie staat nog geen kader of echte afbakening voor de 120% tot 130%. Wat wilt u precies? Wilt u terugwerkende kracht of wilt u het vanaf nu, vanaf 2023? Want het heeft nogal wat financiële impact, zoals u begrijpt. Als je bijvoorbeeld vooruitkijkt, zou je kunnen denken aan de € 800 die nog komt. Wellicht komt daar nog € 500 achteraan. Dan spreek je over 2 ton, om en nabij. Met zo'n bedrag moet u rekening houden. Als je ook met terugwerkende kracht gaat werken, is dat qua uitvoering nog veel lastiger en ga je nog veel hoger. Maar u heeft ook een amendement ingediend met € 350.000. Als je die bedragen optelt, kom je op een heel aanzienlijk bedrag. Ik denk dat dat net even over de drempel gaat; laat ik het zo zeggen. Maar dat is natuurlijk aan u als raad. Ik zou u daarom willen adviseren om straks in een schorsing te bekijken of u de twee documenten kunt samenvoegen en met de andere fracties te bekijken of daarvoor steun te vinden is. Dat zou ik u in elk geval mee willen geven.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik wil sowieso dank uitspreken omdat de wethouder hier serieus naar gaat kijken en openstaat voor onze suggesties. Als ik de wethouder goed begrijp, zou het voor die 120% tot 130% voor een deel van die € 350.000 af gaan en zou het andere deel het vangnet zijn dat naar inzicht van het college betaald kan worden aan mensen met lage inkomens of middeninkomens die eventueel in problemen zouden kunnen komen. Klopt dat?

Wethouder **De Bruijn**: Over de hoogte van het bedrag gaat u als raad. Dat moet u ook afstemmen met uw collega's hier. U moet er wel rekening mee houden dat met uitvoering van die regeling uitvoeringskosten gemoeid zijn. Als u een bedrag wilt noemen of vaststellen, is het belangrijk dat die uitvoeringskosten daarin zitten. Als we die energietoeslag zouden willen uitvoeren voor 120% tot 130%, zou dat voor ons een extra uitvraag zijn, bijvoorbeeld bij Leidschendam-Voorburg. Je moet dus rekening houden met uitvoeringskosten van misschien wel € 80.000 tot 1 ton, want dat zijn extra werkzaamheden, omdat dat niet de standaard werkzaamheden zijn die ze doen. Als we het zelf doen, hebben we er uiteraard meer grip op dat we die kosten in de hand kunnen houden, maar daar moeten we dan uiteindelijk even naar kijken.

De heer **Posthuma** (PvdA): Bedoelt u met "zelf doen" dat Voorschoten voor Elkaar een bepaalde rol gaat krijgen?

Wethouder **De Bruijn**: Dat is een goede vraag. Ja, daar doel ik op: Voorschoten voor Elkaar in combinatie met de Sociale Alliantie.

Ik ga door naar twee kortere punten over het ondernemersfonds. Dat betreft amendement 176. We vragen € 25.000 om even een ronde te doen bij de ondernemers om na te gaan of er draagvlak is. Ik merk dat er wat twijfel of verwarring is. Ik wil meegeven dat een ondernemersfonds echt wat meer is dan alleen een BIZ of Centrum Ondernemers Voorschoten. Wij willen heel graag dat ook ondernemers en bijvoorbeeld pandeigenaren die nu op geen enkele manier deelnemen, bijvoorbeeld aan de Centrum Ondernemers Voorschoten, gaan deelnemen en uiteindelijk gaan bijdragen aan het centrum. Wij denken dat juist met het instellen van een ondernemersfonds ook vanuit de ondernemers meer fondsen ter beschikking komen om de economie wat meer te laten vliegen en wat meer projecten van de grond te laten komen. Dat zou dus een samenspel zijn tussen de ondernemers en de gemeente.

De heer **Maassen** (SP): Dat het breder is dan alleen een BIZ, is juist precies datgene wat steekt. Kan de wethouder ons uitleggen waarom de ondernemers in Noord-Hofland, in winkelcentrum Hofland, of de buurthuizen Vlietwijk en de Boschbloem moeten meebetalen aan een bruisend centrum in Voorschoten en de inwoners niet?

Wethouder **De Bruijn**: Allereerst betalen de inwoners al mee, want zij betalen natuurlijk gewoon hun lokale lasten. Ik denk dus dat iedereen überhaupt meebetaalt. En volgens mij bent u juist iemand die altijd kritisch is over het feit dat ondernemers daaraan minder bijdragen. Wij denken dat het juist een goede optie is dat de ondernemers daaraan gaan bijdragen. U heeft het over - ik zeg maar wat - de sint-intocht of wat dan ook. Ja, dat zijn ook dingen die daaruit kunnen, maar dit gaat natuurlijk om wat grotere projecten, bijvoorbeeld het aanpakken van het Treubplein of wat dan ook, waar ook de ondernemers belang bij hebben. Het gaat dus een stapje verder en dieper dan een BIZ, maar we moeten eerst kijken of daar draagvlak voor is. Dat willen we graag doen.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben het met u eens dat de ondernemers in het centrum daar voordeel van hebben, maar ik begrijp niet dat de ondernemers in winkelcentrum Hofland hier voordeel van zouden hebben. Het klopt wat u zegt: ik ben inderdaad degene geweest die altijd heeft gezegd dat de lastendruk tussen ondernemers en inwoners niet helemaal goed geregeld is en dat die heel erg bij inwoners terecht is gekomen. Ik vind inderdaad dat ondernemers wat meer mee moeten betalen, maar als u zegt "we gaan dat specifiek in een beter centrum investeren, want de ondernemers in het centrum hebben daar voordeel van en moeten dus ook betalen", vind ik dat u die rekening bij de ondernemers van het centrum moet leggen en bijvoorbeeld niet bij buurthuis de Boschbloem, dat ook ozb niet-woningen betaalt.

Wethouder **De Bruijn**: U heeft gelijk als dit alleen over het centrum zou gaan. Het ondernemersfonds gaat wel degelijk breder, dus over bredere en meerdere economische projecten. Dat is dus ook buiten het centrum. Dat kunnen bijvoorbeeld ook bijdragen zijn aan regionale projecten. Dat is dus iets waarbij ook de ondernemers een duidelijke vinger in de pap zullen hebben.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik denk dat ik goed nieuws heb voor de wethouder, want we hebben al iemand die verantwoordelijk is voor economisch beleid. Dat hoeven we niet uit te besteden aan onze ondernemers; daar is de wethouder zelf verantwoordelijk voor. Wat hier wordt voorgesteld, is dat wij belasting gaan innen en dan zeggen: daar zouden wij dingen mee kunnen doen, maar dat vinden de ondernemers niet leuk; wij geven dat dus door aan de ondernemers; laten we hopen dat zij economisch beleid kunnen opstellen. Ik snap niet waarom de wethouder niet zelf het besluit durft te nemen. Als hij wil dat het Treubplein aangepakt wordt, is daar een orgaan voor dat daarover kan besluiten, namelijk deze gemeenteraad. Sterker nog: dat staat in het Progressief Akkoord. Waarom zouden de ondernemers daar een veto over moeten krijgen omdat dit geld speciaal van hen is? Waarom niet de rest van de inwoners? Ik ben het ermee eens dat zij moeten bijdragen aan Voorschoten, net als alle inwoners, maar dat gaat via de gemeenteraad. We besteden niet een deel van ons bestuur uit aan een derde groepering. Of zit de wethouder daar heel anders in?

Wethouder **De Bruijn**: Ja, dit verbaast mij ten zeerste, omdat u altijd zo'n fan bent van participatie. Dit is natuurlijk een ultieme vorm van participatie.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Er wordt gezegd dat ik zo'n fan ben van participatie, maar ik zeg daar altijd bij dat dat binnen kaders moet gebeuren. Wij hebben bij participatie nog nooit gezegd: we doen niet aan het budgetrecht van de raad; hier hebt u een zak geld en participeert u maar lekker los. Het staat deze ondernemers vrij om dat zelfstandig te doen als zij willen investeren in het centrum. Daar hebben we een BIZ voor. Vandaar dat ik niet begrijp waar dit voorstel vandaan komt. Ik snap niet waarom het college zo graag af wil van de verantwoordelijkheid om economisch beleid te voeren in Voorschoten, juist nu de VVD met zoveel verve de post van wethouder Economie geclaimd heeft.

Wethouder **De Bruijn**: Uiteraard willen wij daar niet vanaf. Wij zien dit juist als een extra stimulant, maar ik denk dat wij nu afwijken van het daadwerkelijke punt, want we gaan nu al heel erg in de inhoud in. Wat we hier willen doen - daar is die € 25.000 voor - is eerst kijken of hier draagvlak voor is en of het iets is wat inderdaad past bij Voorschoten. Ik zou het heel jammer vinden als wij nu al zeggen dat we dat niet eens een kans geven om te kijken of dit echt een voordeel biedt voor ons dorp. Amendement 167 wordt dus ontraden.

Ik heb alleen nog de vraag van de VVD over het bed-and-breakfastbeleid: hebben we daar beleid voor nodig? Ja, daar hebben we beleid voor nodig. Als we gewoon zeggen "doe het maar allemaal", kun je natuurlijk problemen krijgen met parkeren of bijvoorbeeld met de burens. We hebben in buurgemeenten of andere gemeenten gezien dat het nodig is om dat te doen, maar de keerzijde daarvan is dat, als er op een gegeven moment wel bed-and-breakfastbeleid is, dat wel degelijk ook een stimulerende werking kan hebben. We willen die overnachtingsplekken graag stimuleren op verschillende plekken. Dit zou dus een goed middel zijn.

Wethouder **Zoetemelk**: Voorzitter. Dit is een enerverende avond. Ik denk dat de eieren heel goed van toepassing zijn, want kijkend naar mijn antwoorden ga ik het vooral over een broedende kip hebben en je hebt niks aan een lege dop. Ik ga mijn antwoorden vanavond dus zo goed mogelijk geven om te proberen u gerust te stellen dat we ons best doen. Er waren een aantal opmerkingen van de VVD, onder andere over suïcidaliteit. Ik denk dat dit onderwerp zo ontzettend veel impact heeft op onze maatschappij dat het ontzettend belangrijk is dat we daar preventief mee aan de slag zijn. Het heeft maatschappelijk een enorme impact. Het kan ook een kostenaspect zijn. Bij de vraag of dit thema noodzakelijk is, denk ik dus dat dat eigenlijk vanzelfsprekend is.

U heeft vragen gesteld over de warmtetransitie. Kunnen we de ambities nog bereiken, gezien de huidige ontwikkelingen? We hebben daar de vorige keer uitgebreid over gesproken naar aanleiding van de vraag van de heer Posthuma. De antwoorden zijn op dit moment moeilijk te geven, maar ooit zei president Kennedy: "We go to the moon." Dat was in 1962 en al een jaar voor 1970 stond iemand al op de maan. We hebben nu diezelfde termijn. Ik ga er dus van uit dat we dit ook kunnen redden. We gaan er dus mee aan de slag. Het is een uitdaging. Ik denk dat we daar voldoende kracht uit moeten putten om dat te halen.

Ik kom bij een vraag van de Partij van de Arbeid en volgens mij ook van de SP over extra geld voor activiteiten voor jongeren. Ik nodig u uit om in de tweede termijn aan te geven aan wat voor activiteiten u daarbij denkt. We staan er positief tegenover. We willen er ook extra geld voor gebruiken, maar misschien is het goed als u straks in de tweede termijn aangeeft wat voor activiteiten u precies bedoelt. Dan kunnen we daar een klap op geven.

Dan hebben we de vragen van het CDA over het verenigingsleven. Dat is mij niet onbekend. De verenigingen hebben het moeilijk. Er zijn op dit moment, ook in de Tweede Kamer, allerlei landelijke activiteiten aan de gang om geld vrij te maken om ondersteuning te verlenen aan de verenigingen. Daar is nu nog geen nieuws over. Ik denk dat ik moet toezeggen dat wij, zodra daar nieuws over, kunnen kijken wat wij vanuit landelijke activiteiten kunnen doen voor de verenigingen en daarnaast ook vanuit de plaatselijke situatie actie kunnen ondernemen. Maar ik denk dat het het beste is om nu even te wachten op de landelijke activiteiten op dit punt en om onze activiteiten daar straks naast te leggen, want ik denk dat het goed is om die naast elkaar te leggen om daar een eenduidig pakket van te maken. Het verenigingsleven en de moeilijkheden die de verenigingen hebben, hebben dus onze aandacht. Ik heb van sommige verenigingen begrepen dat ze ook

activiteiten in de zin van contributieondersteuning ondernemen om leden te ondersteunen die het wat moeilijker hebben. Daar wordt dus op gelet en daar worden activiteiten voor verricht, maar ik denk dat we even moeten wachten op de landelijke activiteiten en ondersteuning die er gaan komen.

Op de financiële ondersteuning van de duurzaamheid kom ik terug bij motie 264. Ik ga nu naar de moties en de amendementen die er voor mij zijn. Over de inzameling van klein chemisch afval heb ik uitgebreid gesproken met de uitvoerende dienst. Er werden inderdaad op zaterdagmiddag klein chemisch afval en elektrische apparatuur ingenomen. Dat is in coronatijd gestopt. Er moet daarvoor speciaal een auto of vrachtwagen komen om die spullen in te nemen. Dat betekent dat daar kosten voor gemaakt moeten worden. Er moet ook menselijke inzet plaatsvinden. Mijn advies is om mij even de kans te geven om op papier te krijgen wat dit allemaal gaat kosten. We staan er positief tegenover om dit te gaan regelen, maar het probleem is dat er wordt gewezen op een aantal kostenaspecten en vooral op de planning van wanneer dit moet plaatsvinden. Het advies is ook om het 's morgens te doen, gekoppeld aan een extra rit die de vrachtwagen naar de algemene verzamelpunten maakt. Geef mij dus even de tijd om u een advies te sturen en daar een beslissing over te nemen. Er zijn kosten aan verbonden. Er is in het verleden ook een afkeuring geweest van de opslagruimte, omdat we klein chemisch afval moeten opslaan. Als we dat zaterdag zonder vrachtwagen doen, moeten we het tot woensdag laten staan. Daar heb je ook speciale voorzieningen voor nodig. Geef mij de kans om dit even op een rijtje te zetten en om u dan een advies hierover te geven. Maar we staan hier positief tegenover, want ook in het kader van circulariteit is het ontzettend belangrijk om hierop actie te ondernemen. Dus nogmaals, we staan hier positief tegenover. Geef mij even de kans om de kosten en de mogelijkheden in beeld te brengen.

Dan de verduurzaming van de gebouwen van het verenigingsleven. Daar zijn al de nodige regelingen voor. We hebben de BOSA en ook SPUK is hiervoor in het leven geroepen. De ambtelijke organisatie is aan de slag gegaan om dit in beeld te brengen. Er komt een strategische visie in Q2 van volgend jaar. Het is heel lastig om dit allemaal naar voren te trekken. Als je nu bijvoorbeeld zonnepanelen aanvraagt, staan die er niet volgende maand, want het duurt even voordat daar actie op kan worden ondernomen. Ons advies is dus om even geduld te hebben en te wachten op de strategische visie in Q2 voor de gebouwen, waarna een vervolgsessie plaatsvindt over de verduurzaming van gebouwen van de gemeente. Nogmaals, wat de gebouwen betreft die niet in bezit zijn van de gemeente maar van de verenigingen zelf, zullen we alle ondersteuning geven om de landelijke regelingen in beeld te brengen en zullen we daar advies over geven. Ze staan dus niet los van adviezen. We doen ons best, maar voor het echt in beeld brengen van verduurzamingsmaatregelen hebben we nog even geduld nodig, want dat vraagt nogal wat, omdat we moeten kijken om welke gebouwen het gaat en wat we precies willen doen. Mijn advies is dus om deze motie aan te houden.

De **voorzitter**: Een kleine aanvulling: we houden geen moties aan. Dat bestaat niet. Ze worden in stemming gebracht of ingetrokken. Dit zeg ik ter informatie.

Wethouder **Zoetemelk**: Ik zit nog helemaal in de oude modus van een paar jaar geleden; dat is duidelijk. Het advies is dus om nu te kijken of u de motie wil intrekken en de volgende keer bij de behandeling van dit punt wil indienen.

De pilotactiviteiten voor jongeren heb ik al besproken. Daarover is er ook een motie. Er is ook een motie over het Uitvoeringsplan Energiebesparing RES. Daar staan wij positief tegenover, maar wij adviseren om Q2 te veranderen in Q3, omdat het dan beter aansluit bij de activiteiten vanuit Holland Rijnland. Als dat wordt aangepast, vinden wij dat erover gestemd kan worden.

Ook het burgerforum is een prima initiatief, maar het punt is dat wij een totaaloverzicht willen geven van wat wij willen doen op het gebied van participatie. Daar is € 100.000 per jaar voor gereserveerd. Mij is gezegd dat we in Q1 met een plan komen waarin we ook dit graag terug willen laten komen. Wij willen een burgerforum dus onderdeel laten zijn van een totaalplan om te kijken of dat inderdaad een vorm is die we als raad, als Voorschoten, willen hanteren. Daar komt in Q1 dus een advies over, maar dat wordt dan een totaalplan over participatie. We geven dan een aantal keuzes die we kunnen hebben. Ook dit zal daarin worden afgewogen. Ook hierbij raad ik u dus aan om de motie in te trekken en dan weer actief te maken, indien nodig.

Dan de bestemmingsreserve zwembad. Het zwembad ligt bij ons allemaal heel positief. We willen graag dat er gezwommen wordt in Voorschoten en dat dat ook zo lang mogelijk door kan gaan. U vraagt om extra middelen, volgens mij vooral voor de toekomst na 2030, want tot 2030 is er genoeg geld beschikbaar gesteld door de raad om het onderhoud en de exploitatie te doen. Mijn advies is dus om deze motie nu niet in stemming te brengen - er is op dit moment genoeg geld om het zwembad open te houden tot 2030 - en om deze discussie te bewaren tot het moment waarop we een besluit nemen over het zwembad.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Het is fijn om te horen dat de wethouder het zwembad een warm hart toedraagt. Ik denk dat de wethouder het amendement niet helemaal goed gelezen heeft. Het gaat niet om het nu beschikbaar stellen van extra middelen voor het zwembad. Het gaat erom dat we daar te voorziene kosten hebben, ofwel voor groot onderhoud na 2030 ofwel voor sloopkosten als deze raad besluit om het zwembad te slopen, wat ik niet wijs zou vinden. We gaan daar een besluit over nemen in 2025. Het zwembad is nu afgeschreven, verdwijnt nu uit de begroting en we gaan er in 2025 achter komen dat er plotseling toch best veel geld nodig is en dat het misschien handig was om daarvoor te sparen. Dat is waar het hier om gaat. Laten we het zwembad in de begroting houden, zodat we straks de ruimte hebben om een besluit te nemen en zodat we er straks, wanneer we met de begroting voor 2026 zitten en wanneer we op die klif lopen, niet achter komen dat het dan erg moeilijk wordt om nog een besluit over die investering te nemen. Het is dus geen kwestie van nu extra middelen vrijmaken en vooruitlopen op een besluit. Het gaat om prudent zijn en ervoor zorgen dat wij straks een besluit kunnen nemen zonder dat we dan spijt hebben dat we die middelen nu geschrapt hebben.

Wethouder **Zoetemelk**: Het geld is niet weg. Het punt is dat dat geld, op welke plek dan ook, in de begroting blijft staan en dat er altijd voor gekozen kan worden. Het punt is dus dat ik denk dat het het beste is om die afweging te maken in 2025, wanneer we daarmee aan de slag gaan. Dan is het geld er ook om dit inderdaad te reserveren. Nogmaals, er staat genoeg geld om het zwembad open te houden tot 2030. Wat er daarna gebeurt, beslissen we in 2025. Ik denk dat we daar gewoon geduld voor moeten hebben om dan, als die keuze gemaakt wordt, het geld te reserveren.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben het helemaal met de wethouder eens: het geld is niet weg. Dat is ook niet weg op het moment dat het in een bestemmingsreserve valt. Mocht die bestemmingsreserve te vol zitten, dan valt het geld gewoon vrij. Dat betekent voor de financiële positie van deze gemeente helemaal niets. Het geld moet aanwezig blijven in de lopende begroting. Wij zien nu in de komende jaren immers plotseling heel veel lucht, maar dat is eigenlijk een mirage, want op dit moment hebben we het zwembad op de pof. Dat is niet sustainable. We moeten op een gegeven moment investeren in dat zwembad. Dat valt nu even weg. Dit is vooral om te voorkomen dat wij nu al het geld gaan uitgeven en er dan achter komen: o ja, wacht even, dat zwembad speelde ook nog ergens op de achtergrond.

Wethouder **Zoetemelk**: Die afweging moet je inderdaad in de volle breedte maken. Er moet ook ooit weer een sporthal ergens herbouwd worden. Dat is zelfs een wettelijke taak, het zwembad niet. We moeten het geld de komende jaren goed in de gaten houden. Ik denk dat die afweging het beste te maken is in 2025, wanneer we in de volle breedte gaan kijken wat ons de komende jaren te wachten staat.

De **voorzitter**: Zijn er nog vragen aan wethouder Zoetemelk?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Komt er nog een advies over de motie over de vuurwerkshow?

De **voorzitter**: Dat ga ik doen. Ik vraag de heer Bremmer om tijdelijk het voorzitterschap over te nemen.

(De heer Bremmer neemt het voorzitterschap van de vergadering over van de burgemeester.)

Burgemeester **Stemerink**: Voorzitter. Mij rest nog een aantal kleine punten. Ik begin met de vraag en tegelijkertijd ook amendement 175 over de ambtelijke organisatie en over de toevoeging van € 100.000 voor versterking van de ambtelijke organisatie. Daar zijn we ongelofelijk blij mee. We hebben het er vanavond al breed over gehad dat er vreselijk veel te doen is, maar ik zeg wel heel eerlijk dat we natuurlijk al enorm aan het trekken zijn om alle vacatures vervuld te krijgen. Met het beschikbaar stellen van dit geld kan ik niet automatisch beloven dat ik daar ook iemand

voor kan vinden die wat ons betreft de kwaliteit heeft om het werk op te pakken. We gaan niet iemand aannemen waarvan wij denken: gaat dat goed in de organisatie? We gaan iemand aannemen waarvan we denken: dit gaat goed komen. Dat is een cruciaal verschil. Dus graag zelfs; we gaan lobbyen en we zijn bezig. We trekken heel veel mensen uit ons eigen netwerk. Als u nog mensen in uw netwerk kent voor de openstaande vacatures, zien we die suggesties uiteraard ook graag, maar het is ongelofelijk lastig om goede mensen te vinden. Dus graag, maar geen enkele garantie dat het daadwerkelijk gaat worden ingevuld. We gaan ook niet bij raadsvoorstellen aangeven of er externe inhuur is of dat het gewoon met intern personeel gebeurt. Volgens mij is die vraag van het CDA eigenlijk niet relevant. Dat betreft echt uitvoering. Uw raad vraagt iets aan ons. O, was dat niet een vraag van het CDA? O jee, dan heb ik de verkeerde fractie. Ik lees niet meer zo goed en ik doe alles dus een beetje uit mijn hoofd. Het was een vraag van de VVD. Excuses, mevrouw Van Meenen. We gaan dat niet toevoegen aan raadsvoorstellen. Het gaat erom dat de kaders worden uitgevoerd. Het liefst doen we dat met personeel dat we zelf in dienst hebben, niet alleen vanwege de prijs maar ook vanwege de ontwikkeling van de organisatie en vanwege de kennis die je dan binnen houdt. Maar daar waar het niet anders kan, zullen wij externe inhuur moeten doen, al was het maar omdat de arbeidsmarkt zo krap is dat je soms zelfs echt naar die externe inhuur moet grijpen en ook daar vaak mis vist in de vijver, want alle gemeenten vissen in dezelfde vijver. Maar we werken er hard aan.

Ik kom tot slot bij de motie over de vuurwerkshow.

De **voorzitter**: Wat is uw conclusie en advies over amendement 175?

Burgemeester **Stemerdink**: Ik heb gezegd dat ik het prima vind, maar er is geen enkele garantie dat ik er iemand voor kan vinden die voldoet aan de kwaliteit waarnaar Voorschoten op zoek is.

De **voorzitter**: Helder.

Burgemeester **Stemerdink**: Motie 261 over de vuurwerkshow is een ongelofelijk leuk voorstel. We staan daar positief tegenover. Ik zou met uw goedvinden graag een paar nuanceringen willen maken. Dat betreft vooral hoe we hiermee omgaan. Ik zie twee verzoeken aan het college. Er wordt gelijk gevraagd om een raadsvoorstel. Ik zou willen voorstellen dat ik uiterlijk in maart-april kom met een raadsbrief waarin staat wat er mogelijk is en wat de kosten daarvan zijn. Waarom zeg ik dat? Er is in de vergunningregelgeving et cetera nogal veel veranderd ten opzichte van de laatste keer dat hier een vuurwerkshow was. Ik heb me laten bijpraten. Ik begreep dat vroeger vanaf midden in het centrum vuurwerk werd afgestoken. Ik kan mij voorstellen dat we, als we een vuurwerkshow willen organiseren, moeten vragen aan welke regels die moet voldoen. Ik weet dat niet. Ik weet wel dat er een veel strengere regelgeving is gekomen. Ik ga dus vragen waar het kan, zodat zo veel mogelijk Voorschotenaren het kunnen zien, en wat de kosten ervan zijn. Want als we het hebben over externe inhuur: ik heb niet iemand in huis die dit kan. Dat betekent uiteraard dat ik te allen tijde een extern bureau moet vragen om die vuurwerkshow uit te voeren met oud en nieuw. Ik zeg u toe dat die brief in maart, uiterlijk in april komt, zodat we ruim voor de Kadernota weten welke mogelijkheden of onmogelijkheden er zijn, want die heb ik ook zelf onvoldoende in beeld. Als u het goedvindt dat ik in plaats van met een raadsvoorstel met een raadsbrief komt, is dat dus goed.

De **voorzitter**: Een vraag van onze vuurwerkspecialist Deuzeman.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Nou, ik ben veel dingen, maar geen vuurwerkspecialist. Een korte vraag ter verheldering: wilt u een aanpassing in de motie? Ik vind uw lezing prima. Als u dit zo voorstelt, is dat goed.

Burgemeester **Stemerdink**: Als we het hiermee unaniem met elkaar eens zijn, voer ik de motie uit zoals we dat nu mondeling met elkaar hebben afgesproken. Dat zal de griffier ook opnemen in het verslag, wellicht; dat is een voorstel vanuit deze portefeuillehouder via de voorzitter aan de griffier.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dat lijkt mij akkoord.

De **voorzitter**: Ja, dat komt in de notulen.

Burgemeester **Stemerdink**: Het tweede verzoek betreft uitbreiding van de vuurwerkvrije zones. Ik kom uiteraard, ook dit jaar nog, met informatie over hoe we met vuurwerkvrije zones omgaan. Logischerwijs zijn dat de verzorgingstehuizen en de kinderboerderij. Mijn medewerkster Veiligheid zei vanmiddag: "En uiteraard gaan we ook de poezenboot beschermen." "Die hebben we niet", zei ik tegen haar. Ja, in onze organisatie heet het inmiddels "de motie Poezenboot"; sorry, Cindy! Het gaat om het centrum, de verzorgingstehuizen, de Oekraïnevlugel en de omgeving daarvan - als ik het zo mag noemen - en de kinderboerderij. Dat soort zones komen er sowieso aan. Ik wil waken voor uitbreiding, want je moet het ook kunnen handhaven. Afgelopen jaar ben ik met de politie meegereden tot ongeveer 04.00 uur en toen was er een algeheel landelijk vuurwerkverbod. Ik denk dat we met elkaar kunnen constateren dat het toen net niet is gelukt.

De heer **Maassen** (SP): Het idee van het voorstel is juist om een centraal vuurwerk te koppelen aan een uitbreiding van de vuurwerkvrije zones om te stimuleren dat dat dan beter werkt. U behandelt die twee onderdelen van het voorstel nu los van elkaar. Zou u wat dieper kunnen ingaan op de samenhang van die twee dingen?

Burgemeester **Stemerdink**: Het is goed dat u dat zegt, want zo had ik het niet begrepen. Dus dank voor deze aanvulling. Ik neem dit mee bij de raadsbrief. Ik ga ernaar kijken of die samenhang er is en of dit op het punt van de uitvoering daadwerkelijk kan worden uitgevoerd, want ik heb oprecht gemerkt dat handhaving van het landelijk vuurwerkverbod het afgelopen jaar onbegonnen werk was. Ik wil u een realistisch voorstel kunnen doen dat ik kan waarmaken.

De heer **Maassen** (SP): Dank u, burgemeester, dat u het op die manier gaat doen. Ook wij hebben gezien dat die handhaving van een vuurwerkverbod als een zelfstandig beleidsstuk niet werkt. Juist daarom zouden we de goede ervaringen met de centrale vuurwerkshow die we eerder hadden, willen inzetten als een manier om een beter vuurwerkverbod wel te laten slagen.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Als u gaat kijken naar de handhaving, kunt u dan ook een vergelijking maken met een algeheel vuurwerkverbod en aangeven of dat beter werkt en effectiever is dan verschillende zones waarbij je niet precies weet waar de knal plaatsvond?

Burgemeester **Stemerdink**: Ik zeg u toe dat ik dit meeneem in de raadsbrief, maar ik zeg daar direct bij dat ik oprecht denk dat, zolang er vuurwerk mag worden verkocht en we daar op z'n minst niet een soort Europese afspraak over gaan maken, het handhaven van een vuurwerkverbod zo goed als onmogelijk is. Ik zal de vraag expliciet meenemen in dit kader, maar dit is wel wat ik heel eerlijk zeg.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Dank u wel voor het antwoord. Dat begrijp ik, maar ik kan me voorstellen dat je iets makkelijker kunt handhaven als iets geheel verboden is, omdat het dan gewoon niet mag en omdat iemand dan niet net wegloopt vanuit een bepaalde zone. Ik vroeg me gewoon af of er ervaringscijfers of ervaringen zijn bij andere gemeenten die dit wel hebben. Ik denk dat het interessant is om die vergelijking te hebben als we deze investering willen gaan doen.

Burgemeester **Stemerdink**: Fijn dat de heer Van Duivendijk dit zo zegt, want ook ik ben erg benieuwd. Elf of twaalf gemeenten hebben dit jaar een vuurwerkverbod in hun gemeente afgekondigd. Ik ben heel benieuwd hoe dat gaat. Dat ga ik dus zeker vragen bij de collega's. Zoals ik al zei: mijn ervaring van afgelopen oud en nieuw, toen er een landelijk vuurwerkverbod was en er zelfs ook niet mocht worden verkocht, was dat er volgens mij nog nooit zoveel vuurwerk is afgestoken. Ik ben dus heel benieuwd wat de ervaring is van de gemeenten die dit jaar een vuurwerkverbod hebben afgekondigd.

De heer **Posthuma** (PvdA): Het klopt dat er flink veel vuurwerk afgestoken is, maar het aantal slachtoffers van vuurwerk is in die periode danig gedaald. Daar zijn echt heel duidelijke cijfers over. Er heeft echt een significante daling plaatsgevonden.

Burgemeester **Stemerdink**: Daar ben ik het mee eens. Als je sec naar de cijfers kijkt, zijn er bijna alleen maar argumenten vóór een vuurwerkverbod, omdat er gewoon zoveel minder slachtoffers en daarmee ellende zijn geweest. Maar goed, het is voortdurend een weging, zoals ik net aangaf, maar de heer Posthuma heeft zeker een punt.

De **voorzitter**: Ik denk dat we bijna aan het eind van de eerste termijn zijn gekomen. Ik concludeer dat mevrouw Stemerding, de portefeuillehouder, heeft gezegd dat zij positief staat tegenover motie 261, met een aantal nuanceringen zoals zij die heeft toegelicht en die in het verslag komen te staan. Dan is de uitleg van de motie in de geest van haar toelichting van de onderdelen 1 en 2 conform het verslag. Ik verlaat nu mijn vuurwerkvrije zone en geef die weer over aan burgemeester Stemerding.

(Burgemeester Stemerding neemt het voorzitterschap van de vergadering over van de heer Bremmer.)

De **voorzitter**: Dank, meneer Bremmer, voor het weer overnemen. We zijn aan het einde gekomen van de eerste termijn van het college. Ik neem aan dat er behoefte is aan een schorsing, ook voor overleg. Zullen we om 22.30 uur verdergaan? Dan vangen we aan met de tweede termijn van de raad. Ik verzoek u om dan eventuele aanvullende vragen te stellen, maar ook om te kijken welke moties en amendementen gehandhaafd, gewijzigd of ingetrokken worden.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: We hanteren in de tweede termijn van de raad dezelfde sprekersvolgorde. Graag hoor ik van u of u nog aanvullende vragen aan het college heeft en ik hoor ook graag of u de moties en amendementen handhaaft, intrekt of wijzigt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Allereerst dank aan het college voor de beantwoording van vragen en het advies over moties en amendementen. We hebben in de afgelopen tijd het college en de coalitie gehoord, niet alleen over deze begroting maar ook over het punt waar we als progressieve partijen allemaal tegen aanliepen, namelijk het wegvallen van het voorstel voor de bibliotheek-plus. We hebben wethouder De Bruijn horen zeggen dat er getracht is om daarin volledige openheid te geven. Ik wil daar mijn waardering voor uitspreken. Die transparantie wordt gewaardeerd. Tegelijkertijd moeten we constateren dat het college zichzelf hiermee gewoon in de voet heeft geschoten. Op het moment dat dat voorstel tot centraal onderdeel gemaakt werd van de visie die achter deze begroting zat - namelijk dat we op dit moment een aantal onderzoeken gingen doen, de scholenbouw gingen herprioriteren en de MFA als kernpunt erin gingen zetten om dat eerst af te maken - heeft het college dit tot centraal onderdeel van deze begroting gemaakt. Doordat dat onderdeel nu wegvalt, blijven we zitten met een situatie waarin er een begroting ligt waar geen visie meer in zit en waarin, in tegenstelling tot datgene waarvan wethouder Van der Elst net aangaf dat dat eigenlijk de bedoeling zou zijn, alles aan elkaar gekoppeld was. Dus waardering voor die transparantie, maar heel veel medelijden hebben we op dit moment niet met het college. Wij denken dat het probleem reëel is en we moeten constateren dat het niet opgelost is door een aanpassing in de begroting, noch door een amendement vanuit de coalitie. Dat spijt ons bijzonder.

Voorzitter, u vroeg ons om in te gaan op moties en amendementen. Gezien mijn spreektijd zal ik dat nu doen. Er zijn twee amendementen die wij als GroenLinks als eerste indiener ingediend hebben. Die zou ik alle twee graag willen handhaven en straks in stemming willen laten brengen.

De **voorzitter**: Welke nummers zijn dat?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dat zijn amendement 177 en amendement 176. Motie 261 over de vuurwerkshow, waar u zelf in uw rol als burgemeester en portefeuillehouder Openbare orde op inging, willen wij ook graag handhaven en in stemming laten brengen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik zal onze standpunten over de amendementen en de moties aangeven. Wij zijn tegen amendement 172. Wij zijn ook tegen amendement 177. Wij zijn ook tegen amendement 178. Wij kunnen meegaan in amendement 175, omdat de burgemeester heeft aangegeven dat ze het geld kan gebruiken. We willen allemaal woningbouw realiseren. Ik denk dus dat dat een goed amendement is. Wij zijn tegen amendement 176. Wij zijn tegen amendement 173 en ook tegen amendement 174.

Dan de moties. U heeft van motie 261 aangegeven dat u met een raadsbrief wil komen. Ik wil vanuit de VVD aangeven dat wij het in deze tijden feitelijk onverantwoord vinden om als gemeente geld uit te gaan geven aan een vuurwerkshow. Daar zijn behoorlijke kosten mee gemoeid. Ik denk

dat we het geld ook aan andere zaken kunnen uitgeven en wij voelen er niet zo veel voor om vooruit te lopen op landelijk beleid. Maar wij wachten de raadsbrief van de burgemeester met belangstelling af. Motie 262 hebben wij ingediend; daar zijn we dus voor. Wij zijn voor motie 263. Wij zijn tegen motie 264. Ik heb het idee dat we een aangepaste motie 265 hebben gekregen; ik kom daarop terug, want ik twijfel even. Wij zijn tegen motie 266. Wij zijn tegen motie 267. Wij hebben begrip voor motie 268, die sympathiek klinkt, maar volgens mij zou er iets aangepast worden in het dictum. Dat heb ik nog niet gezien. Als dat zo is, kunnen we daar zeker in meegaan. Wij zijn tegen motie 269, met name vanwege punt A, het ook aan inkomens tot 130% beschikbaar stellen van de energietoeslag. Wij vinden dat er echt voldoende landelijke maatregelen zijn. Wij zijn dus tegen motie 269. Motie 270 hebben wij mede-ingediend. Wij zijn tegen motie 271. Volgens mij heb ik nu alles gehad.

De **voorzitter**: Meneer Andringa, u heeft nog heel weinig spreektijd.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Ik heb vanavond veel sympathie gekregen voor amendement 177 over het zwembad, want als ik iets heb gezien, is het dat duiken populair is in Voorschoten. De coalitie duikt weg achter het college en het college duikt weg voor de verantwoordelijkheid voor de chaos die het zelf heeft gecreëerd, namelijk door die bij monde van wethouder Van der Elst bij D66 neer te leggen omdat wij geen onderdeel wilden zijn van deze bestuurlijke incompetentie. Pijnlijk! Bovendien zijn de consequenties van het voorgenomen besluit over de bibliotheek-plus voor de begroting nog steeds onduidelijk. Het college vraagt de raad in het tweede dictum om vandaag akkoord te gaan met € 8,4 miljoen aan investeringen in 2023, terwijl we het plan om daarvan € 1,04 miljoen aan investeringen niet uit te geven in 2023, al hebben ontvangen zonder bijbehorend voorstel tot begrotingswijziging, nog los van de financiële en beleidsmatige consequenties op lange termijn, die we nu nog nauwelijks kunnen overzien.

Gezien mijn resterende spreektijd beperk ik me nu tot de aanpassing in motie 270, waar "Q2" in het eerste dictum "Q3" wordt. Mocht ik ook iets willen zeggen over overige moties en amendementen, dan kom ik met een stemverklaring.

De **voorzitter**: Motie 270 is aldus gewijzigd.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Wij steunen natuurlijk sowieso alle moties die wij mede hebben ondertekend en mede hebben ingediend, met dien verstande dat wij motie 264 gaan intrekken. Heb ik dat goed? Ik kijk naar mijn collega aan de overkant. Ja, dat is het geval. Wij hebben grote sympathie voor motie 268 over de pilots voor jongeren, waarbij we inderdaad nog wachten op een kleine tekstwijziging. Motie 269 zullen wij niet steunen, maar wij wachten vol verwachting het plan van de wethouder af, die bezig is met de uitwerking daarvan. We zullen een open houding hebben ten opzichte van eventuele extra fondsen die nodig zouden zijn, maar dat wachten we af tot de tijd dat dit besproken wordt. Voor de rest zullen wij niks steunen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We handhaven amendement 172 over onderwijshuisvesting, dat wij samen met D66, GroenLinks en de SP hebben ingediend. Amendement 178 is in aangepaste vorm rondgestuurd. In eerste instantie stond daarin een bedrag van € 350.000. Daarvan hebben we € 450.000 gemaakt vanwege het simpele feit dat de uitvoeringskosten best wel hoog zijn. Daarvan is een schatting gemaakt. Er werden bedragen tussen € 80.000 en € 100.000 genoemd. Ik vind het sowieso lastig dat we het niet in eigen hand hebben en van Leidschendam-Voorburg afhankelijk zijn en dat het eigenlijk voor een heel groot deel aan de strijkstok van de bureaucratie blijft hangen. Ik begrijp dat er bepaalde uitvoeringskosten aan zitten, maar het voelt heel naar dat het eigenlijk niet bij onze bewoners terecht komt. Ik stel dus voor om er € 450.000 van te maken. Ik hoor graag van de wethouder wat zijn opvatting daarover is.

Ik ben blij om te horen dat amendement 175 over betaalbare woningen, dat we samen met de andere drie progressieve partijen hebben ingediend, ook steun krijgt van andere partijen in deze raad. Dat is heel belangrijk.

Dan nog motie 267 over de impuls voor betaalbare woningen. Nogmaals, het is jammer dat de wethouder die handschoen niet wil oppakken en zijn positie in de onderhandelingen niet wil verstevigen. Wij denken nog steeds dat zijn positie beter wordt als dit wordt aangenomen. Wij handhaven dus deze motie.

Met betrekking tot motie 268 over de pilotactiviteiten voor jongeren vroeg de wethouder wat ik daarmee precies bedoel. Ik kan op deze plek natuurlijk ook vragen beantwoorden. Ik bedoel daarmee dat de jongerenwerkers, bijvoorbeeld als er een bepaalde activiteit is, daar bijvoorbeeld materialen voor kunnen kopen. Ze wilden bijvoorbeeld eens samen een boot maken. Ze hadden hout nodig en wilden verf hebben om de boot mooi te maken en daar dan een hele tijd mee bezig te zijn. Of ze willen bijvoorbeeld een activiteit hebben door een luchtkussen te halen. Het gaat om allemaal losse initiatieven die van jongeren vandaan komen, bijvoorbeeld als ze muziek willen maken. Er zijn allerlei verschillende mogelijkheden. Die komen vanuit de jongeren en daar kan de jongerenwerker dan direct op aansluiten, waardoor hij snel kan reageren en ook iets aan die jongeren kan beloven en dat kan waarmaken in plaats van dat die persoon drie of vier maanden moet wachten voordat het geregeld kan worden. Het is dus een laagdrempelige manier. Natuurlijk moeten ze met de bonnetjes komen en moet dit op een goede wijze vormgegeven worden, maar iets meer vrijheid voor zo'n jongerenwerker om dat geld op die manier uit te kunnen geven, zou volgens mij echt bijdragen aan de activiteiten voor jongeren tussen 12 en 18 jaar hier in Voorschoten.

Motie 269 wil ik bij dezen intrekken vanwege het simpele feit dat zij voor een deel vorm is gegeven in het amendement dat net rondgestuurd is.

De **voorzitter**: Motie 269 is ingetrokken.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Wij willen de wethouders en de burgemeester bedanken voor de beantwoording van de vragen. We hebben een toezegging van de wethouder gehoord met betrekking tot motie 263: hij gaat voor ons uitzoeken hoe hij dat kan regelen. Over motie 264 is geadviseerd om even de landelijke regeling af te wachten. Dat zullen wij doen. Daarom zullen wij deze motie voor nu intrekken.

De **voorzitter**: Motie 264 is ingetrokken.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Op motie 262 over de duurzaamheidslening hebben wij geen reactie gekregen. We wachten dus graag het advies van de wethouder af.

We willen reageren op het amendement van GroenLinks over het zwembad. De toekomst van het zwembad gaat ook het CDA aan het hart. Het is van belang om eerst een aantal aspecten in beeld te brengen. Wij willen dit daarom niet zomaar voorbij laten gaan. Wij willen graag een motie indienen die de toekomst van het zwembad in beeld brengt. Wij verzoeken in onze motie namelijk om in 2023 een onderzoek te doen opdat we de uitkomsten/aanbevelingen bij de begrotingsbehandeling 2024 (en meerjarenbegroting, anticiperend op 2025 en verdere jaren) kunnen meenemen. Dit is dus vooruitlopend op het besluit dat we in 2025 nemen. Bij dit onderzoek willen we graag de volgende onderwerpen onderzocht hebben: de verwachte kosten voor (groot) onderhoud en verduurzaming van het zwembad, welke rol het zwembad na 2030 kan vervullen in ons dorp maar ook in de regio, voor welke doelgroepen het dan ook bestemd is en de verwachte exploitatiekosten na (groot) onderhoud en verduurzaming gepleegd te hebben. Dat willen wij dus graag in beeld hebben en daar vragen we om in de motie.

Zoals eerder gezegd hebben wij sympathie voor motie 268. Wij zien daar ook een meerwaarde in. We roepen op om het dictum aan te passen, maar we willen graag dat de pilot wordt meegenomen bij de evaluatie van de uitvoeringszaken van Voorschoten voor Elkaar, maar ook bij het subsidiebeleid, waardoor het, als het succesvol blijkt, eventueel meer ingebed kan worden in ons beleid.

Motie 269 in combinatie met amendement 178 hebben betrekking op een plan van aanpak dat het college heeft voorgesteld via informatiebrief 070. Daarin worden de aspecten die in beide documenten worden voorgelegd, eigenlijk grotendeels al voorgesteld aan de raad, met uitzondering van de 130%-maatregel. Wij zien die 130%-maatregel niet als iets wat wij op dit moment toe willen passen. Wij zien dat liever in een wat gerichtere aanpak, namelijk via het plan van aanpak. Wij willen graag van de wethouder een financiële onderbouwing krijgen van het plan van aanpak en, wanneer nodig, ook een begrotingswijziging daarvoor.

De **voorzitter**: Motie 269 is net ingetrokken en amendement 178 is gewijzigd.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Dat hou ik dan nog even in beraad, want ik wil daarover nog even overleggen met mijn fractie.

Wat de overige amendementen betreft: ik denk dat helder is dat wij amendement 172 en amendement 177 niet steunen. Amendement 178 is nog even in beraad. Ook amendement 175 wil ik graag nog met mijn fractie bespreken in een schorsing; dat hebben we in de vorige schorsing namelijk nog niet kunnen doen. Amendement 176 steunen we niet. Amendement 173 steunen we ook niet. Amendement 174 steunen we ook niet. Motie 261 wil ik ook nog even in beraad nemen in verband met een uitspraak van Voorschoten Lokaal. Ik heb al aangegeven dat we motie 264 intrekken. Motie 265 steunen we ook niet. Motie 266 steunen we ook niet. Motie 267 is ontraden door het college en steunen we ook niet. Motie 268 is de motie waarvan we net hebben aangegeven dat we die sympathiek vinden en met een aanpassing willen steunen. Motie 269 hebben we al gehad. Motie 270 is onze eigen motie. Die bevelen we iedereen natuurlijk aan. Motie 271 steunen we ook niet.

De **voorzitter**: U heeft dus een nieuwe motie ingediend.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ja, we hebben een nieuwe motie ingediend en naar de griffie gezonden. De motie, die mede wordt ingediend door Voorschoten Lokaal en de VVD, luidt:

"Motie 272.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2022, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. met ingang van 2023 de jaarlijkse afschrijving à € 309.000 op zwembad Het Wedde vervalt, waardoor de kosten voor onderhoud van het zwembad niet langer in de begroting vertegenwoordigd zijn;*
- b. de toekomst van zwembad Het Wedde tot en met 2030 financieel gedekt is;*
- c. het langdurig openhouden van zwembad Het Wedde na 2030 alleen mogelijk is als (groot) onderhoud gepleegd wordt aan het zwembad;*

overwegende dat:

- d. het nemen van een beslissing over de toekomst van het zwembad Q1-2 2025 in de planning staat;*
- e. zwembad Het Wedde momenteel voor zowel Voorschoten als Leiden een belangrijke rol heeft als instructiebad en faciliteiten biedt voor beweging, zwemmen en sociale contacten van jong en oud;*

van mening dat het wenselijk is om vooraf aan besluitvorming een reëel beeld van de kosten van onderhoud van het zwembad te hebben en ook in beeld te brengen welke rol het zwembad kan vervullen in ons dorp (bijvoorbeeld preventie, ontmoeting enz.) en mogelijk ook voor omliggende gemeentes als ook voor welke doelgroepen (jong, oud of ook ...);

verzoekt het college in 2023 een onderzoek te doen opdat we de uitkomsten/aanbevelingen bij de begrotingsbehandeling 2024 (en meerjarenbegroting, anticiperend op 2025 e.v. latere jaren) kunnen meenemen. Het onderzoek bevat ten minste de volgende onderwerpen:

- a. de verwachte kosten voor (groot) onderhoud en verduurzaming van het zwembad;*
- b. welke rol het zwembad na 2030 kan vervullen in ons dorp en voor de regio;*
- c. voor welke doelgroepen;*
- d. verwachte exploitatiekosten na (groot) onderhoud en verduurzaming gepleegd te hebben,*

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: De motie wordt naar de raadsleden gemaild. We gaan na de tweede termijn van het college nog even schorsen, want daar is om verzocht. Dan kunt u kennisnemen van deze nieuwe motie en dan mogelijk met een stemverklaring daarop terugkomen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Een van de dingen die mij het eerst opvielen bij de eerste lezing van de begroting, was de lijst met onderzoeken die in 2023 moeten worden uitgevoerd en die bij elkaar 8,5 ton moeten gaan kosten. Zojuist is daar per motie van het CDA nog een onderzoek aan toegevoegd; tenminste, als die motie wordt aangenomen, overigens zonder dekking. Daar gaan we straks dus nog even rustig naar kijken in de schorsing.

Over het algemeen sluit ik me aan bij de opmerkingen van de heer Deuzeman en de heer Andringa over de gang van zaken, hoe er gereageerd is en het feit dat wij nog steeds flink wat vragen hebben bij de begroting. Specifiek wil ik het hebben over motie 265, die de SP met D66, GroenLinks en de PvdA heeft ingediend. Ik wil de tekst van het dictum aanpassen. Die is inmiddels rondgemaild, maar voor de volledigheid lees ik het voor. We willen het dictum als volgt wijzigen: roept het college op om in de eerstvolgende jaarafspraken van de prestatieafspraken met de woningcorporaties een definitieve datum af te spreken waarop alle sociale huurwoningen in Voorschoten minimaal label C en gemiddeld label B hebben, zonder de huren te verhogen, zoals afgesproken in de Nationale Prestatie Afspraken. Uiteraard horen we graag de reactie van het college op de gewijzigde tekst.

De **voorzitter**: Motie 265 is aldus gewijzigd. Het college heeft formeel geen spreektijd meer; -10 minuten om precies te zijn. Vindt u het goed als ik het college het woord geef, sec voor het beantwoorden van de vragen en voor de reacties op de gewijzigde moties en op de nieuwe motie, indien die al bekend is? Die motie is nu nog niet bekend; wellicht komen we daar dan na de schorsing kort op terug, als u dat goedvindt. Het woord is aan wethouder Van der Elst om kort in te gaan op de vragen en op gewijzigde moties en amendementen.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. Als ik het goed samenvat, wordt een reactie van het college gevraagd op de gewijzigde motie 265, waar de heer Maassen zojuist naar verwees. Dank voor de aanpassing. We adviseren de raad om de motie te steunen. Bij wie kan ik terecht om nog een aanvullende opmerking te maken over een vraag die openstaat? Wie heeft er nog een vraag aan mij? Ik geloof dat ik klaar ben.

De **voorzitter**: Ook wethouder De Bruijn gaat in op vragen die reeds zijn gesteld en op gewijzigde amendementen en moties.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Volgens mij - correct me if I'm wrong - heb ik alleen nog te reageren op het aangepaste amendement 178. Ik zou kunnen werken met wat daarin staat, met de daarin geformuleerde aanpak. Ik kan me voorstellen dat het bedrag tot wat discussie leidt, zoals ik al hoorde. Dat laat ik gewoon aan de raad. Volgens mij is dat het enige wat aan mij gevraagd is.

De **voorzitter**: Ik verzoek ook wethouder Zoetemelk om in te gaan op de gewijzigde moties en amendementen en ook op de motie die we waren vergeten.

Wethouder **Zoetemelk**: Voorzitter. Ik heb op één motie vergeten te reageren, namelijk motie 262 over de verhoging van het fonds ten behoeve van de duurzaamheidsleningen. Daar staan we positief tegenover. Er wordt op dit moment gewerkt aan een integrale verordening, waarbinnen de budgetten van de starterslening en de duurzaamheidslening uitwisselbaar worden. Daar komt in het voorjaar van 2023 een voorstel voor. Dus wij omarmen deze motie, met de aanmoediging om dit inderdaad te bewerkstelligen.

Dan zijn er nog de extra gelden voor de inzet voor jongeren. Daarvan heb ik al gezegd dat we daar positief tegenover staan. Ik denk dat daar via jullie plan een mooi initiatief aan gekoppeld is. Het moet uiteraard uitgewerkt worden, maar we staan er positief tegenover.

De **voorzitter**: En de gewijzigde motie 270?

Wethouder **Zoetemelk**: Daarin is van "Q2" "Q3" gemaakt. Daarmee is de motie voor ons aanvaardbaar. Dus ik zou zeggen: breng haar in stemming.

De **voorzitter**: Dat was de reactie van het college in de tweede termijn. Het CDA heeft verzocht om een schorsing. De nieuwe motie 272 is zojuist gemaild. Ik verzoek u om ook die motie mee te nemen in de schorsing. Hoelang heeft het CDA nodig? Een kwartier.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: De schorsing was aangevraagd door het CDA.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. We hebben een tekstuele aanpassing van motie 272, de motie die wij zojuist rond hadden gestuurd.

De **voorzitter**: Motie 272 is tekstueel gewijzigd. We houden een hele snelle derde termijn om te kijken of er nog punten, reacties op de gewijzigde motie 272 of andere zaken zijn.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik heb een hele korte vraag aan wethouder De Bruijn. In de eerste termijn meldde hij dat er nog een brief zou komen over het armoedebeleid. Volgens mij is dat niet correct en komt dat er echt pas in 2023 aan. Ik check dus bij hem of we daar hetzelfde in staan.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik heb vragen aan de indieners van motie 272. Ik heb nog niet gezien wat er gewijzigd is en er is ook niet gecommuniceerd wat er gewijzigd is. Ik heb geconstateerd dat er een onderzoek wordt gevraagd. Er staan voor 2023, zoals ik al zei, al heel veel onderzoeken gepland, die bij elkaar 8,5 ton kosten. Voor dit onderzoek wordt geen dekking opgegeven. Mijn vraag is dus eigenlijk of u dit gaat dekken uit het vrijgefallen budget voor het niet bouwen van de bibliotheek-plus of uit het vrijgefallen budget voor het niet bouwen van de Fortgensschool. Daarnaast een technische opmerking: de motie is officieel niet ingediend, want zij is niet ondertekend. Maar misschien is dat de tekstuele aanpassing waar mevrouw Kortekaas op doelde.

De **voorzitter**: Daarmee is ook uw spreektijd voorbij. Mevrouw Kortekaas, graag een reactie op de vraag van de heer Maassen.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik meen gehoord te hebben dat hij vraagt wat de wijziging is in onze motie. Het is alleen een verfijning van een definitie. Ik zal de nieuwe tekst nog naar de griffie sturen. Bij punt a van "constaterende dat" hebben we "kapitaallasten" geplaatst in plaats van "de kosten voor onderhoud".

De **voorzitter**: De motie is dus gewijzigd op het punt van het aangeven van de dekking. Is dat juist? Is dat de dekking voor het uitvoeren van het onderzoek?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Wij menen dat dit een interne gelegenheid kan zijn met betrekking tot het onderzoek, dat het heel eenvoudig ondergebracht kan worden bij Sportfondsen om zelf een weergave te geven van hun kosten en dat we daar niet heel veel kosten voor hoeven te maken.

De **voorzitter**: Een kleine correctie: Sportfondsen is niet intern, maar is gewoon een partner die wij gecontracteerd hebben. Medewerkers kosten ook geld, zeg ik altijd maar. Er zit dus een prijskaartje aan. De gewijzigde motie 272 komt er nu aan. In de tussentijd kan wethouder De Bruijn de vraag beantwoorden van de heer Posthuma. Ik zou het CDA willen vragen om de gewijzigde motie zo spoedig mogelijk naar de griffie te sturen, zodat we daar allemaal kennis van kunnen nemen. De vraag ging volgens mij over de planning van de brief over de energiearmoede, om de klokken gelijk te zetten: wanneer kan die worden verwacht?

Wethouder **De Bruijn**: Dat is een hele goede vraag, want ik zie op de LTA inderdaad het woord "informatiebrief" staan. Eigenlijk is er al eerder een informatiebrief verstuurd. Er was inderdaad discussie. Daar staan al allemaal maatregelen in. Die zijn eigenlijk best wel vergelijkbaar met wat in de motie staat. Op een gegeven moment werd gezegd: "Gaan we die informatiebrief dan bespreken? Op dit moment wordt de rest immers nog allemaal uitgewerkt." Uiteindelijk is gezegd dat dat niet nodig was en dat we met een update komen van waar we staan. Uw vraag was of dat in 2023 zou komen. Ik hoop eigenlijk dat we die update eerder dan in 2023 kunnen sturen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dat hoop ik ook. Dat is niet heel gek, maar ik wil, een beetje SMART geformuleerd, gewoon een datum waarop we kunnen rekenen. Graag iets meer richting.

Wethouder **De Bruijn**: Allereerst: die informatiebrief heeft u al. Die is eigenlijk de basis. Wij zijn nu bezig met de uitwerking daarvan. De uitwerking behelst natuurlijk onder andere waar we dat vangnet kunnen onderbrengen en inderdaad welke partij hoe die fiksteams in gaat zetten. Dat willen we precies weten. Dan komen we gewoon met een update; ik verwacht in december.

De **voorzitter**: Hiermee is gereageerd op alle vragen en opmerkingen. Ik sluit de beraadslaging. Wilt u een paar minuten schorsing om de gewijzigde motie 272 te kunnen lezen? Dat moeten we even doen voordat we naar de stemmingen gaan.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: We gaan over tot de besluitvorming. De gewijzigde motie 272 zit in uw mailbox. We gaan eerst alle amendementen aflopen, in volgorde van verstrekkendheid. Daarna komt het voorstel in stemming. Vervolgens gaan we de moties doen.

In stemming komt amendement 172 (Onderwijshuisvesting) van de PvdA, de SP, GroenLinks en D66.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 177 (Toevoeging bestemmingsreserve zwembad) van GroenLinks en de SP.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het gewijzigde amendement 178 (fonds lenigen acute financiële noden) van de PvdA, GroenLinks, de SP en D66.

Het gewijzigde amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 175 (impuls betaalbare woningen) van de PvdA, de SP, GroenLinks en D66.

Het amendement wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen

In stemming komt amendement 176 (Onderzoek naar ondernemersfonds) van GroenLinks en de PvdA.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 173 (Hondenbelasting) van de SP en de PvdA.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 2 tegen 19 stemmen, waarbij de fracties van de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 174 (Burgerforum) van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt de geamendeerde begroting.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Zoals aangegeven voor de vergadering hebben wij niet het vertrouwen vandaag een voldragen besluit te kunnen nemen over de begroting, omdat de voorgenomen draai rond de bibliotheek-plus verregaande gevolgen heeft voor de hele begroting, beleidsmatig maar ook financieel ter waarde van minimaal € 1,04 miljoen komend jaar en wellicht zelfs tientallen miljoenen in de komende jaren. Daarover is vanavond helaas geen enkele duidelijkheid gekomen. Ondertussen hebben we geprobeerd zo constructief mogelijk met een serie amendementen te helpen om de begroting toch te concretiseren. Op het amendement na dat door de burgemeester ruimhartig omarmd is, hebben we gezien dat voor de rest alles is weggestemd. We moeten simpelweg concluderen dat we op dit moment niet voldoende informatie hebben om een afweging te maken over deze begroting. We weten nog niet wat de begroting in de praktijk volgend jaar gaat betekenen voor cultuur, voor onderwijs, voor woningbouw en voor de gemeentefinanciën. Daarom kunnen wij niet anders dan ons vandaag onthouden van stemming.

De **voorzitter**: Dat mag niet. Als u niet wil stemmen, zult u het pand moeten verlaten om niet te hoeven stemmen.

De heer **Andringa** (D66): Dan doen we dat, voorzitter.

De **voorzitter**: Als u blijft, moet u stemmen.

De heer **Andringa** (D66): Wij gaan niet stemmen over een begroting als wij niet over de informatie beschikken om daar een weloverwogen besluit over te nemen. Dan zullen wij dus helaas moeten vertrekken.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. De bibliotheek-plus is door het college tot spil gemaakt van het investeringsbeleid voor de komende jaren. Met het nieuws te elfder ure dat deze wegvalt, is wat ons betreft ook het fundament weggevalen onder deze begroting. Vanuit het college en de coalitie wordt ons bezworen dat het opgelost gaat worden, maar niets wordt concreet. Op deze basis kunnen wij onmogelijk verantwoord een besluit nemen. Ook wij zullen ons onthouden van stemming.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ook de SP is van mening dat we vanavond geen voldragen besluit kunnen nemen over de begroting. Het voorstel om dit op te lossen, werd aan het begin van de avond verworpen. Daarmee kunnen wij geen fatsoenlijk besluit nemen. Wij zullen ons onthouden van stemming.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik deel de opvattingen van D66, GroenLinks en de SP dat het heel lastig is om hierover te besluiten. Ik ben alleen een andere mening toegedaan over de keuze die je daarin hebt. Een van de zaken waarvoor ik me echt heel hard heb gemaakt, is de armoedebestrijding. Ik vind het ontzettend jammer dat het niet gelukt is om voor elkaar te krijgen om daarmee zo snel mogelijk aan de slag te gaan voor de bewoners die dat echt heel erg nodig hebben. Daarom zie ik mij genoodzaakt om tegen deze begroting te stemmen. Dat zal ik ook doen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de fracties van D66, GroenLinks en de SP niet deelnemen aan de stemming. Dat betekent dat het aantal aanwezigen momenteel is vastgesteld op 13. We hebben een quorum. We kunnen dus doorgaan, maar met 13 aanwezige raadsleden.

De geamendeerde begroting wordt met een digitale stemming aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem, waarbij de fractie van de PvdA ertegen heeft gestemd.

In stemming komt motie 261 (Vuurwerkshow) van GroenLinks, de PvdA, de SP, GroenLinks en D66.

De **voorzitter**: Er zijn nog steeds 13 aanwezige raadsleden.

De motie wordt met een digitale stemming verworpen met 1 stem tegen 12 stemmen, waarbij de fractie van de PvdA ervoor heeft gestemd.

In stemming komt motie 262 (Verhoging fonds t.b.v. duurzaamheidsleningen) van de VVD, het CDA, Voorschoten Lokaal en D66.

De **voorzitter**: Ik constateer dat vanaf deze motie weer 21 raadsleden deelnemen aan de stemmingen.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie 263 (Inzameling klein chemisch afval, huishoudelijke apparaten e.a.) van de VVD, het CDA, Voorschoten Lokaal, PvdA, D66, GroenLinks en de SP.

De motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

De **voorzitter**: Motie 264 is ingetrokken.

In stemming komt de gewijzigde motie 265 (Verduurzaming zonder huurverhoging) van de SP, D66, GroenLinks en de PvdA.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie 266 (Onderwijshuisvesting) van de PvdA, de SP, GroenLinks en D66.

De motie wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 267 (Impuls betaalbare woningen) van de PvdA en de SP.

De motie wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt de gewijzigde motie 268 (pilot activiteiten voor jongeren) van de PvdA, de SP, GroenLinks en D66.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

De **voorzitter**: Motie 269 is ingetrokken.

In stemming komt de gewijzigde motie 270 (Uitvoeringsplan energiebesparing RES-doelen) van D66, GroenLinks, de PvdA, de SP, de VVD, het CDA en Voorschoten Lokaal.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie 271 (Inhalen achterstand betaalbare woningbouw) van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP.

De motie wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van GroenLinks, D66, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt de gewijzigde motie 272 (Onderzoek zwembad) van het CDA, Voorschoten Lokaal en de VVD.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Het was niet de intentie van GroenLinks om nóg een onderzoek deze begroting in te schuiven, maar we zijn wel geïnteresseerd in de resultaten. We zullen deze motie dus steunen.

De gewijzigde motie wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

De **voorzitter**: Hiermee is de besluitvorming van agendapunt 2.1 afgerond. We zijn er bijna; nog even volhouden.

In stemming komt het voorstel inzake de nota van wijzigingen begroting 2023.

Het voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het voorstel inzake vervolg voorkantsturing en vaststelling planningsschema.

Het voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

3. Bekrachtiging geheimhouding

De **voorzitter**: Hier is vandaag geen voorstel voor.

4. Overig

De **voorzitter**: Ook dit agendapunt is deze keer niet aan de orde.

5. Sluiting

De **voorzitter**: Ik dank u hartelijk voor deze avond. We zijn nog op de dag klaar waarop we zijn begonnen. Een fijne avond! Ik sluit de vergadering.

De voorzitter sluit om 23.47 uur de vergadering.

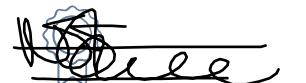
Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 8 december 2022.

De griffier,

Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

Drs. N. Stemerding